ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อาชีวศึกษา)

ปริญญา

อาชีวศึกษา | อาชีวศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Development in Activities for Readiness to be the Creative Entrepreneur under the Concept of Creative Economy

นามผู้วิจัย นางสาวกรปภา เจริญชันษา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(รองศาสตราจารย์วรัทยา ธรรมกิตติภพ, ศศ.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(รองศาสตราจารย์พีรพงศ์ ทิพนาค, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฬารัตน์ วัฒนะ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Development in Activities for Readiness to be the Creative Entrepreneur under the Concept of Creative Economy

โดย

นางสาวกรปภา เจริญชันยา

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อาชีวศึกษา)
พ.ศ.2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรปภา เจริญชันษา 2557: การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อาชีวศึกษา) สาขาวิชาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์วรัทยา ธรรมกิตติภพ, Ph.D. 250 หน้า

การเสริมสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์ถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 คน เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 60 เล่ม เครื่องมือ ได้แก่ แบบวิเคราะห์องค์ประกอบ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน เครื่องมือได้แก่ (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ฯ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ระยะที่ 3 การตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียม ความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การให้ความสำคัญกับความคิด ความสนุกสนาน ร่าเริง ความทะเยอทะยานสูง และการไม่หยุดนิ่ง 2) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีทั้งสิ้น 10 กิจกรรม การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม ฯ ที่เหมาะสมตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามภาคเรียนและชั้นปี พบว่า ชั้นปีที่ 1 มี 1 กิจกรรม ได้แก่ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ ชั้นปีที่ 2 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การคิดแบบสร้างสรรค์ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และกิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล ชั้นปีที่ 3 มี 8 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ การแนะแนวด้านอาชีพ การฝึกงานระยะสั้น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ โครงการพี่พบน้อง กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ และ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา ชั้นปีที่ 4 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และการแนะแนวด้านอาชีพ 3) การตรวจสอบกิจกรรมการเตรียมความเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ พบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ควรนำชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ให้แก่นักศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตในอนาคตได้ และควรให้อบรม หรือชี้แจงชุดกิจกรรมนี้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนานักศึกษาต่อไปด้วย

_____ _____ ____ / ____ / ____

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kornpapar Charoenshansa 2014: Development in Activites for Readiness to be the Creative Entrepreneur under the Concept of Creative Economy. Doctor of Philosophy (Vocational Education), Major Field: Vocational Education, Department of Vocational Education. Thesis Advisor: Associate Professor Varata Thammakittipob, Ph.D. 250 pages.

Building creative entrepreneurs is a heart of the new businesses building for the country's healthy economy. Aimed to develop the entrepreneur creativity preparation activities for university students, this research was divided into 3 stages. Firstly, it studied the characteristics of the entrepreneurial creativity and the preparation activities, where the data informants were 24 experts, 60 relevant books, and the instruments that comprised of the component analysis form, the interview form, and the data content analysis. Secondly, the research developed the entrepreneurial creativity preparing activities from the 8 experts, upon which the instruments were the drafted preparation activities, the questionnaire and the data content analysis by medians and interquartile ranges. Thirdly, the research examined the preparation activities from the 15 expert informants, to which the instruments were the activity properness assessment form and the data analysis by medians and interquartile ranges.

The research found three interesting issues. 1) The entrepreneurial creativity consisted of 5 characters, namely, endless learning, thinking significance, enjoyment, high ambitions and ceaseless pacing. 2) The entrepreneurial creativity preparation activities were of 10 in number. Based on the viewpoints of the informants and as classified by study semester and years, there were one activity for the 1st year students, which was the special academic lecture, three activities for the 2nd year students, which were creative thinking, the special academic lecture and the vision opening activities, eight activities for the 3rd year students, which were the independent -job training, the special academic lecture, career counseling, short practicum, the student exchange with enterprises, the senior-meeting-with-juniors project, the career development camps and the learning through case-studies, and three activities for the 4th year students, which were the independent-job training, the special academic lecture, and career counseling. 3) The assessment over the preparation activities showed their high to highest use feasibility.

This research also suggests that the executives of the tertiary educational institutions should put the developed activities into application as a curriculum supplementary exercise or as the student development activities. This can be done through the up-drawing of the graduate character development policy in the future and through the training provision or the clarification about these activity units to relevant authorities in the educational institutions for further student development.

_____ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความเมตตา และความกรุณา จากประธานกรรมการที่ปรึกษาหลัก รองศาตราจารย์ ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ และกรรมการที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.พีรพงศ์ ทิพนาค ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา และตรวจปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนร่วมและสนับสนุนให้ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สำเร็จด้วยดี ขอขอบคุณทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกใบนี้ รวมถึงผืนแผ่นดินไทยที่ให้อาศัยเกิดอาศัยเติบโตเพื่อทำงานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่มีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้ว ที่มีส่วนให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดาบุคคลสำคัญที่ให้กำเนิดและได้วางรากฐานการศึกษา และคอยเป็นกำลังใจกับผู้วิจัยตลอดมา และคณาจารย์ภาควิชาอาชีวศึกษา บุคลากรทุกท่าน ที่เป็นผู้ให้กำลังใจและสนับสนุนอยู่เบื้องหลังจนมีวันแห่งความสำเร็จนี้ขึ้น ขอกราบขอบพระคุณจากหัวใจ

กรปภา เจริญชันษา

กรกฎาคม 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (6)

บทที่ 1 บทนำ 1
- ความสำคัญของปัญหา 1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย 11
- ขอบเขตการวิจัย 11
- ประโยชน์ที่ได้รับ 14
- นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย 15

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 16
- เศรษฐกิจสร้างสรรค์ 18
- ผู้ประกอบการสร้างสรรค์และธุรกิจขนาดย่อม 29
- แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ 59
- แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพและสหกิจศึกษา 79
- กรอบแนวคิดในการวิจัย 104

บทที่ 3 วิธีการวิจัย 106
- ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 106
- ระยะที่ 2 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 112
- ระยะที่ 3 การตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 118

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ 123

ผลการวิจัย 123

ข้อวิจารณ์ 158

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 161

สรุปผลการวิจัย 161

ข้อเสนอแนะ 166

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 168

ภาคผนวก 183

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย 184

ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ให้ข้อมูลประกอบการทำวิจัย 191

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 194

ภาคผนวก ง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ 201

ภาคผนวก จ กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้ง 10 กิจกรรม 219

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 250

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเปรียบเทียบการจัดประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์	29
2	เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	43
3	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการจากการวิเคราะห์เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	125
4	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	126
5	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากกลุ่มผู้บริหารรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการระดับสูง	127
6	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากกลุ่มนักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต	129
7	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจขนาดย่อม	130
8	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละกลุ่ม	133
9	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ 10 อันดับแรก ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละกลุ่ม	138

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	การสังเคราะห์กลุ่มกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายกัน	141
11	กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี	144
12	กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการให้ความสำคัญกับความคิดที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี	146
13	กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความสนุกสนาน ร่าเริงที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี	148
14	กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความทะเยอทะยานสูงที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี	150
15	กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการไม่หยุดนิ่งที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี	152
16	กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการแต่ละด้านที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด	154
17	กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จำแนกตามภาคเรียนและชั้นปีที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด	155

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	กิจกรรมที่เหมาะสม จำแนกตามรายภาคเรียนและชั้นปี ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด	157
19	ตารางกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามภาคเรียนและชั้นปีที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด	164

ตารางผนวกที่

1	คุณลักษณะผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากการตรวจเอกสาร	209

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย	29

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่กล่าวถึงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย เริ่มจาก (ร่าง) กรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2555 - 2559 ได้มีการระบุยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศ 7 ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์แรก "ยุทธศาสตร์การสร้างฐานการผลิตที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างเข้มแข็งและสมดุล" ที่ได้มีการกล่าวถึงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 11 พ.ศ. (2555 – 2559) เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง สรุปใจความได้ดังนี้ ประเทศไทยจะเน้นเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้อยู่บนแนวคิดของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มีการกล่าวถึงการพัฒนาภาคการผลิตสินค้าและบริการบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการใช้ความสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การส่งเสริมและพัฒนาสาขาธุรกิจสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พัฒนาบุคลากรให้สามารถตอบสนองความต้องการของการภาคการผลิตและบริการทั้งในระดับวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์และผู้ประกอบการให้มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยในปัจจุบันแม้ว่าจะยังอยู่ในระยะเริ่มต้น แต่ถือได้ว่าเป็นการดำเนินการพัฒนาที่ต่อเนื่องและต่อยอดจากแนวทางการพัฒนาด้วยการเพิ่มคุณค่า (Value creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรมซึ่งได้ขับเคลื่อนการพัฒนาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ในระยะเริ่มต้นของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการขยายองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจกับภาคีการพัฒนาทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนและขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างจริงจัง และมีบูรณาการ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติและสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม (โอเคเนชั่น, 2553) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้บรรจุเรื่อง เศรษฐกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) สรุปใจความสำคัญได้ว่า

1. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์วงกว้างต้องอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อนำไปเพิ่มคุณค่าให้กับทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีอยู่ และให้มีการสร้างสรรค์เกิดขึ้นในภาคการผลิตจริงในตลอดห่วงโซ่การผลิต ดังนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบด้วย

2. การพัฒนาปัจจัยแวดล้อมที่กระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์ โดยเพิ่มมาตรการกระตุ้นเพื่อดึงดูดบริษัทข้ามชาติให้ร่วมลงทุนกับภาคเอกชนและชุมชนไทยในการพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ด้วยนวัตกรรมและองค์ความรู้สมัยใหม่ และเร่งพัฒนาสำนักงานสินทรัพย์ทางปัญญาให้มีความสามารถในการประเมินมูลค่าสินทรัพย์ทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์ และผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อพิทักษ์สินทรัพย์ทางปัญญาและป้องกันการละเมิดตลอดจนส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนด้านการเงินสำหรับผู้ประกอบการและธุรกิจสร้างสรรค์ และพัฒนาระบบปล่อยสินเชื่อและบทบาทการประกันสินเชื่อของสถาบันการเงินให้รองรับธุรกิจสร้างสรรค์ที่ใช้สินทรัพย์ทางปัญญาเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญ

3. การให้คุณค่าต่อทรัพย์สินทางปัญญาจากความคิดสร้างสรรค์ โดยมีกฎหมาย และกฎระเบียบที่ช่วยในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และกระบวนการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ประกอบการธุรกิจสร้างสรรค์ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและกระบวนการที่มีอยู่ นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาหรือความคิดเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุน ตลอดจนศึกษา ทบทวนประเด็นปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อไป

4. การขับเคลื่อนและสร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneurs) เป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้มีจุดเด่น และสามารถต่อยอดด้วยความคิดและนวัตกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด และก้าวทันต่อกระแสการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ผู้ประกอบการไทยต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่โดยการสร้างความได้เปรียบจากความความหลากหลายและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและความเป็นไทยเพื่อสร้างเศรษฐกิจและสังคมสร้างสรรค์ (Creative Economy and Creative Society) ให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในเวทีระดับโลกได้ต่อไป ทั้งนี้ การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์ในภาคอุตสาหกรรมให้สามารถตอบสนองความต้องการภาคเศรษฐกิจจริงและประชาชนได้นั้น จำเป็นต้องมีการสร้างระบบประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคการผลิตเพื่อปรับทิศทางการศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน เช่น การให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น

5. การพัฒนาสถาบันและบูรณาการบทบาทของสถาบันที่เกี่ยวข้อง ให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมสถาบันที่มีบทบาทสนับสนุนภาคเอกชนในการผลิตสินค้าสร้างสรรค์ให้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้ ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ ซึ่งรวมถึงการจัดทำนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ระดับชาติ ประสานงานและบูรณาการกระทรวงและหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง ตลอดจนติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของ การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยรวม

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามที่ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (2552) อ้างถึงแนวความคิดพื้นฐานของ John Hawkins (2001) ว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งภาคการผลิต การบริการ การขาย ของสินค้าและบริการแม้แต่อุตสาหกรรมบันเทิง โดยแนวคิดนี้อยู่บนฐานการทำงานแบบใหม่ ที่มีปัจจัยมาจากความสามารถและ ทักษะพิเศษของบุคคล” แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ไม่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ในระยะเวลาอันสั้น แต่จำเป็นต้องใช้เวลาในการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

Anderson (1974) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับความคิดใหม่ๆ ที่ตรงกันข้ามกับความคิดเดิม หรือมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อความคิดของการสร้างสรรค์ เป็นการกระทำที่เลือกมาจากประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมาเพื่อสร้างรูปแบบอย่างใหม่ ความคิดใหม่ หรือผลิตผลใหม่และถือว่าทุกคนเกิดมาพร้อมกับศักยภาพทางการสร้างสรรค์ซึ่งสามารถพัฒนาได้ในทุกระดับอายุทุกสาขาวิชา ถ้าจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม และองค์ประกอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) จะประกอบด้วย พื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องเชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture) และความรู้ที่สังคมสั่งสมกันมา (Wisdom)โดยนำมาประกอบกับเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (Technology and Innovation)

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development : UNCTAD) ได้จัดทำรายงาน “Creative Economy Report 2008” แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ที่ปัจจุบันถือว่าเป็นสาขาที่มีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่องในการค้าโลก ตลอดช่วงระยะเวลาปี ค.ศ. 2000 - 2005 การค้าสำหรับสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์นี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วถึงร้อยละ 8.7 ต่อปี มูลค่าการส่งออกสินค้าเชิงสร้างสรรค์ของโลกสูงถึง 424.4 พันล้านดอลล่าร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2005 ซึ่งเติบโตขึ้นถึง 196.9พันล้านดอลล่าร์ เมื่อเปรียบเทียบกับการค้าสินค้าเชิงสร้างสรรค์ของโลกในปี ค.ศ.1996 (มูลค่าการส่งออกสินค้าเชิงสร้างสรรค์ของโลกในปี 1996 มีมูลค่า 227.5 พันล้านดอลล่าร์สหรัฐ) ในขณะที่สาขาบริการเชิงสร้างสรรค์ก็มีการเติบโตในอัตราสูงถึงร้อยละ 8.8 ต่อปี ซึ่งตัวเลขดังกล่าวปรากฏในเกือบทั่วทุกมุมโลก และคาดว่าจะยังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในทศวรรษหน้า (UNCTAD, 2008)

ดังนั้น เศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่มีความหลากหลายทางวัฒณธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมของสังคม โดยเฉพาะประเทศไทย เนื่องจากจะสร้างให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างกันภายในระบบเศรษฐกิจ ทั้งในระดับมหภาค และระดับจุลภาค ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถก้าวกระโดด (Leapfrog) ไปอยู่ในกลุ่มที่มีการเติบโตสูงของเศรษฐกิจโลกได้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในประเทศไทย เนื่องจาก อุตสาหกรรมสร้างสรรค์มีสัดส่วนของรายได้ประชาชาติสูงถึงร้อยละ 10 - 11 ต่อปี และมีแนวโน้มการเติบโตสูงมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มงานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation) เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนรายได้ประชาชาติสูงสุด (ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2552)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งที่รัฐบาลต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น โดยอาศัยการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถในการทำงานในสภาวะการแข่งขันในปัจจุบัน จึงถือว่ามีความสำคัญควบคู่กันไปด้วย

ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneurs) เป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการยุคใหม่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้มีจุดเด่น และสามารถต่อยอดด้วยความคิดและนวัตกรรม เรียกว่า เป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์

ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneur) คือ กลุ่มคนที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในรูปแบบนี้ เพราะคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สร้าง หรือนำเอาแนวคิดสร้างสรรค์ ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่มาก่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ ที่สร้างให้เกิดการจ้างงาน รายได้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่ง John Howkins (2001) ได้นิยามไว้ดังนี้ ผู้ประกอบการในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะดำเนินงานคล้ายผู้ประกอบการในรูปแบบดั้งเดิมของเซย์ (Say' s Original Model Entrepreneur) ที่ยังคงให้ความสำคัญกับการแสวงหากำไร และรายได้จากการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรที่หายาก เพื่อนำมาผลิตสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของตลาด แต่จะมีความแตกต่างที่สำคัญมากตรงที่ ผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์นี้จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นทรัพยากรล้ำค่าในการสร้างความมั่งคั่งให้เกิดขึ้น และมีลักษณะของความเป็นปัจเจกชน ที่มีความเฉลียวฉลาด ให้คุณค่าในความเป็นตัวตนเหนือการยอมรับที่จะมาจากนักวิชาการ หรือนักการเมือง มักจะรักอิสระที่จะบริหารจัดการเวลาและความสามารถด้วยตัวเอง ทดแทนกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่คาดการณ์ได้ยาก หรือแม้แต่รายได้ที่มักจะไม่สม่ำเสมอ บุคคลประเภทนี้จะคิดโดยสัญชาติญาณเพื่อตัวเอง เครือข่าย และมักจะชอบคิด หรือเก็บเรื่องราวหลายๆ อย่างไว้ในเวลาเดียวกัน บุคคลเหล่านี้มักจะเป็นกลุ่มที่สร้างความตกตะลึงให้กับบุคคลอื่นในสังคม ไม่เพียงแต่ความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม แต่ยังรวมถึงความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการทำงานที่เกี่ยวข้อง (ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ก)

การจะเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ต้องเป็นคนที่รู้อย่างถ่องแท้ในทักษะเฉพาะ ความเข้าใจในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งจำเป็น ประกอบกับความสามารถที่จะจัดการกับเรื่องต่างๆ หรือกระบวนการที่สร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญต้องมีคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงการมีความคิดในเชิงสร้างสรรค์ด้วย (ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ก)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความคิดสร้างสรรค์คือ ความคิดใหม่ ๆ แนวทางใหม่ ๆ ทัศนคติใหม่ ๆ ความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ ในการจินตนาการหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งมิได้เริ่มต้นจากสูญญากาศ แต่เป็นการสร้างสรรค์ความคิดใหม่จากการผสมผสานเปลี่ยนแปลง หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ ความคิดสร้างสรรค์บางเรื่องอาจน่าทึ่งและยอดเยี่ยมมาก บางเรื่องอาจจะเป็นเรื่องธรรมดาที่คนส่วนใหญ่มองข้าม ซึ่งความจริงทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในตัวเอง ตั้งแต่วัยเด็ก แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น ความคิดสร้างสรรค์มักจะถูกครอบงำด้วยกระบวนการศึกษา แต่สามารถจะปลุกให้ตื่นได้ เพียงแต่ต้องมีความตั้งใจที่จะรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่และให้เวลา ความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาและเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมาผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงมักมุ่งประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาในระดับกลางลงมามักเลือกประกอบอาชีพอิสระเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมักจะขาดพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นในการบริหารจัดการ และปรับปรุงพัฒนากิจการให้มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะแข่งขันได้ภายใต้ระบบการค้าเสรียุคใหม่ กลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) จึงมุ่งที่จะเชิญชวนผู้ที่มีการศึกษา มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ ให้ก้าวเข้ามาเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นการเสริมสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถฟื้นตัวและมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่, 2553)

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รายงานการเปลี่ยนแปลงในภาคการผลิต บริการ การขาย และภาคอุตสาหกรรมที่มีการใช้แนวคิดอยู่บนการทำงานแบบใหม่ (การเป็นผู้ประกอบการแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์) ความสำคัญของการสร้างผู้ประกอบการใหม่บนฐานองค์ความรู้ โดยสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมก่อนการจบการศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ให้สามารถนำไปต่อยอดทำเป็นธุรกิจของตนเองได้ โดยการฝึกอบรมนี้ควรเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาผู้จบใหม่เป็นนักธุรกิจรุ่นใหม่ ซึ่งมีพื้นฐานในการทำธุรกิจระดับมืออาชีพและเกิดแรงบันดาลใจในการทำธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งกล้าที่จะออกมาประกอบกิจการเป็นเจ้าของธุรกิจเอง ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจ SMEs ของไทยมีศักยภาพที่เข้มแข็งในอนาคตได้ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2551) ได้ดำเนินการโครงการ “เสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่” (New Entrepreneurs Creation : NEC) โดยมุ่งเน้นการสร้างผู้ประกอบการจากผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ดี มีศักยภาพ พร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความมั่นใจและเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบด้วยการให้ความรู้ทางด้านวิชาการภายใต้เนื้อหาหลักๆ ในกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจที่ทันสมัย ได้แก่ การสร้างแนวคิดทางธุรกิจ การวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ การพิจารณาธุรกิจที่เหมาะสมกับตนเอง การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจ การตลาด การเงิน การบัญชี การจัดการบุคคล การบริหารจัดการทางด้านเทคนิค การใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้องเหมาะสม กฎหมายธุรกิจและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการปรึกษาแนะนำเพื่อการจัดตั้งธุรกิจจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ควบคู่ไปกับการฝึกอบรมจนสามารถจัดทำแผนธุรกิจที่เป็นของตนเองได้ เพื่อให้สามารถก่อตั้งกิจการได้สำเร็จและดำเนินธุรกิจได้ต่อเนื่อง

ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาผู้จบใหม่เข้าสู่อาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จึงถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญและเป็นก้าวสุดท้ายก่อนออกจากระบบการศึกษา ที่จะส่งผลต่อศักยภาพสำหรับการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลายเป็นกำลังแรงงานในระดับกลางขึ้นไปนับตั้งแต่อาชีวศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันมักจะพบว่าการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนก่อนสำเร็จการศึกษาได้มีการพัฒนารูปแบบการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น (บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ, 2541) ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสม และเป็นรูปธรรมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย โดยได้มีการเตรียมความพร้อมในสาขาต่างๆ มากขึ้น อาทิ การสร้าง และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การสอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมในการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom (1964) หมายถึงทำให้นักศึษาเกิดความพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ 1. พุทธพิสัย (Cognitive Domain) 2. เจตพิสัย (Affective Domain) 3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2551) ได้ศึกษาจุดอ่อนของการอุดมศึกษาไทย ที่กำลังประสบปัญหาทั้งด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำนวนมากไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกระดับสมองในการแก้ไขปัญหาวิกฤตของชาติได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “มีบัณฑิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่มีแนวคิดเกิดขึ้นน้อย” รัฐบาลจึงให้ความสำคัญและเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับก้าวทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต โดยเน้นผลิตคนให้ตรงกับความ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ต้องการของชาติ ซึ่งการจะทำให้เกิดเช่นนั้นได้จะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษา มุ่งสู่การเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ดังจะเห็นได้จากการที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีกิจกรรมและโครงการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการให้นักศึกษาเดินทางเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ก็คือความคิดสร้างสรรค์ (Creative Ideas) ซึ่งมิได้ติดตัวทุกคนมาแต่กำเนิด หากเกิดขึ้นจากการมีทักษะในการคิด (Thinking Skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) ซึ่งต้องมีการเรียนการสอน กับการฝึกฝนทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ประเทศไทยมีวัตถุดิบที่สามารถพัฒนาขึ้นเป็นสินค้าตามแนวทางสร้างสรรค์ (Creative Assets) อยู่มหาศาล ไม่ว่าจะเป็นในด้านรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งสามารถนำไปสร้างเสริม Creative Economy ได้เป็นอย่างดี ประเทศไทยมีวัตถุดิบที่กำลังรอคอยการพัฒนาขึ้นเป็น Creative Assets เพื่อเป็นปัจจัยในการสร้างอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2552)

หลักการสร้าง Creative Economy ควรสร้างรากฐานที่แข็งแรงด้านการศึกษา สร้างผู้เรียนให้กล้าคิดกล้าแสดงออก ภาครัฐต้องสร้างพื้นที่ให้กับผู้ศึกษา และสร้างระบบสาธารณูปโภคให้เหมาะกับธุรกิจยุคใหม่เพื่อก้าวไปสู่ Creative Economy ต้องเลือก Flagship Industry และสร้าง Show Case ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพสูงหลายด้าน อาทิ การสร้างภาพยนตร์ กรุงเทพมหานครเป็นสถานที่สมบูรณ์แบบที่จะดึงดูดการสร้างหนังระดับโลกเข้ามามีพื้นที่ เพราะมีศิลปินที่เก่ง นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีสิ่งทอ มีแฟชั่น ดีไซน์ที่สามารถผนวกเข้ากับวัฒนธรรมต่างๆได้อย่างสมสมัยไม่ว่ายุคใดๆ มีความรู้และภูมิปัญญาด้านการผลิตจิวเวอร์รี่ มีการพัฒนางานด้านหัตถกรรมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยพิจารณาด้านการตลาดว่าต้องการสินค้ารูปแบบใด มีการสร้างศูนย์ศิลปาชีพนานาชาติ มีศูนย์สินค้าด้านภูมิปัญญาที่สามารถอวดชาวโลกได้อย่างศูนย์ศิลปาชีพบางไทร มีการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒณธรรมถ้าเพียงแต่นำแนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้ประเทศไทยก็สามารถมีชื่อเสียงในระดับโลกได้(ปัจจุบันก็มีชื่อเสียงอยู่ในระดับหนึ่งแล้ว: ผู้ศึกษา) รวมทั้งการสร้างแบรนด์ของประเทศ (National Brand) โดยนำวัฒนธรรมอันหลากหลายของคนไทยในทุกๆ ภาคที่สั่งสมเป็นมรดกมาใช้ อาทิ อยุธยา สุโขทัย (วราภรณ์ สามโกเศศ, 2553)

สอดคล้องกับที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศักดิ์ (2549) ได้กล่าวไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์มิใช่พรสวรรค์แต่อยู่ที่การเรียนรู้ ทักษะ และการฝึกฝน หากพัฒนาศักยภาพของสมองในส่วนของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“ความคิดสร้างสรรค์” ให้มีประสิทธิภาพจะพบว่าทุกๆ ปัญหาจะมีคำตอบที่สามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม การที่จะกำหนดว่าสิ่งใดเกิดจากความคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบสำคัญได้แก่ ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ ใช้การได้ และมีความเหมาะสมลงตัวกันพอดี สิ่งที่คิดสร้างสรรค์ออกมานั้นต้องเป็นการคิดที่แหวกวงล้อมความคิดที่มีอยู่เดิม หรือเรียกว่าเป็น ความคิดต้นแบบชนิดแกะกล่อง ใหม่ถอดด้าม ที่ไม่เคยคิดได้มาก่อน และไม่ได้ลอกเลียนแบบใครแม้กระทั่งความคิดเดิมของตนเอง

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาประเทศกำลังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยสังคมสร้างสรรค์ที่มีความรู้เป็นฐานในการพัฒนา ซึ่งต้องเป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วย แต่ละประเทศได้มีการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์หลายกลุ่มแตกต่างกันไป อย่างไรก็ดีทุกกลุ่มอุตสาหกรรมต้องหันมาพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อมุ่งพัฒนา เศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังกล่าว โดยเฉพาะฐานทางการศึกษาจะเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องสร้างให้ได้ เพราะจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป ทั้งนี้ พสุ เตชะรินทร์ (2553) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการแนวคิดของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า สังคมไม่ควรตีกรอบเรื่องของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ไว้ที่อุตสาหกรรมเพียงไม่กี่อุตสาหกรรมถึงแม้จะเป็นนโยบายของรัฐบาลก็ตาม ทุกอุตสาหกรรมควรร่วมกันพิจารณาแนวทางในการนำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาปรับใช้กับการดำเนินงานของตนเอง ทุกๆ อุตสาหกรรมควรที่จะสามารถทำให้เป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ของ John Hawkins (2001) ซึ่งได้ศึกษาไว้ 11 ข้อ กล่าวคือ 1. การสร้างความเป็นตัวเอง (Invent Yourself) 2. การให้ความสำคัญกับความคิด ไม่ใช่การเชื่อข้อมูลที่มีเพียงอย่างเดียว (Put the Priority on Ideas, not on Data) 3. การไม่หยุดนิ่ง (Be Nomadic) 4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรมที่คิดขึ้นด้วยตัวเอง (Define Yourself by Your Own (Thinking) Activities) 5. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (Learn Endlessly) 6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากชื่อเสียงและความโด่งดัง (Exploit Fame and Celebrity) 7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง (Treat the Virtual as Real and Vice Versa) 8. การเป็นคนมีเมตตา (Be Kind) 9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จอย่างเปิดเผย (Admire Success, Openly) 10. ความทะเยอทะยานสูง (Be Very Ambitions) 11. ความสนุกสนาน ร่าเริง (Have Fun) คุณลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งที่บัณฑิตใหม่ที่จะสำเร็จการศึกษาควรจะมีเพื่อการประกอบอาชีพและการนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรียกว่า มีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ จากคุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้น มงคล กำแพงเพชร (2553) ได้ให้ข้อมูลสนับสนุนว่า ผู้ประกอบการใหม่ ต้องสร้างความแตกต่างและสร้างเอกลักษณ์ที่ชัดเจนเท่านั้นจึงจะทำให้ธุรกิจอยู่รอดได้ ดังนั้น “ความคิดสร้างสรรค์” จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์จะช่วยเพิ่มมูลค่าโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัว เพื่อให้การนำเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ได้ผล ผู้ประกอบการจะต้องสร้างให้ตนเองให้มีความคิดสร้างสรรค์เป็นลำดับแรก เพราะปัจจัยแห่งความสำเร็จในการทำธุรกิจในวันนี้ไม่ได้อยู่ที่เงินหรือเครื่องจักรอีกต่อไป ความคิดใหม่ๆ ต่างหากที่เป็นพลังสำคัญ

Wallach and Kogan (1965) ได้ให้ข้อสรุปของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือ คนที่สามารถคิดอะไรก็ได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นคำว่าปากกา ก็จะนึกถึงกระดาษ ดินสอ ขวดหมึก ตำรา สมุดบันทึก ฯลฯ ซึ่งยิ่งคิดได้มากเท่าไหร่ยิ่งแสดงถึง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

ดังนั้นการเตรียมความพร้อมก่อนการสำเร็จการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ เบญจพร วชิรศรีสุนทร (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อการมีงานทำ ต้องเตรียมทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งบุคลิกภาพที่เหมาะสมและฝึกฝนด้านต่างๆ ประกอบกัน สอดคล้องกับฐิติยา เพชรมุณี (2540) ได้เคยศึกษาไว้ว่าการเตรียมความพร้อมต้องทำให้บุคคลมีสภาวะสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสามารถที่จะเรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการทำงานจึงต้องพัฒนาตนเองและฝึกฝนตนเองไว้ล่วงหน้าอย่างมีขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากคำกล่าวของนักวิชาการทั้ง 2 ท่านนี้จึงสะท้อนว่าถ้าต้องการให้นักศึกษาผู้จบใหม่ในระดับอุดมศึกษาสามารถเป็นผู้ประกอบการตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อน

จากความสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่สามารถสร้างขึ้นได้ในบริบทของสังคมไทย เพราะว่าประเทศไทยร่ำรวยวัฒนธรรม และภูมิปัญญาดั้งเดิม เพียงแต่สร้างให้นักศึกษาผู้จบใหม่ในระดับอุดมศึกษามีความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ได้ ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์” เนื่องจากการจัดการศึกษาใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับอุดมศึกษาได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ แต่ยังไม่มีการศึกษาอย่างกว้างขวางในการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ซึ่งต้องมีการเพิ่มพูนความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย โดยวิเคราะห์คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้กรอบแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ที่ประสบความสำเร็จของ John Howkins (2001) ว่าควรมีคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์อย่างไร ซึ่งนำไปสู่การสร้างกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการอย่างสร้างสรรค์ตามแนวทางที่รัฐส่งเสริม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และเจตคติ และเหตุผลอีกประการที่สนับสนุนความคิดของผู้วิจัยคือแนวคิดเรื่องการเป็นผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ ที่ปรากฏอยู่ในวงการเศรษฐกิจ และการศึกษาหรือวงการอื่นๆ นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังเป็นการวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยระยะที่ 3 ระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 – 2558 ในพันธะสัญญาที่ 4 ในเรื่องการเพิ่มกิจกรรมสร้างสรรค์ในหลักสูตรการเรียนการสอนจัดให้มีวิชาเรียนตำราเรียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อสร้างรากฐานด้านความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ระบบการศึกษาไทย ซึ่งจากการค้นหาความรู้ความจริงในการวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่ชุดกิจกรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตามการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล โดยเน้นผลิตคนให้ตรงกับความต้องการของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และนวัตกรรม

2) คุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิด ของ John Hawkins (2001) ทั้ง 11 ข้อ ได้แก่

1. การสร้างความเป็นตัวเอง
2. การให้ความสำคัญกับความคิด ไม่ใช่การเชื่อข้อมูลที่มีเพียงอย่างเดียว
3. การไม่หยุดนิ่ง
4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรมที่คิดขึ้นด้วยตัวเอง
5. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด
6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากชื่อเสียง และความโด่งดัง
7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง
8. การเป็นคนมีเมตตา
9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จอย่างเปิดเผย
10. ความทะเยอทะยานสูง
11. ความสนุกสนาน ร่าเริง

ระยะที่ 2 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

1) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี จำแนกกการจัดกิจกรรมตามชั้นปี 1-4 โดยเนื้อหาของกิจกรรม ประกอบด้วย

- ชื่อกิจกรรม
- หลักการและเหตุผล
- วัตถุประสงค์
- ลักษณะกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ผลที่คาดว่าจะได้
- ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

2) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ศึกษาเฉพาะการเป็นผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อม

ระยะที่ 3 การตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผู้วิจัยตรวจสอบความเหมาะสมในการนำกิจกรรมมาใช้ปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informance)

ขอบเขตด้านประชากร

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 24 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการในสถาบันอุดมศึกษา รวม 8 คน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือมีส่วนเกี่ยวข้อง กับการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต จำนวน 15 คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจไทย ระยะที่ 3 ระหว่าง ปีงบประมาณพ.ศ. 2556 – 2558 ในพันธะสัญญาที่ 4 ในเรื่องการเพิ่มกิจกรรมสร้างสรรค์ในหลักสูตรการเรียนการสอนจัดให้มีวิชาเรียนตำราเรียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อสร้างรากฐานด้านความคิดสร้างสรรค์ ให้แก่ระบบการศึกษาไทย ชุดกิจกรรมการเตรียมความพร้อม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล โดยเน้นผลิตคนให้ตรงกับความต้องการของชาติต่อไป

2. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) มีความเข้าใจในกิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นแนวทางในการปรับปรุงเสริมสร้างให้มี กิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษาใระดับอุดมศึกษาอื่นๆ

3. มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษาและเข้าสู่อาชีพการเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์

4. นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อให้มีความคิดสร้างสรรค์ เตรียมพร้อมสู่การประกอบอาชีพ และการเลือกอาชีพที่ตนถนัดและสนใจ สามารถนำความรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นมาเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจตามการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เปลี่ยนแปลงทางการค้าของประเทศและของโลกโดยใช้หลักแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ชุดกิจกรรมการการฝึกอบรม เพื่อเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์ก่อนสำเร็จการศึกษา โดยอาศัยหลักการของการให้นักศึกษาเรียนรู้จากการลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือการฝึกปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติ เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ภายหลังสำเร็จการศึกษา รายละเอียดของกิจกรรมประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ลักษณะกิจกรรม ผลที่คาดว่าจะได้ และขั้นตอนการจัดกิจกรรม

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง สิ่งที่พึงประสงค์สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาพึงมีในด้านการใช้ ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้จากการวิจัยนี้โดยยึดตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ตามแนวทางของ John Howkins ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะคือ การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การให้ความสำคัญกับการคิด ความสนุกสนาน ร่าเริง ความทะเยอทะยานและการไม่หยุดนิ่ง

ลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การคิดแบบสร้างสรรค์ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ การแนะแนวด้านอาชีพ การฝึกงานระยะสั้น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ โครงการพี่พบน้อง กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกลและ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

หัวใจสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือความคิดสร้างสรรค์ (Creative Ideas) ซึ่งมิได้ติดตัวทุกคนมาแต่กำเนิด หากเกิดขึ้นจากการมีทักษะในการคิด (Thinking Skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) ซึ่งต้องมีการเรียนการสอน กับการฝึกฝนทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ประเทศไทยมีวัตถุดิบที่สามารถพัฒนาขึ้นเป็นสินค้าตามแนวทางสร้างสรรค์ (Creative Assets) อยู่มหาศาล ไม่ว่าจะเป็นในด้านรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งสามารถนำไปสร้างเสริม Creative Economy ได้เป็นอย่างดี ประเทศไทยมีวัตถุดิบที่กำลังรอคอยการพัฒนาขึ้นเป็น Creative Assets เพื่อเป็นปัจจัยในการสร้างอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries) (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2552) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาผู้จบใหม่เข้าสู่อาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จึงถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญและเป็นก้าวสุดท้ายก่อนออกจากระบบการศึกษา ที่จะส่งผลต่อศักยภาพสำหรับการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลายเป็นกำลังแรงงานในระดับกลางขึ้นไปนับตั้งแต่อาชีวศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันมักจะพบว่าการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนก่อนสำเร็จการศึกษาได้มีการพัฒนารูปแบบการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น (บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ, 2541)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลที่เป็นแนวคิดและทฤษฎีจากการตรวจเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบทฤษฎีการวิจัยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เศรษฐกิจสร้างสรรค์

1.1 ความหมาย
1.2 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ผู้ประกอบการสร้างสรรค์กับธุรกิจขนาดย่อม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 ความหมายและคุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์

2.2 แนวทางการสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อม

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

3.2 ความหมายของกิจกรรม

3.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมและแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมหลักสูตรกิจกรรม

3.4 ความหมายและแนวคิดเรื่องการเรียนรู้

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระดับปริญญาตรีในประเทศไทย

3.6 แนวทางการพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพและสหกิจศึกษา

4.1 ความหมาย

4.2 องค์ประกอบ

4.3 ความสำคัญของการเตรียมความพร้อม

4.4 ลักษณะของการเตรียมความพร้อม

4.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ได้งานทำและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการหางานทำ

4.6 แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

4.7 แนวคิดเกี่ยวกับสหกิจศึกษา

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐกิจสร้างสรรค์

1. ความหมาย

ปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดคำนิยามของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เป็นหนึ่งเดียว ขึ้นอยู่กับการนำไปปรับใช้ให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่างๆ อย่างไรก็ตาม มีความหมายอย่างง่ายของ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในหนังสือของ John Howskins (2001) ซึ่งให้คำนิยามของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ว่า “การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์” หลังจากนั้นคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในนานาประเทศ ซึ่งจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่ได้มีการกำหนดนิยามที่ชัดเจนของคำๆ นี้

คำว่า “เศรษฐกิจสร้างสรรค์”เป็นคำภาษาไทยที่ใช้แทนคำในภาษาอังกฤษหลายๆ คำ ดังนี้ Creative Economy หรือ Creative Industries หรือ Cultural Industries โดยแต่ละคำในภาษาอังกฤษถูกบัญญัติขึ้นโดยหน่วยงานหลายๆ หน่วยงาน และมีความแพร่หลายในหลายๆ มิติ (Srisangnam, 2009)

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ (2553) ได้รวบรวมคำนิยามเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งมาจากหน่วยงาน และองค์กรระหว่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับมานำเสนอ ประมวลได้ว่า หน่วยงานหรือองค์การระดับโลก ให้นิยามเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ไว้ในทิศทางเดียวกัน ที่เน้นการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม กล่าวคือ สหราชอาณาจักร เป็นประเทศต้นแบบที่ได้รับการยอมรับให้เป็น “ศูนย์กลางความสร้างสรรค์ของโลก” (World Creative Hub) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ว่า “เศรษฐกิจที่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมที่มีรากฐานมาจากความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ทักษะความชำนาญ และความสามารถพิเศษ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความมั่งคั่งและสร้างงานให้เกิดขึ้นได้ โดยที่สามารถสั่งสมและส่งผ่านจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา” ในขณะที่ องค์การความร่วมมือเพื่อการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) ได้ให้ความหมายในบริบทของการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจไว้ว่า “เป็นแนวความคิดในการพัฒนาและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้สินทรัพย์ที่เกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์” ส่วน องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) เน้นบริบทของทรัพย์สินทางปัญญาว่า และ องค์การยูเนสโก (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization:

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

UNESCO) เห็นสอดคล้องกันว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คืออุตสาหกรรมที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ ความชำนาญ ประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและศิลปะทั้งหมด ทั้งในรูปสินค้าและบริการที่ต้องอาศัยความพยายามในการสร้างสรรค์งาน (ครีเอทีฟไทยแลนด์, 2552)

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามความหมายของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) ระบุว่า หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture) การสั่งสมความรู้ของสังคม (Wisdom) และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (Technology and Innovation)

โดยสรุป ผู้วิจัยเห็นด้วยกับคำนิยามของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) จะเห็นได้ว่าความหมายของ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” มีองค์ประกอบร่วมของแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ เหมาะสมกับการนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้และเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

2. นโนบายการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทยแม้ว่าจะอยู่ในระยะเริ่มต้น แต่ถือได้ว่าเป็นการดำเนินการพัฒนาที่ต่อเนื่องและต่อยอดจากแนวทางการพัฒนาด้วยการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนพื้นฐานความรู้และนวัตกรรม โดยมีแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่กล่าวถึงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย เริ่มจาก (ร่าง) กรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2555 - 2559 ได้มีการระบุยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศ 7 ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์แรก "ยุทธศาสตร์การสร้างฐานการผลิตที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างเข้มแข็งและสมดุล" ที่ได้มีการกล่าวถึงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 11 พ.ศ. (2555 – 2559) เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง สรุปใจความได้ดังนี้ ประเทศไทยจะเน้นเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้อยู่บนแนวคิดของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มีการกล่าวถึงการพัฒนาภาคการผลิตสินค้าและบริการบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการใช้ความสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การส่งเสริมและพัฒนาสาขาธุรกิจสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พัฒนาบุคลากรให้สามารถตอบสนองความต้องการของภาคการผลิตและบริการทั้งในระดับวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์และผู้ประกอบการให้มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยในปัจจุบันแม้ว่าจะยังอยู่ในระยะเริ่มต้น แต่ถือได้ว่าเป็นการดำเนินการพัฒนาที่ต่อเนื่องและต่อยอดจากแนวทางการพัฒนาด้วยการเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรมซึ่งได้ขับเคลื่อนการพัฒนาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ในระยะเริ่มต้นของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการขยายองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจกับภาคีการพัฒนาทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนและขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างจริงจัง และมีบูรณาการ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติและสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเป็น รูปธรรม (โอเคเนชั่น, 2553) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้บรรจุเรื่อง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์วงกว้างต้องอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อนำไปเพิ่มคุณค่าให้กับทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีอยู่ และให้มีการสร้างสรรค์เกิดขึ้นในภาคการผลิตจริงในตลอดห่วงโซ่การผลิต ดังนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบด้วย

2. กำหนดนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศและบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงาน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีกรอบการดำเนินงานที่ค่อนข้างกว้างและเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำนวนมาก การดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับปฏิบัติจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก และมีกรอบนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทยอย่างมีบูรณาการ และเกิดผลทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ควรมีแนวทางการดำเนินงานโดยการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และจัดทำแผนที่นำทางการพัฒนาสำหรับการดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีบูรณาการในระยะต่อไป

3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมภายในประเทศ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและคมนาคม การส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การจัดหาแหล่งเงินทุน การพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบและครบวงจรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การพัฒนาการตลาดสมัยใหม่ให้ทันต่อคู่แข่งขันและการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยให้ความสำคัญในประเด็นต่อไปนี้

3.1 พัฒนาปัจจัยแวดล้อมที่กระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์ โดยเพิ่มมาตรการกระตุ้นเพื่อดึงดูดบริษัทข้ามชาติให้ร่วมลงทุนกับภาคเอกชนและชุมชนไทยในการพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ด้วยนวัตกรรมและองค์ความรู้สมัยใหม่ และเร่งพัฒนาสำนักงานสินทรัพย์ทางปัญญาให้มีความสามารถในการประเมินมูลค่าสินทรัพย์ทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์และผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อพิทักษ์สินทรัพย์ทางปัญญาและป้องกันการละเมิดตลอดจนส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนด้านการเงินสำหรับผู้ประกอบการและธุรกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สร้างสรรค์ และพัฒนาระบบปล่อยสินเชื่อและบทบาทการประกันสินเชื่อของสถาบันการเงินให้รองรับธุรกิจสร้างสรรค์ที่ใช้สินทรัพย์ทางปัญญาเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญ

3.2 พัฒนาระบบฐานข้อมูล สื่อสาร และคมนาคมที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับภาคการผลิตสร้างสรรค์ ตลอดจนส่งเสริมแหล่งเรียนรู้สาธารณะและพัฒนาพื้นที่สาธารณะรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างเวทีนักคิดและสร้างสรรค์ต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. ให้คุณค่าต่อทรัพย์สินทางปัญญาจากความคิดสร้างสรรค์ โดยมีกฎหมาย และกฎระเบียบที่ช่วยในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และกระบวนการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ประกอบการธุรกิจสร้างสรรค์ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและกระบวนการที่มีอยู่ นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาหรือความคิดเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุน ตลอดจนศึกษา ทบทวนประเด็นปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อไป

5. ขับเคลื่อนและสร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneurs) เป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้มีจุดเด่น และสามารถต่อยอดด้วยความคิดและนวัตกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด และก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เช่น การปรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การปรับเปลี่ยนรสนิยมและพฤติกรรมการบริโภคที่มีความต้องการสินค้าและบริการที่มีความสร้างสรรค์มากขึ้น เป็นต้น ในการนี้ ผู้ประกอบการไทยต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่โดยการสร้างความได้เปรียบจากความความหลากหลายและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและความเป็นไทยเพื่อสร้างเศรษฐกิจและสังคมสร้างสรรค์ (Creative Economy and Creative Society) ให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในเวทีระดับโลกได้ต่อไป

อนึ่ง การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์ ให้สามารถตอบสนองความต้องการภาคเศรษฐกิจและประชาชนได้นั้น จำเป็นต้องมีการสร้างระบบประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคการผลิตเพื่อปรับทิศทางการศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการบุคลากร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในสาขาที่ขาดแคลน เช่น การให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น หากประเทศไทยขาดบุคลากรที่มีทักษะในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่น และไม่สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้แล้ว การผลักดันหรือขับเคลื่อนการผลิตทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ เชิงสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ยาก

6. ศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม โดยทำการศึกษาใน 5 ประเภท ได้แก่ (1) มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และความหลากหลายทางชีวภาพ (2) เอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรม (3) งานช่างฝีมือและหัตถกรรม (4) อุตสาหกรรมสื่อบันเทิง และซอฟต์แวร์ (5) การออกแบบและพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ ให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและนำผลิตภัณฑ์และบริการสู่ตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ในการศึกษาวิจัยในเชิงลึกนี้ จำเป็นต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลและมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดมาตรฐานขอบเขตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ให้ชัดเจน และวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประเมิน ติดตามผล และกำหนดนโยบายการพัฒนาต่อไปด้วย

7. การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยโดยให้มีกลไกในการดำเนินการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการติดตาม ดัชนีชี้วัดศักยภาพเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในรายสาขา รวมทั้งระบบฐานข้อมูลที่เป็นระบบ ทันสมัย และมีความต่อเนื่องของข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่การปรับแผนงานและการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับสภาวการณ์อันจะนำไปสู่ผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

8. ปรับโครงสร้างการผลิตและบริการของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยผนวกเอาความคิดสร้างสรรค์ที่มีที่มาจากองค์ความรู้และนวัตกรรมนำเข้าสู่ทุกขั้นตอนของห่วงโซ่การผลิต โดยนำเอานัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาในวงกว้างให้ครอบคลุมภาคเศรษฐกิจจริงและเชื่อมโยงกันทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผนวกเข้ากับการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ทั้งนี้ การพัฒนาจะต้องมุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Creative and Green Economy) ซึ่งเป็นกระแสการพัฒนาของโลกในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. พัฒนาสถาบันและบูรณาการบทบาทของสถาบันที่เกี่ยวข้อง ให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมสถาบันที่มีบทบาทสนับสนุนภาคเอกชนในการผลิตสินค้าสร้างสรรค์ให้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้ ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ ซึ่งรวมถึงการจัดทำนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ระดับชาติ ประสานงานและบูรณาการกระทรวงและหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง ตลอดจนติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของ การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยรวม

กลไกการขับเคลื่อนในปัจจุบัน

ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐและองค์การมหาชนหลายแห่งที่เริ่มมีบทบาทหน้าที่และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ รวมทั้งการให้บริการด้านโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แต่หน่วยงานเหล่านี้ยังคงแยกส่วนกันทำงานเนื่องจากขาดการมองภาพรวมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาในมิติต่างๆ ดังนี้

1. หน่วยงานด้านนโยบาย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่สนับสนุนเชิงนโยบายและช่วยผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีกระทรวงที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นเจ้าภาพหลักรับผิดชอบด้านการส่งเสริมให้มีการประสานงานกันระหว่างองค์กรภาครัฐ เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนภารกิจเร่งด่วนที่ไม่มีหน่วยงานเจ้าภาพในการดำเนินการอย่างชัดเจน

2. หน่วยงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายทรัพย์สินทางปัญญาแห่งชาติที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะอนุกรรมการเศรษฐกิจสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ดังกล่าวข้างต้น กรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหน่วยประสานงานหลักในการจัดโครงการต่างๆ ร่วมกับภาคเอกชนเพื่อผลักดันนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เกิดผลรูปธรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหน่วยงานของกรมทรัพย์สินทางปัญญามีภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสรรค์ การใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์จากทรัพย์สินทางปัญญา สร้างวัฒนธรรมทรัพย์สินทางปัญญาด้วยการจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาและการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น นอกจากนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญายังมีแนวคิดที่จะจัดตั้ง “สถาบันส่งเสริมการสร้างสรรค์” เป็นศูนย์บ่มเพาะความรู้ ความคิดต่อยอด และทักษะต่างๆ รวมถึงให้คำแนะนำด้านบริหารจัดการ และ “ตลาดทุนทรัพย์สินทางปัญญา” เพื่อระดมเงินลงทุนซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานให้บริการครบวงจนธุรกิจแก่ภาคเอกชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนสืบไป

3. หน่วยงานด้านการพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ในการสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ พร้อมทั้งปลูกฝังและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่สาธารณชน ในรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การสร้างแหล่งค้นคว้าและแหล่งเรียนรู้ครบวงจร การเผยแพร่ผลงานวิจัย การจัดนิทรรศการ การบรรยาย และการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาองค์ความรู้ของประเทศ ได้แก่ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (OKMD) อุทยานการเรียนรู้ (TK PARK) สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (SIPA) รวมถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นต้น

4. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านการเงิน เช่น สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ กองทุนร่วมลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจไทย ที่บริหารโดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) กองทุนร่วมลงทุนของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นต้น

5. หน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนา เช่น สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ เป็นต้น

6. หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมมาตรฐานต่างๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานมาตรฐานอาหารและเกษตรแห่งชาติ สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม และสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. หน่วยงานด้านการตลาด เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก กรมพัฒนาธุรกิจการค้า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 ประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

UNCTAD (2008) แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม (Heritage or Cultural Heritage) เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม เป็นต้น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น ศิลปะและงานฝีมือ เทศกาลงานและงานฉลอง เป็นต้น และกลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural Sites) เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น

2) ประเภทศิลปะ (Arts) เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปะ และวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ งานศิลปะ (Visual Arts) เช่น ภาพวาด รูปปั้น ภาพถ่าย และวัตถุโบราณ เป็นต้น รวมทั้งศิลปะการแสดง (Performing Arts) เช่น การแสดงดนตรี การแสดงละคร การเต้นรำ โอเปร่า ละครสัตว์ และการเชิดหุ่นกระบอก เป็นต้น

3) ประเภทสื่อ (Media) เป็นกลุ่มสื่อผลิตงานสร้างสรรค์ที่สื่อสารกับคนกลุ่มใหญ่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ งานสื่อสิ่งพิมพ์ (Publishing and Printed Media) เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ เป็นต้น และงานโสตทัศน์ (Audiovisual) เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ และการออกอากาศอื่นๆ เป็นต้น

4) ประเภทงานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation) เป็นกลุ่มของสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการออกแบบ (Design) เช่น การออกแบบภายใน กราฟฟิค แฟชั่น อัญมณี และของเด็กเล่น เป็นต้น ส่วนกลุ่ม New Media ได้แก่ ซอฟต์แวร์ วิดีโอเกม และเนื้อหาดิจิตอล เป็นต้น และกลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative Services) ได้แก่ บริการทางสถาปัตยกรรม โฆษณา วัฒนธรรมและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นันทนาการ งานวิจัยและพัฒนา และบริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับดิจิตอล และความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดขอบเขตของ CE อย่างชัดเจน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ได้พยายามจัดกลุ่มของ CE ตามลักษณะของบัญชีรายได้ประชาชาติ โดยแบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ 1) งานฝีมือและหัตถกรรม (Crafts) 2) งานออกแบบ (Design) 3) แฟชั่น (Fashion) 4) ภาพยนตร์และวิดีโอ (Film & Video) 5) การกระจายเสียง (Broadcasting) 6) ศิลปะการแสดง (Performing Arts) 7) ธุรกิจโฆษณา (Advertising) 8) ธุรกิจการพิมพ์ (Publishing) 9) สถาปัตยกรรม (Architecture)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้จัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยยึดรูปแบบของ UNCTAD เป็นกรอบ และปรับเพิ่มเติมตามรูปแบบของ UNESCO แบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย 1) มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Heritage or Cultural/biodiversity-based Heritage) 2) ศิลปะ (Arts) 3) สื่อ (Media) และ 4) งานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation) ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบโดยกว้างเพื่อประโยชน์ในการวัดขนาดทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ขอไทย และสะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย

จากการทบทวนกรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์พบว่า องค์ประกอบของ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” มีพื้นฐานแนวคิดที่คล้ายคลึงกันแต่ก็มีความแตกต่างของการจัดประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทั้งนี้ ในระดับองค์การระหว่างประเทศซึ่งกำหนดขอบเขตเพื่อเป็นมาตรฐานอ้างอิงนั้น มีจุดเน้นและการให้น้ำหนักความสำคัญที่แตกต่างกัน สำหรับในระดับประเทศนั้นเป็นผลมาจากการเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมบนพื้นฐานของความได้เปรียบ ทั้งเชิงสัมบูรณ์และเชิงเปรียบเทียบ (Absolute and Comparative Advantage)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการจัดประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

	Symbolic Texts	Concentric Circle	WIPO Copyright	UNCTAD	UNESCO
1. โฆษณา	X	X	X	X	X
2. สถาปัตยกรรม		X	X	X	X
3. การออกแบบ		X	X	X	X
4. แฟชั่น	X	X			X
5. ฟิล์มและวีดีโอ	X	X	X	X	X
6. ฮาร์ดแวร์ (อุปกรณ์)	X		X		X
7. บริการท่องเที่ยว		X		X	X
8. วรรณกรรม	X	X	X	X	X
9. ดนตรี	X	X	X	X	X
10. พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงและห้องสมุด		X	X		X
11. การพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์	X	X	X	X	X
12. ซอฟต์แวร์	X		X	X	X
13. กีฬา	X				
14. ศิลปะการแสดง	X	X	X	X	X
15. การกระจายเสียง	X	X	X	X	X
16. วีดีโอเกมส์	X	X	X	X	X
17. ทัศนศิลป์การถ่ายภาพงานฝีมือ	X	X	X	X	X

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550

2.3 ขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ในขอบเขตของการวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย โดยยึดรูปแบบเดียวกับที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้จัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไว้ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

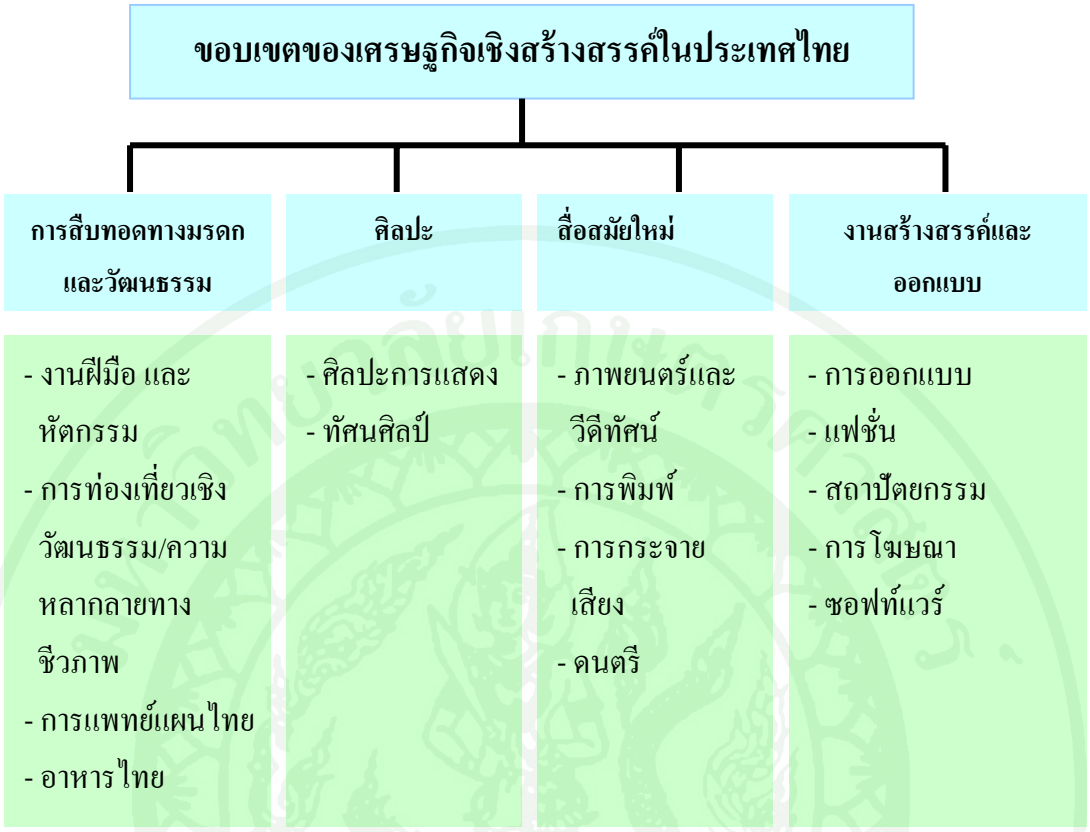

ภาพที่ 1 ขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550

ผู้ประกอบการสร้างสรรค์และธุรกิจขนาดย่อม

ผู้ประกอบการสร้างสรรค์จะเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในรูปแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยอาศัยการประกอบธุรกิจขนาดย่อมที่มีบทบาทและความสำคัญต่อประเทศในด้านการสร้างนวัตกรรม ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารเพื่ออธิบายความหมายให้มีความชัดเจนดังนี้

1. ความหมายและคุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์

ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneur) คือ กลุ่มคนที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในรูปแบบนี้ เพราะคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สร้าง หรือนำเอาแนวคิดสร้างสรรค์ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่มาก่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ ที่สร้างให้เกิดการจ้างงาน รายได้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่ง John Howkins (2001) ได้นิยามไว้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ประกอบการในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะดำเนินงานคล้ายผู้ประกอบการในรูปแบบดั้งเดิมของเซย์ (Say' s Original Model Entrepreneur) ที่ยังคงให้ความสำคัญกับการแสวงหากำไร และรายได้จากการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรที่หายาก เพื่อนำมาผลิตสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของตลาด แต่จะมีความแตกต่างที่สำคัญมากตรงที่ ผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์นี้จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นทรัพยากรล้ำค่าในการสร้างความมั่งคั่งให้เกิดขึ้น และมีลักษณะของความเป็นปัจเจกชน ที่มีความเฉลียวฉลาด ให้คุณค่าในความเป็นตัวตนเหนือการยอมรับที่จะมาจากนักวิชาการ หรือนักการเมือง มักจะรักอิสระที่จะบริหารจัดการเวลาและความสามารถด้วยตัวเอง ทดแทนกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่คาดการณ์ได้ยาก หรือแม้แต่รายได้ที่มักจะไม่สม่ำเสมอ บุคคลประเภทนี้จะคิดโดยสัญชาติญาณเพื่อตัวเอง เครือข่าย และมักจะชอบคิดหรือเก็บเรื่องราวหลายๆ อย่างไว้ในเวลาเดียวกัน บุคคลเหล่านี้มักจะเป็นกลุ่มที่สร้างความตกตะลึงให้กับบุคคลอื่นในสังคม ไม่เพียงแต่ความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม แต่ยังรวมถึงความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการทำงานที่เกี่ยวข้อง (ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ก)

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าความหมายของ "ผู้ประกอบการสร้างสรรค์" คือกลุ่มคนที่มีบทบาทในการสร้างหรือนำเอาแนวความคิดสร้างสรรค์ ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่มาก่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ มากสร้างให้เกิดการจ้างงาน รายได้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ความสำคัญของผู้ประกอบการสร้างสรรค์

ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาใช้ กลไกหลักที่นำไปสู่ความสำเร็จจะมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า "ชนชั้นสร้างสรรค์ (Creative Class)" ซึ่ง Richard Florida ได้บรรยายคุณลักษณะของกลุ่มคนเหล่านี้ไว้ในหนังสือชื่อ The Fight of the Creative Class ว่าประกอบด้วย คนทำงานทางด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ และพวกมืออาชีพ ผู้ซึ่งก่อให้เกิดพลวัตรทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ รวมไปถึงบรรดานักวิทยาศาสตร์ วิศวกร สถาปนิก นักออกแบบ นักการศึกษา ศิลปิน เพลง และคนบันเทิง ที่สร้างแนวคิดใหม่ เทคโนโลยีใหม่ หรือเนื้อหาที่เป็นการสร้างสรรค์ใหม่ๆ ขึ้น นอกจากนั้น ยังประกอบด้วยมืออาชีพทางด้านธุรกิจ การเงิน และกฎหมาย โดยคุณค่าของบุคคลกลุ่มนี้อยู่ที่ความเป็นตัวของตัวเอง เป็นคนดี มีศีลธรรม จริยธรรม มีความหลากหลาย และมีความเปิดเผย ตรงไปตรงมา (ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ข)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ผุสดี รุมาคม (2540) ได้ให้ความหมายผู้ประกอบการ คือ บุคคลที่จัดตั้งองค์การธุรกิจ โดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังกำไร

ชูชัย สมิทธิไกร (2545) ได้สรุปลักษณะความเป็นผู้ประกอบการไว้ทั้งหมด 13 ด้านคือ

1. ความกล้าเสี่ยง (Risk Raking) คือความกล้าลงมือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีโอกาสประสบความสำเร็จพอประมาณ

2. ความยืนหยัดอดทน (Perseverance) คือการมีพันธะผูกพันต่อเป้าหมายในระยะยาว มีความยืนหยัด ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

3. มนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations Ability) คือความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถให้ความยอมรับนับถือผู้อื่น มีการแสดงออกที่บ่งชี้ถึงความมีอัธยาศัยไมตรี สามารถโน้มน้าวจิตใจและแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่นได้

4. ความใฝ่ความสำเร็จ (Achievement Orientation) คือมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผนและจัดการระบบระเบียบการทำงาน ตั้งมาตรฐานการทำงานไว้สูง และทำงานด้วยความทุ่มเทเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

5. การจัดการความล้มเหลว (Dealing with Failure) คือไม่ท้อถอยเมื่อเกิดความล้มเหลว ถือว่าความผิดพลาดคือบทเรียนที่ควรจะเรียนรู้

6. แรงจูงใจและพลัง (Motivation and Energy) คือ ทำงานด้วยความกระตือรือร้น เต็มไปด้วยพลังสามารถทำงานติดต่อกันได้เวลานาน

7. วิสัยทัศน์และเป้าหมาย (Vision and Goals) คือการตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองต้องการในชีวิต การคาดการณ์ถึงสภาวะที่น่าจะเป็นในอนาคต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) คือการค้นหาและแสวงหาข้อมูลต่างๆ จากผู้อื่นเพื่อนำมาใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

9. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) คือ ความสามารถในการคิดสิ่งแปลกใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ โดยไม่ยึดติดอยู่กับแนวความคิดเดิม

10. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-confidence) คือความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการกระทำและจัดการสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

11. กล้าริเริ่มและรับผิดชอบ (Initiative and Responsibility) คือมีความต้องการเป็นผู้ก่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมต่างๆ พยายามผลักดันให้บรรลุผลสำเร็จและพร้อมจะยอมรับผลที่เกิดขึ้น

12. การแสวงหาโอกาส (Opportunity Seeking) คือการพยายามมองหาช่องทางที่จะเป็นโอกาสสำหรับการริเริ่มกิจกรรมใหม่

13. ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) คือการไม่เอารัดเอาเปรียบลูกค้า มีความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินธุรกิจและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ในงานวิจัยของชูชัยมุ่งศึกษาลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ 13 ด้าน คือ ความกล้าเสี่ยง ความยืนหยัดอดทน มนุษยสัมพันธ์ ความใฝ่สำเร็จ การจัดการความล้มเหลว แรงจูงใจและพลัง วิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าริเริ่มและรับผิดชอบ การแสวงหาโอกาส และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งวัดโดยแบบวัดความเป็นผู้ประกอบการของ ชูชัย สมิทธิไกร

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าความหมายของ “ผู้ประกอบการ” จึงหมายถึง บุคคลที่มีความตั้งใจที่จะก่อตั้งกิจการด้วยตนเองและดำเนินกิจการให้ประสบความสำเร็จโดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังกำไร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์

การจะเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ต้องเป็นคนที่รู้อย่างถ่องแท้ในทักษะเฉพาะ ความเข้าใจในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งจำเป็น ประกอบกับความสามารถที่จะจัดการกับเรื่องต่างๆ เช่น กระแสเงินสด พรสวรรค์ หรือกระบวนการที่สร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ก) คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ 11 ข้อที่ John Howkins (2001) ได้กำหนดข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ที่ประสบความสำเร็จดังนี้

1. การสร้างความเป็นตัวเอง (Invent Yourself) โดยการค้นหาและดึงเอาความสามารถพิเศษเฉพาะตัวให้เป็นเหมือนภาพพจน์ของตน บริหารจัดการสิ่งดังกล่าวให้ดี สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้น มีความชัดเจนกับสิ่งที่เป็น มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. การให้ความสำคัญกับความคิด ไม่ใช่การเชื่อข้อมูลที่มีเพียงอย่างเดียว (Put the Priority on Ideas, not on Data) โดย สร้างให้เกิดจินตนาการที่สร้างสรรค์ และขยายขอบเขตให้กว้างขวางขึ้น จัดทำงบดุลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับทุนทางปัญญา เข้าใจในเรื่องของสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักจะกังวลว่าธุรกิจจะสูญเงินมากกว่าการสูญเสียความสามารถในการคิด

3. การไม่หยุดนิ่ง (Be Nomadic) กล่าวคือ มีกลุ่มคนที่มีลักษณะไม่ชอบหยุดนิ่งอยู่ในทุกประเทศ บุคคลเหล่านี้จะสามารถเลือกทางเดินและวิธีการเดินทางด้วยตัวเอง และเลือกว่าจะอยู่นานแค่ไหน การไม่หยุดนิ่งไม่ได้หมายความถึงการที่จะอยู่เพียงลำพัง เพราะสามารถเดินทางร่วมกับคนอื่นเป็นกลุ่ม เปรียบได้กับผู้นำซึ่งต้องสามารถรวมเอาอุปนิสัย 2 อย่างคือ “รักที่จะเข้าสังคม” กับ “ความสามารถในการอยู่แบบสันโดษ” เข้าไว้ด้วยกัน เพราะ การสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีความสามารถที่จะคิดเพียงลำพัง แต่ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรมที่คิดขึ้นด้วยตัวเอง (Define Yourself by Your Own (Thinking Activities) กล่าวคือ อย่าวางกรอบให้กับตัวเองด้วยงานที่ถูกมอบหมายโดยคนอื่น คนที่ฉลาดมักจะเรียกตัวเองว่า “นักคิด” บริษัทคอมพิวเตอร์พยายามที่จะขาย “ทางออกสำหรับธุรกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(Business Solutions)" ให้กับปัญหาที่เกิดขึ้นกับลูกค้า ในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คนเราแต่ละคนสามารถคิดและแลกเปลี่ยนทางออกที่สร้างสรรค์กับคนอื่นได้

5. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (Learn Endlessly) ซึ่งความรู้อาจจะมาจากการขอยืม หรือคิดขึ้นเอง จากคำกล่าวที่ว่า "ความคิดใหม่ๆ มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีการมาเจอกันครั้งแรกของความคิดเก่าๆ สองความคิด" ไม่ต้องสนใจว่าความคิดจะได้มาจากไหน แต่ที่ต้องสนใจคือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรมากกว่า หาและรู้จักใช้เครือข่ายที่เหมาะสมให้เป็น ยอมรับความเสี่ยงและยอมทำในสิ่งที่อาจไม่จำเป็นเสียบ้าง หรือบางสิ่งที่เป็นข้อผิดพลาดอาจนำมาซึ่งการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ได้

6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากชื่อเสียง และความโด่งดัง (Exploit Fame and Celebrity) กล่าวคือ ชื่อเสียงและความโด่งดังเรียกได้ว่าเป็น "ต้นทุนจม (Sunk Cost)" ซึ่งต้นทุนดังกล่าวไม่สามารถจะเรียกคืนได้ แต่สามารถถูกนำมาใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเลย ทั้งสองสิ่งนี้นำมาซึ่งค่าตอบแทนทางอ้อมที่ไม่มีวันหมด

7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง (Treat the Virtual as Real and Vice Versa) กล่าวคือ โลกของคอมพิวเตอร์กลายมาเป็นอีกมิติหนึ่งของชีวิตประจำวัน ดังนั้น อย่าตัดสินข้อเท็จจริงเพียงว่าสิ่งเหล่านั้นมาจากเทคโนโลยี แต่ที่สำคัญกว่าและเป็นเรื่องที่อยู่ได้ตลอดกาลคือ "มนุษยชาติ" กับ "ข้อเท็จจริง" เปรียบได้กับความเร็วของเครื่องคอมพิวเตอร์ในการส่งผ่านข้อมูล ถึงแม้จะมีสูงเพียงใดก็ตาม จะไม่มีประโยชน์ใดๆ ถ้าปราศจากข้อมูล หรือข้อความที่จะส่งผ่าน

8. การเป็นคนมีเมตตา (Be Kind) ความเมตตา กรุณา คือ เครื่องหมายแห่งความสำเร็จ กล่าวคือ ข้อมูลไม่เคยพูดคำว่า "ได้โปรดเถอะ" แต่มนุษย์สามารถและควรพูดคำนี้เสมอด้วยความตั้งใจจริง ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นเช่นเดียวกับที่ได้รับการปฏิบัติมา เพื่อที่จะได้รับการเชื้อเชิญให้มีเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น ได้รับความรู้เพิ่มเติม ส่งผลให้สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้อีก

9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จอย่างเปิดเผย (Admire Success, Openly) นักสร้างสรรค์เป็นผู้ตัดสินใจความสำเร็จ และความล้มเหลวของตนเองอย่างเข้มงวดที่สุด เพราะต้องการเรียนรู้จากสิ่งเหล่านั้น อย่าปล่อยให้อยู่ในความรู้สึกสลดหดหู่กับสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะการไม่สามารถแพ้จะทำให้ไม่สามารถที่จะไปสู่ชัยชนะได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10. ความทะเยอทะยานสูง (Be Very Ambitions) ซึ่งควรมีและฝึกให้มีหากจะเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์

11. ความสนุกสนาน ร่าเริง (Have Fun) หลักการของการสร้างสรรค์คือ จะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับการสนับสนุนจาก "การเล่น (Play)" เมื่อผู้คนสนุกร่วมกัน งานบางอย่างที่พิเศษที่ไม่เคยเกิดขึ้น อาจถูกคิดขึ้นมาได้ คนที่ทำตัวเองให้สนุกสนานไม่เพียงแต่จะมีความสุขเท่านั้น แต่ยังสามารถ "รับ" สิ่งต่างๆ ได้เร็วและมากขึ้นด้วย

จากคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ 11 ข้อที่ John Howkins ได้ระบุไว้ข้างต้นไม่ได้เป็นข้อกำหนดที่ต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพราะ ความเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์สามารถเป็นได้หลายทาง อาทิ ความสามารถที่จะกำหนดช่องว่างในตลาด และคิดหาสินค้าและบริการที่สามารถเติมเต็มช่องว่างนั้นได้ หรือความสามารถที่จะหาวิธีการทำงานในการร่วมทุนกับบริษัทอื่นเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน หรือความสามารถเขียนข้อความลดราคาได้อย่างน่าทึ่ง หรือความสามารถในการคิดหาตราสินค้าของบริษัทที่สมบูรณ์แบบ หรือแม้กระทั่งความสามารถในการตั้งชื่อผลิตภัณฑ์ที่เข้าถึงใจผู้บริโภค กล่าวคือยิ่งผู้ประกอบการเป็นนักสร้างสรรค์มากเท่าไร ความคิดที่ดีที่จะสร้างขึ้นมาก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น และความคิดที่ดีเหล่านี้คือขั้นตอนแรกของความสำเร็จทางธุรกิจนั่นเอง(ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ก)

อย่างไรก็ตาม ความเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์สามารถจางหายไปได้ ถ้าปราศจากการดูแล บำรุงรักษาคุณลักษณะดังกล่าวไว้ในตัว (June Campbell, 2009) ได้ให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในบทความเรื่อง "The Creative Entrepreneur" ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงความคิดในเชิงลบกับตัวเอง (Avoid Negative Self-talk) กล่าวคือ ถ้าคิดและพูดตลอดเวลาว่า "เราช่างไม่เป็นคนสร้างสรรค์เลย" หรือ "เราไม่มีจินตนาการเสียเลย" หรือ "ความคิดของเราทำไมแย่เช่นนี้" คำพูดเหล่านี้จะสร้างให้เกิดความเชื่อฝังใจ จนสมองยอมรับในข้อความเหล่านี้และปฏิบัติตาม ซึ่งถ้าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการสร้างสรรค์จะหายไปในที่สุด

2. ยอมรับความคิดสร้างสรรค์ (Acknowledge Creative Ideas) เมื่อเกิดความคิดใหม่ๆ ขึ้นมา ไม่ว่าจะสามารถนำมาปฏิบัติได้เลย หรือไม่สามารถปฏิบัติได้ในปัจจุบัน สิ่งที่ต้องเตือน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัวเองไว้เสมอคือ การมีความคิด และสามารถที่จะมีได้มากขึ้น ไม่ช้าก็เร็วซึ่งจะทำให้พบกับบางสิ่งบางอย่างที่สามารถใช้การได้จริง เพียงแค่ให้กำลังใจเพียงเล็กน้อยกับตัวเองเท่านั้น

3. หลีกเลี่ยงภาวะเหนื่อยล้าจนเกินไป หรือ ถูกกดดันจนเกินไป (Avoid Becoming Over-tired or Over-stressed) เมื่อเราทำงานหลายชั่วโมง หรือทุ่มเทจิตใจไปยังโครงการใดโครงการหนึ่งเป็นเวลาหลายวันเพื่อให้เสร็จ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์จะเหือดหายลง ความคิดสร้างสรรค์เชื่อกันว่ามาจากสมองด้านขวาของมนุษย์ และสมองส่วนนี้คือ ส่วนที่จะได้รับผลกระทบจากการเหนื่อย หรือเครียด เมื่อมีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ต้องรู้จักที่จะหยุดพัก และหาวิธีการลดความเครียดลง

4. ดูแลรักษาความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ไว้ (Nurture Your Creativity) โดยการเข้าร่วมในกิจกรรมและสถานการณ์ที่หลากหลาย ผู้ประกอบการที่ยุ่งมากมักจะไม่ต้องการเสียเวลาไปกับเรื่องอื่นนอกเหนือจากงาน แต่ถ้าให้เวลาสำหรับตัวเองในการเปลี่ยนบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงกิจกรรม เท่ากับเป็นการให้โอกาสสำหรับความคิดสร้างสรรค์ และช่วยเติมความสดชื่นให้กับสมองข้างขวาได้เป็นอย่างดี

2. แนวทางการสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์

ผู้ประกอบการที่ต้องการจะเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้องมีการเตรียมตัว หรือสร้างความพร้อมให้กับตัวเอง ให้ขึ้นชื่อว่าเป็น “ผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ (The Creative Entrepreneur) ซึ่งจากข้อแนะนำของ Jennifer Lee นักบ่มเพาะทางธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ระบุถึง 10 วิธีที่จะช่วยให้เป็นผู้ประกอบการที่มีหัวใจสร้างสรรค์

1. การขึ้นทะเบียนจินตนาการทั้งหมดไว้ (Enlist Your Imagination) กล่าวคือ การใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัว จินตนาการภาพของธุรกิจที่คิดว่าจะประสบความสำเร็จได้ ใช้เวลาลำดับภาพที่ต้องการ (วิสัยทัศน์) ในช่วงระยะเวลา 1 ปีต่อไปว่าจะเป็นอย่างไร เพราะเมื่อได้สัมผัสกับวิสัยทัศน์ที่สะท้อนถึงจินตนาการเหล่านั้นแล้ว ก็เป็นการง่ายขึ้นสำหรับรายละเอียดที่จะตามมา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การสร้างแผนธุรกิจจากสมองข้างขวา (Create a Right-Brain Business Plan) กล่าวคือ แผนธุรกิจไม่จำเป็นต้องมีหน้าตาเหมือนแผนธุรกิจที่ทำๆ อยู่ กุญแจสำคัญอยู่ที่ความชัดเจนของเป้าหมายทางธุรกิจที่อยากจะไปให้ถึง และบรรยายออกมาบนกระดาษ แต่แผนธุรกิจจากสมองข้างขวาที่แนะนำนี้อาจอยู่ในรูปของหนังสือพับ โดยปกหน้าแสดงให้เห็นถึงภาพที่จุดประกายความคิดเชื่อมโยงไปยังวิสัยทัศน์ ส่วนปกหลังจะแสดงรายละเอียด อาทิ เป้าหมายทางการเงิน วันนัดหมายสำคัญๆ หรือแม้แต่จุดหมายทางการตลาด

3. การใช้ลูกเล่นของการวางแผนโครงการด้วยกระดาษโพสต์อิท (Play with Post-it Note Project Plan) กล่าวคือ ถ้ามีแผนโครงการมากมายท่วมท้นอยู่ในสมอง ลองเขียนออกมาลงในกระดาษโพสต์อิทแทน โดยการเขียนงานแต่ละชิ้นลงในกระดาษแต่ละแผ่น ใช้สีที่แตกต่างกันเพื่อจัดกลุ่ม จากนั้น จัดให้เป็นระเบียบบนกระดาษแผ่นใหญ่ๆ ติดไว้ข้างฝา ซึ่งอาจตีเส้นเป็นแถวยาวเป็นปฏิทินเวลาสัปดาห์หรือเดือน และวางแผ่นโพสต์อิทไว้ตามระยะเวลา วิธีนี้จะช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนแผนที่วางไว้ในแต่ละระยะเวลาได้สะดวกขึ้น เมื่อเกิดความชัดเจนในความคิดเพิ่มขึ้นจากเดิม

4. การติดตามความก้าวหน้า (Track Your Progress) กล่าวคือ หลายครั้งที่มักสับสนกับความคิดที่มีอยู่มากมายจนไม่ได้เริ่มลงมือทำเสียที วิธีการที่แนะนำคือ ให้หาภาชนะสวยๆ มาใบหนึ่ง และเมื่อไรก็ตามที่ทำงานสำเร็จไปหนึ่งชิ้นก็ให้โยนเม็ดอะไรก็ได้ลงไปหนึ่งเม็ด ซึ่งกว่าจะรู้ตัวบางทีลูกปัดล้นถ้วยออกมาแล้วก็ได้

5. การไหลของงาน (Follow the Flow) กล่าวคือ หากรู้สึกติดขัด ให้ทำสิ่งที่สร้างสรรค์ใหม่ๆ เพื่อให้ทุกอย่างมันเคลื่อนที่ต่อไปได้ อาจจะร้องเพลงซักเพลงหรือหันไปถักนิตติ้งผ้าพันคอสักผืน สิ่งสำคัญคือ การรักษาสมดุลของความคิดสร้างสรรค์เอาไว้ ดูว่าจะมีอะไรใหม่ๆ เกิดขึ้นมาในสมองหรือไม่

6. การสร้างในสิ่งที่รู้ (Build on What You Know) กล่าวคือ ให้ใช้สิ่งที่คุ้นเคยอยู่แล้วเพื่อจะได้มีความชัดเจนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การคิดงบประมาณก็เหมือนกับการทำตามสูตรอาหาร สิ่งที่จะต้องทำอย่างแรกสำหรับเตรียมทำอาหารคือ การหาสูตรอาหารที่ต้องการ (เหมือนกับการมีต้นแบบสำหรับกำหนดงบประมาณ) ต่อไปคือ รวบรวมส่วนผสมอาหาร (เหมือนกับการรวบรวมรายการทั้งหมดในงบประมาณ) จากนั้นวัดหรือตวงส่วนผสมทั้งหมด (เหมือนกับการใส่จำนวนเงิน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในแต่ละรายการของงบประมาณ) ทั้งหมดนี้ เป็นตัวอย่างของการเดินไปตามขั้นตอนของบางสิ่งที่เรารู้ จะช่วยให้ค้นพบที่มาของความคิดสร้างสรรค์ และกิจกรรมใหม่ๆ ที่จะลดความรู้สึกกลัวให้น้อยลง

7. การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (Learn Something New) กล่าวคือ อะไรที่ต้องการรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ ให้ค้นหาวิธีการที่สนุกในการเก็บเกี่ยวความรู้ใหม่ๆ ดังกล่าวมาใช้ ถ้ารักการอ่าน ก็ให้หาหนังสือที่น่าสนใจสักเล่มที่เกี่ยวข้อง หากชอบการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ก็ให้หาหลักสูตรที่สนใจสักหลักสูตรเข้าเรียน เพราะยิ่งรู้มากขึ้นเท่าไรก็จะมีความรู้สึกถึงพลังอำนาจที่มีมากขึ้น

8. การแบ่งเวลาสำหรับการสำรวจตัวเอง (Make Time for Reflection) กล่าวคือ ทุกไตรมาส ควรแบ่งเวลาสำรวจดูว่ามาถึงจุดไหนแล้ว และกำลังจะไปไหนต่อ อะไรคือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนธุรกิจ อะไรคือขั้นตอนของกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไว้จากแผนโครงการที่เขียนไว้ในโพสต์อิท เพื่อจะได้รู้และยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขข้อผิดพลาด หรืออาจเป็นความสำเร็จและการบรรลุจุดมุ่งหมายที่เกิดขึ้น

9. การขอความช่วยเหลือ (Ask for Help) กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดได้ด้วยตัวเอง การจ้างให้ผู้อื่นทำแทน (Outsource) ในสิ่งที่ทำได้ไม่ดี หรือไม่ชอบที่จะทำ เช่น การจ้างนักบัญชีมาวางระบบ การมีกลุ่มที่ปรึกษามาให้คำแนะนำกลยุทธ์ทางด้านการตลาด การหาผู้ช่วยมากำหนดเวลาการประชุม การรู้จักมอบหมายงานหรือกิจกรรมบางอย่างออกไป เป็นต้น จะช่วยให้สามารถทุ่มเทให้กับสิ่งที่เป็นส่วนสำคัญของธุรกิจได้อย่างเต็มที่

10. การสร้างเครือข่ายกับกลุ่มเดียวกัน (Connect with Creative Cohorts) กล่าวคือ เพื่อที่จะได้รับแรงบันดาลใจจากนักสร้างสรรค์คนอื่นๆ หรือแม้แต่การไปพบปะกับบุคคลที่ชื่นชอบสำหรับการขอคำปรึกษา นัดสังสรรค์กับเพื่อนในกลุ่มเดียวกันเพื่อระดมความคิดที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกันในการสร้างให้ธุรกิจเติบโตขึ้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ,2553)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวทางการสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์ของรัฐบาล

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2551) ได้ดำเนินการโครงการ "เสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่" (New Entrepreneurs Creation : NEC) โดยมุ่งเน้นการสร้างผู้ประกอบการจากผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ดี มีศักยภาพ พร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความมั่นใจและเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบด้วยการให้ความรู้ทางด้านวิชาการภายใต้เนื้อหาหลักๆ ในกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจที่ทันสมัย ได้แก่ การสร้างแนวคิดทางธุรกิจ การวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ การพิจารณาธุรกิจที่เหมาะสมกับตนเอง การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจ การตลาด การเงิน การบัญชี การจัดการบุคคล การบริหารจัดการทางด้านเทคนิค การใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้องเหมาะสม กฎหมายธุรกิจและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการปรึกษาแนะนำเพื่อการจัดตั้งธุรกิจจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ควบคู่ไปกับการฝึกอบรมจนสามารถจัดทำแผนธุรกิจที่เป็นของตนเองได้ เพื่อให้สามารถก่อตั้งกิจการได้สำเร็จและดำเนินธุรกิจได้ต่อเนื่อง เป็นแหล่งจ้างงานและสร้างรายได้แก่ประเทศสืบต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังต่อไปนี้

1. เพื่อสนับสนุนบัณฑิตใหม่ ผู้ว่างงาน ออกจากงาน และพนักงานลูกจ้างที่มีพื้นฐานการศึกษาดีและมีศักยภาพ ให้สร้างโอกาสประกอบอาชีพด้วยตนเอง ด้วยการเป็นผู้ประกอบการ

2. เพื่อผลักดันให้เกิดวิสาหกิจใหม่ ๆ เป็นแหล่งจ้างงาน

3. เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งแก่วิสาหกิจขนาดเล็ก ในช่วงก่อตั้งกิจการ (3 ปีแรก) ให้สามารถอยู่รอด และรักษาสภาพ การจ้างงาน

4. เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ "ทายาทธุรกิจ" ในการสืบทอดกิจการ ให้สามารถรักษาสภาพการจ้างงาน และ สร้างโอกาสขยายธุรกิจต่อไปในอนาคต

ทั้งนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้กำหนด กลุ่มเป้าหมายโครงการดังต่อไปนี้

1. ผู้ว่างงาน: ยังไม่มีงานทำ หรือ จบการศึกษาเกิน 1 ปี แล้วยังหางานทำไม่ได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผู้สำเร็จการศึกษา: ผู้ที่จบการศึกษาสายอาชีพ ระดับ ปวช.ขึ้นไป หรือบัณฑิตจบใหม่ โดยจบการศึกษามาแล้วไม่เกิน 1 ปี และยังหางานทำไม่ได้

3. ทายาทธุรกิจ: ลูกหลาน หรือ คู่สมรส ที่กำลังเตรียมตัวเข้ารับช่วงถ่ายโอนกิจการของครอบครัว หรือได้เข้าร่วมบริหารกิจการของครอบครัว

4. ผู้ประกอบอาชีพ: ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจพนักงานของบริษัท หรือผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเฉพาะด้าน เช่น แพทย์ ทนายความ ผู้ตรวจสอบบัญชี เป็นต้น หรือผู้ประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้จบทะเบียนพาณิชย์

5. ผู้ประกอบการใหม่: ผู้ที่เริ่มประกอบการธุรกิจไม่เกิน 3 ปี หรือผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการโดยกิจการที่ดำเนินการอยู่ยังไม่ได้จดทะเบียนพาณิชย์ หรือจดทะเบียนใด ๆ กับรัฐ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2551) โดย สำนักพัฒนาผู้ประกอบการ เป็นหน่วยบริหารงานกลาง และมีสำนักฯ 4 สำนักฯ และศูนย์ภาคฯต่าง ๆ 12 ศูนย์ภาคฯ เป็นหน่วยบริหารงานร่วมโดยดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีศักยภาพ มีความพร้อมและประสบการณ์ ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน สมาคมและองค์กรอิสระ และสถาบันเครือข่ายของกระทรวงอุตสาหกรรม รวม 63 หน่วยร่วม 73 หน่วยงาน ได้จัดฝึกอบรมบ่มเพาะหลักสูตร “เสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่” โดยกำหนดเป้าหมายในการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ จำนวน 200 รุ่น รวม 7,000 ราย ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ กลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาส่งเสริม SMEs จึงต้องมุ่งสร้างผู้ที่มีการศึกษาดี มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถให้ก้าวเข้ามาเป็นผู้ประกอบการ การเสริมสร้างผู้ประกอบใหม่ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างธุรกิจใหม่ ขึ้นมาในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้เติบโตและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นตามลำดับ ซึ่งจะทำให้ เศรษฐกิจของประเทศสามารถฟื้นตัวและมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดแผนกลยุทธ์/เป้าหมาย โดยต้องการให้นักศึกษาอาชีวศึกษาทุกคนต้องมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล คือ การสร้างผู้ประกอบการใหม่ โดยมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียน ให้มีความรู้ทางด้านการจัดการธุรกิจ (Business Plan) รวมทั้งการสร้างเครือข่ายและพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ สร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์ความรู้ทางธุรกิจ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2551) จากการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โดยจัดเป็นโครงการนำร่องในการส่งเสริมนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีความสามารถให้ได้รับการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการทางธุรกิจ จากการดำเนินงาน ทำให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง รู้จักวิเคราะห์การดำเนินการในรูปแบบของการดำเนินธุรกิจ ขนาดย่อม

3. แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อม

ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมที่ได้รับการยอมรับเป็นความหมายที่ได้รับการเสนอแนะโดย The Committee for Economic Development (CED) ของสหรัฐอเมริกา (Pickle and Abrahamson, 1989) CED ได้ให้ ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมไว้ว่า เป็นธุรกิจที่มีลักษณะอย่างน้อยที่สุดสองประการ จากลักษณะสี่ประการ ดังต่อไปนี้

3.1 การบริหารงานเป็นอิสระ ธุรกิจขนาดย่อมเป็นธุรกิจที่เจ้าของเป็นผู้บริหารงาน และตัดสินใจเอง โดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการอำนวยการหรือเจ้าของคนอื่น ๆ ธุรกิจอาจจะถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีรูปแบบความเป็นเจ้าของ แบบการประกอบการโดยเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน แต่การจัดตั้งในรูปแบบบริษัทจำกัด ผู้ถือหุ้นมักจะประกอบด้วยเจ้าของและสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

3.2 เงินลงทุนไม่มากและถูกสนับสนุนโดยทุนส่วนตัวหรือคนกลุ่มเล็ก ๆ ธุรกิจขนาดย่อมโดยทั่วไป มักจะเริ่มต้นมาจากการประกอบการโดยเจ้าของคนเดียว ความต้องการเงินทุนของธุรกิจแสดงให้เห็นถึงโอกาสของการขยายตัว เงินทุนที่ต้องการเพื่อใช้ในการเจริญเติบโตอาจจะทำให้ธุรกิจขนาดย่อม ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด และบริษัทครอบครัวขนาดเล็กเป็นจำนวยมากที่เปิดขายหุ้นแก่สู่ธารณชน เนื่องจากมีความต้องการเงินทุนเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่ในระยะต่อมา

3.3 ขอบเขตการดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นเป็นส่วนมาก ธุรกิจขนาดย่อมส่วนใหญ่ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น โดยที่เจ้าของและพนักงานอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน ถึงแม้ว่าการจำหน่าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในท้องถิ่นจะมีความสำคัญ แต่ธุรกิจขนาดย่อมหลายประเภทที่ขอบเขตการจำหน่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ

3.4 เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจในกลุ่มเดียวกัน จะมีขนาดเล็กกว่า การที่จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจนั้นจะต้องไม่ใช่ธุรกิจสำคัญในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน และเป็นธุรกิจที่มีขนาดเล็กกว่าทั้งในด้านยอดขาย จำนวนพนักงาน เงินลงทุน ส่วนแบ่งการคลองตลาด ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ลักษณะดังกล่าวสามารถผันแปรได้เป็นอย่างมากระหว่างกับอีกธุรกิจหนึ่ง

สำหรับในประเทศไทย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานได้นิยามความหมายของธุรกิจขนาดย่อมไว้ แต่เนื่องจากความแตกต่างของธุรกิจแต่ละประเภท และการที่ไม่มีหน่วยงานกลางที่ชัดเจนทำให้คำนิยามต่าง ๆ มีความหลากหมายและแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยงาน (ศูนย์ศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย , 2544) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยเน้นศึกษาในภาคการค้า ซึ่งผลที่ได้ทำให้สามารถสรุปความหมายธุรกิจขนาดย่อมจำแนกเป็น 2 แหล่งข้อมูล ดังนี้

(1) นิยามตามมติของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

จากการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2543 มีมติให้กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แยกประเภทกิจกรรมทางเศรษฐกิจของกิจการโดยใช้การจ้างงาน หรือสินทรัพย์ถาวร เป็นเกณฑ์ในการจำแนกวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดกลาง		วิสาหกิจขนาดย่อม	
	การจ้างงาน (คน)	สินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)	การจ้างงาน (คน)	สินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)
ผลิตสินค้า	51-200	เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 200	ไม่เกิน 50	ไม่เกิน 50
บริการ	51-200	เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 200	ไม่เกิน 50	ไม่เกิน 50
ค้าส่ง	26-50	เกินกว่า 50 แต่ไม่เกิน 100	ไม่เกิน 25	ไม่เกิน 50
ค้าปลีก	16-30	เกินกว่า 30 แต่ไม่เกิน 60	ไม่เกิน 15	ไม่เกิน 50

ที่มา: ศูนย์ศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2544)

(2) นิยามจากการประชุมปรึกษาหารือกับกรมการค้าภายใน เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2542 (ศูนย์ศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2544) มีดังนี้

แนวทางที่ 1: ใช้ยอดขายเป็นเกณฑ์ในการจำแนก เพียงหลักเกณฑ์เดียว โดยวิสาหกิจขนาดย่อมควรมียอดขายไม่เกิน 20 ล้านบาท ขณะที่วิสาหกิจขยาดกลางควรมียอดขายมากกว่า 20 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท

แนวทางที่ 2: ใช้ทุนจดทะเบียนเป็นเกณฑ์ในการจำแนก เพียงหลักเกณฑ์เดียว โดยวิสาหกิจขนาดย่อมควรทีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 3 ล้านบาท และทุนจดทะเบียนไม่เกิน 3 ล้านบาท ขณะที่วิสาหกิจขนาดกลางควรทีทุนจดทะเบียนมากกว่า 3 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท

แนวทางที่ 3: ใช้ยอดขายและทุนจดทะเบียนเป็นเกณฑ์ในการจำแนก ทั้งสองหลักเกณฑ์ โดยวิสาหกิจขนาดย่อมควรมียอดขายไม่เกิน 20 ล้านบาท และทุนจดทะเบียนไม่เกิน 3 ล้านบาท ขณะที่วิสาหกิจขนาดกลางควรมียอดขายมากกว่า 20 ล้าน แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาทและมีทุนจดทะเบียนมากกว่า 3 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงสร้างของธุรกิจขนาดย่อม

ธุรกิจขนาดย่อมในประเทศไทยแบ่งตามโครงสร้างเป็น 3 ภาค ได้แก่ ภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคบริการ (ศูนย์ศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2545) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ภาคการผลิต ได้แก่ธุรกิจที่นำปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ มาผลิตหรือดัดแปลงเป็นผลผลิตที่แปลรูปไปจากเดิม ผลผลิตของธุรกิจอาจเป็นสินค้าอุตสาหกรรม (Industrial Goods) ที่ใช้ไปในการผลิตสินค้าอื่นอีก โดยผ่านเข้าไปเป็นวัตถุดิบหรือสินค้าระหว่างกลางของอีกธุรกิจหนึ่ง หรือเป็นสินค้าผู้บริโภค (Consumer Goods) ที่ขายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

2. ภาคการค้า ได้แก่ ธุรกิจที่ทำหน้าที่ในการกระจายสินค้า (Distribution) ให้แก่ผู้ใช้สินค้านั้น ในกลุ่มนี้ จะประกอบด้วยคนกลางหลากหลายที่ทำหน้าที่แตกต่างกัน เช่น นายหน้า ตัวแทนจำหน่าย เอเยนต์ พ่อค้าส่ง พ่อค้าปลีก ผู้ประกอบการขนส่ง ผู้ประกอบการคลังสินค้า ฯลฯ คนกลางเหล่านี้ จะมีขนาดและหน้าที่แตกต่างกันในทางธุรกิจ เช่น การค้าปลีก อาจจะใช้พนักงานเพียง 1 คนถึงนับพันคน ดังนั้นในการพิจารณาธุรกิจกลุ่มนี้ จึงต้องมีการแยกย่อยว่า เป็นธุรกิจจัดจำหน่ายประเภทใด และมีขนาดเงินลงทุนและจำนวนพนักงานเท่าใด จึงนับเป็นธุรกิจขนาดย่อม

3. ภาคบริการ ได้แก่ ธุรกิจที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ธุรกิจให้คำปรึกษาธุรกิจรับออกแบบ ธุรกิจซ่อมบำรุงผลิตภัณฑ์ ธุรกิจเกี่ยวกับการดูแลรักษา ธุรกิจเหล่านี้ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพิเศษ บางธุรกิจบุคลากรต้องมีทักษะพิเศษ ที่จะทำงานร่วมกับเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีเทคโนโลยีเฉพาะ ปัจจุบันธุรกิจบริการกำลังได้รับความสนใจและมีส่วนให้การจ้างงานขยายตัวอย่างมาก

บทบาทและความสำคัญของธุรกิจขนาดย่อม

ธุรกิจขนาดย่อมมีบทบาทและความสำคัญต่อประเทศในแง่ของการสร้างงานการสร้างนวัตกรรม การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการช่วยเหลือธุรกิจขนาดใหญ่ในการผลิตสินค้าและบริการ (Piclke and L. Abrahamson, 1989) มี รายละเอียดดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การสร้างงานใหม่ (Providing New Jobs) ธุรกิจขนาดย่อมจะเป็นธุรกิจที่สร้างงานใหม่ ๆ จึงถือได้ว่าเป็นโอกาสสำหรับตลาดแรงงาน ในปี พ.ศ. 2541-2542 ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่ลดปริมาณแรงงานลงโดยการให้คนงานออกจากงาน

บริษัทขนาดย่อมที่มีการเพิ่มงานในไม่ช้าก็จะกลายเป็นบริษัทขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ได้ ขณะที่บริษัทขนาดกลางและขนาดใหญ่ก็มักจะมีการเพิ่มงานขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับธุรกิจขนาดย่อมจะสร้างงานใหม่ได้ 2 ทาง คือ การลงทุนในธุรกิจใหม่ ๆ และโดยขยายธุรกิจเดิม

2. การสร้างนวัตกรรม (Introducing Innovation) การศึกษาทางด้านนวัตกรรมพบว่า 50 % จาก 95% ของนวัตกรรมทั้งหมด ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน มาจากธุรกิจใหม่และธุรกิจที่ค่อนข้างเล็ก ในขณะที่ในธุรกิจขนาดใหญ่นั้น มักมุ่งปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมมากกว่าการคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

3. การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (Stimulating Economic Competition) การแข่งขันด้านเศรษฐกิจ (Economic Competition) เป็นสถานการณ์ซึ่งธุรกิจมีการแข่งขันด้านการขาย ถ้ามีผู้ผลิตที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่เพียง 2-3 บริษัท บริษัทขนาดใหญ่เหล่านั้นอาจกำหนดราคาสินค้าสูง ไม่มีการพัฒนาเทคโนโลยี กีดกันคู่แข่งขันใหม่ หรือใช้อำนาจในทางที่ผิด ด้วยเหตุนี้การที่มีธุรกิจขนาดย่อมเข้ามาแข่งขันด้วยจะทำให้การแข่งขันด้านราคาลดลง

4. ช่วยเหลือธุรกิจขนาดใหญ่ ให้ผลิตสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Aiding Big Business) จากข้อเท็จจริงที่ว่าหน้าที่บางประการธุรกิจขนาดย่อมจะทำได้ดีกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ อีกทั้งธุรกิจขนาดใหญ่ บางครั้งไม่สามารถทำหน้าที่การผลิตและการจัดจำหน่ายได้ทุกกิจกรรม จึงต้องแบ่งความรับผิดชอบบางประการให้กับธุรกิจขนาดย่อม เช่นหน้าที่ในการจำหน่าย การค้าส่งหรือการค้าปลีก การผลิตอะไหล่หรือชิ้นส่วนบางอย่างเป็นต้น หน้าที่3 ประการ ที่ธุรกิจขนาดย่อมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่คือ

4.1 หน้าที่การจัดจำหน่าย (Distribution Function) เป็นกิจกรรมที่ธุรกิจขนาดย่อมมีหน้าที่เป็นคนกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค มีผู้ผลิตที่ขนาดใหญ่จำนวนน้อยที่ทำการค้าส่งและค้าปลีกด้วยตนเองทั้งหมด ดังนั้น ธุรกิจขนาดย่อม จึงทำหน้าที่จัดจำหน่าย (Distribution Function) ซึ่งอาจจะเป็นการค้าส่งหรือค้าปลีก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.2 หน้าที่ในการขายปัจจัยการผลิต (Supply Function) เป็นกิจกรรมซึ่งธุรกิจขนาดย่อมจะต้องเป็นผู้ขายปัจจัยการผลิตและเป็นผู้รับเหมารายย่อยสำหรับบริษัทขนาดใหญ่ ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่จะให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตของผู้ขายปัจจัยการผลิตของตน ด้วยการใช้คำว่า “หุ้นส่วน” (Partnership) และ “กลยุทธ์พันธมิตร” (Strategic Alliance) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน ผู้ผลิตชาวญี่ปุ่นมีการบุกเลิกการพัฒนาโดยใช้ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดจากการทำงานด้วยความไว้วางใจกับผู้ขายปัจจัยการผลิตระยะยาว ผู้ผลิตของสหรัฐอเมริกา มีการสร้างวิธีการทำงานเช่นเดียวกัน โดยการทำสัญญาระยะยามกับผู้ขายปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพเฉพาะอย่าง ราคาต่ำกว่า และประหยัดต้นทุนด้วย

4.3 หน้าที่ด้านบริการ (Service Function) เป็นกิจกรรมซึ่งธุรกิจขนาดย่อมจะต้องให้บริการแก่ธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น บริการด้านรถยนต์ การซ่อมแซม การทำความสะอาดพรม เป็นต้น ซึ่งผลิตโดยผู้ผลิตขนาดใหญ่

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของธุรกิจขนาดย่อม ที่มีต่อการพัฒนาประเทศไว้ ดังนี้

(1) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ในทุกประเทศมีปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นจะถูกนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางวิทยาการและโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป มีผลทำให้ความต้องการของสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย จึงเป็นโอกาสให้โรงงานขนาดเล็กเข้ามาแทนที่อุตสาหกรรมในครัวเรือนและหัตถกรรมต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

(2) การพัฒนาความสามารถในการประกอบการ ธุรกิจขนาดย่อมเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่มีความคิดริเริ่ม กล้าเสี่ยง และแสวงหาความก้าวหน้าได้พิสูจน์ความสามารถของตน ตลอดจนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ธุรกิจขนาดย่อมเป็นช่องทางที่ดีเนื่องจากใช้เงินทุนไม่มากนัก บุคคลที่สนใจประกอบอาชีพอิสระมีโอกาสได้ทำงานที่ตนเองภูมิใจประสบการณ์ที่ได้จากการประกอบธุรกิจขนาดเล็กจำนำไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(3) ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ ธุรกิจขนาดย่อมสามารถสร้างผลผลิตกว่า 35% ของการส่งออกทั้งหมดของประเทศ รวมทั้งยังช่วยผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งเป็นการช่วยประหยดเงินตราต่างประเทศ

(4) การจ้างงานเพิ่มขึ้น ธุรกิจขนาดย่อมเป็นแหล่งที่จะรองรับแรงงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ปัญหาคือ แรงงานที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือนั้นจะถูกนำไปใช้ในทางใดจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานโดยเฉพาะอาจจะก่อให้เกิดปัญหาประสิทธิภาพทางการผลิตได้

(5) การกระจายการพัฒนาออกไปสู่ภูมิภาค ในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น การพัฒนามักจะรวมตัวกันอยู่ในพื้นที่แห่งเดียวหรือน้อยแห่ง ไม่ได้กระจายออกไปอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในเขตชนบทที่ห่างไกลซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรม ดังนั้น ถ้าหากว่าเราสามารถพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมตามหัวเมืองสำคัญ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่แล้ว อาจจะเป็นการช่วยกระจายฐานทางเศรษฐกิจได้

ปัญหาอุปสรรค์ของธุรกิจขนาดย่อมและหน่วยงานสนับสนุน

ธุรกิจขนาดย่อมมีความอ่อนแอโดยธรรมชาติ เมื่อเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ ความอ่อนแอของธุรกิจขนาดย่อมเริ่มตั้งแต่ระยะตั้งธุรกิจ ระหว่างการดำเนินการ การขยายกิจการ การสืบต่อกิจการ ในประเทศไทยธุรกิจขนาดย่อมส่วนใหญ่ดำเนินการต่อเนื่องมาได้ประมาณ 2-3 ชั่วคนเป็นอย่างมาก ขณะที่ในต่างประเทศ ธุรกิจขนาดย่อม สามารถสืบทองต่อเนื่องกันมากว่า 10 ชั่วคน มีสินค้าส่งออกขายต่างประเทศจนมีชื่อเสียงทั่วโลก สาเหตุหนึ่งเกิดจาก ในประเทศเหล่านั้นมีหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุน การดำเนินการของธุรกิจขนาดย่อม และลักษณะการพัฒนาของธุรกิจที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน ซึ่งรูปแบบทั้งสองนี้ ยังไม่เป็นระบบมากนักในประเทศไทย (ศูนย์ส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2544)

ปัญหาของธุรกิจขนาดย่อมมีหลายรูปแบบ ตั้งแต่ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ของผู้ประกอบการที่มีความคิดริเริ่ม การขาดสภาพคล่องระหว่างดำเนินการ ไม่สามารถหาแหล่งเงินที่ต้นทุนต่ำ การขาดแคลนความรู้และข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันและวางแผนในอนาคต ปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอของวัตถุดิบและการหาวัตถุดิบที่มีราคาถูก ปัญหาการขาด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แคลนแรงงานที่มีความสามารถและทักษะเหมาะกับธุรกิจ ปัญหาการหาตลาดที่เหมาะและได้ราคาดี และปัญหาของผู้ประกอบการที่ขาดความรู้ในบางเรื่อง เช่น การบริหาร การจัดการ หรือมีความรู้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาธุรกิจในระยะยาว ปัญหาเทคโนโลยีการผลิต ปัญหาการเข้าถึงการบริการส่งเสริมของรัฐ

ปัญหาเหล่านี้ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะแก้ไขไปตามประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม หรือปรึกษากับผู้ประกอบการรายอื่นที่คุ้นเคย อย่างไรก็ตาม มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เปิดให้บริการแก่ธุรกิจขนาดย่อม จึงรวบรวมได้พอสังเขป (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2545) ดังนี้

(1) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
(2) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ
(3) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
(4) กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์
(5) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
(6) บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.)
(7) ตลาดหลักทรัพย์สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
(8) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
(9) สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม

ธุรกิจขนาดย่อมมีข้อได้เปรียบธุรกิจขนาดใหญ่ ในแง่ที่สามารถบริหารงานได้อย่างเป็นอิสระและคล่องตัว เนื่องจากไม่มีระบบงานที่ซับซ้อน ทำให้มีความยืดหยุ่น ในการตัดสินใจ และด้วยความเล็กของธุรกิจ ทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสติดต่อสื่อสารใกล้ชิดกับพนักงานและลูกค้า สามารถรับทราบปัญหาของพนักงาน และแก้ไขได้ทันเวลา รู้ถึงความต้องการของลูกค้าได้ดี สามารถปรับปรุงบริการของกิจการได้ตรงใจลูกค้า ซึ่งทำให้มีโอกาสในการประสบความสำเร็จในการประกอบการได้ดี (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม, 2545)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดย่อม ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ สิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการ คือ ความสำเร็จในการทำธุรกิจ วิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในการวัดความสำเร็จ ก็คือ การดูจากการเติบโตของธุรกิจหรือจากผลกำไรของธุรกิจ ในบางธุรกิจอาจใช้วิธีกำหนดเป้าหมายและวัดการประสบความสำเร็จ โดยการเทียบผลงานกับเป้าหมายที่กำหนด ผู้ประกอบการบางคนที่ทำกิจการเกี่ยวกับงานศิลปกรรม อาจพิจารณาความสำเร็จของตนจากความพึงพอใจในงาน หรือผู้ประกอบการบางคนอาจพิจารณา ความสำเร็จของคนจากความสำเร็จคิดค้นหรือออกผลิตภัณฑ์ใหม่ การที่เกณฑ์การพิจารณาความสำเร็จของธุรกิจมีได้หลากหลาย ผู้ประกอบการที่มองว่าตนเองประสบความสำเร็จอาจถูกมองว่าไม่ประสบความสำเร็จในสายตาของบุคคลอื่น (Foley and Green, 1989)

การวัดความสำเร็จของธุรกิจโดยทั่วไป

Peter F. Drucker (2001) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจขนาดย่อมได้เสนอตัววัดความสำเร็จของธุรกิจในระดับกลยุทธ์ โดยระบุตัวแปร หรือ “ผลงานสำคัญด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสถานภาพทางตลาด (Market Position) คือวัดจากเป้าหมายและการบรรจุเป้าหมายด้านฐานะทางการตลาด ส่วนแบ่งตลาด ทั้งตลาดปัจจุบันและตลาดใหม่ รวมทั้งสินค้าใหม่ และบริการที่มุ่งสร้างความภักดีจากลูกค้า

2. คุณภาพ (Quality) คือ รักษาและพัฒนาระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการของบริษัท

3. นวัตกรรม (Innovation) มีสัมฤทธิภาพในการบรรลุถึงระดับของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ รวมทั้งกระบวนการใหม่ ๆ ซึ่งหมายถึง ทักษะและกิจกรรมที่จำเป็นจะต้องมีเพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะของบริษัทในเชิงแข่งขันได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ทะนุบำรุงรักษาพฤติกรรมอันประกอบไปด้วย จริยธรรม รวมทั้งแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านต่าง ๆ เช่น มีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตโดยรวม เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) สรรหา พัฒนาและบำรุงรักษา ทรัพยากรบุคคลทุกระดับให้มีคุณภาพสูง ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ รวมทั้งพนักงานสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับสหภาพแรงงาน (ถ้ามี)

6. ทรัพยากรทางการเงิน (Financial Resources) จัดหา เก็บรักษาและจัดการทรัพยากรการเงินอย่างเหมาะสม

7. ทรัพยากรทางกายภาพ (Physical Resources) จัดหา สร้างและซ่อมแซมบำรุงรักษาทรัพยากรทางกายภาพ เช่น อาคาร สถานที่ โรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็น ในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งนำมาใช้อย่างเหมาะสม

8. ประสิทธิภาพด้านต้นทุน (Cost Efficiency) มีการใช้ทรัพยากรทุกประเภท ทุกชนิดอย่างมีประสิทธิภาพเป็นผลให้บริษัทสามารถผลิตสินค้าและ/หรือ ให้บริการด้วยต้นทุนต่ำ

9. การทำกำไร (Profitability) ระดับกำไรจะต้องเหมาะสม ไม่ต่ำและสูงเกินไปรวมทั้งดัชนีตัวบ่งชี้อื่น ๆ ที่แสดงถึงฐานะการเงินที่ดี

การวัดความสำเร็จของธุรกิจตามแนวของ Michael Frese

Michael Frese (2000) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ผู้เป็นที่ปรึกษาให้กับบริษัทต่าง ๆ ในเรื่องการจัดการองค์กร และทำการศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการขนาดย่อมในประเทศ แซมเบีย ยูกานดา อาฟริกาใต้ และซิมบับเว ในระหว่างปี ค.ศ. 1997 – 1998 และใช้วิธีการวัดความสำเร็จของผู้ประกอบการรวม 4 วิธี ดังต่อไปนี้

1. ตัวบุคคล โดยที่ผู้ประกอบการ เป็นผู้กำหนดความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งมักจะใช้ความเห็นในด้านการเงิน เป็นตัวสะท้อนธุรกิจ และความพึงพอใจจากรายได้ที่มาจากการดำเนินธุรกิจ

2. ระดับความสำเร็จทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากข้อมูลด้านการเงิน จำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ผลกำไร และยอดขาย 1-2 ปี ล่าสุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. วัดจากผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจ ทั้งด้านลูกค้าและพนักงานในด้านการรับรู้ความสำเร็จที่มีต่อธุรกิจ โดยใช้แบบสอบถามด้วยภาพของ บรูเดร์ล เพลสเซนดอร์ฟเฟอร์และซิกเกลอร์ (1992)

4. วัดจากการสังเกตของผู้สัมภาษณ์ ซึ่งให้คะแนนที่แบ่งเป็น 5 ระดับย่อย ในการสัมภาษณ์ เพื่อประเมินความสำเร็จของผู้ประกอบการ คือ ระดับที่ 1 หมายถึงไม่ประสบความสำเร็จ ระดับที่ 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่ประสบความสำเร็จ ระดับ 3 หมายถึง ประสบความสำเร็จปานกลาง ระดับ 4 หมายถึง ค่อนข้างประสบความสำเร็จ และระดับ 5 หมายถึง ประสบความสำเร็จ

Michael Frese (2000) ได้ชี้ว่าการวัดความสำเร็จด้วยการประเมินผลสำเร็จโดยรวมให้ผลการวัดที่เป็นประโยชน์ เนื่องจากผลการวัดที่ได้เป็นอิสระจากความคิดเป็นของผู้ประกอบการเอง แม้ว่าการวัดทางเศรษฐกิจดูจะให้ผลการวัดที่น่าจะเป็นรูปธรรมมากกว่า แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น เมื่อต้องการข้อมูลทางธุรกิจ ย้อนหลัง 2 หรือ 3 หรือ 5 ปี แต่ปรากฏว่าธุรกิจหรือองค์กรเพิ่งก่อตั้งมาเพียง 1 หรือ 2 ปีเท่านั้น ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่สมบูรณ์และไม่สามารถนำข้อมูลขององค์กรนี้มาใช้ในการวิเคราะห์ได้โดยสรุปถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจขนาดย่อมไว้ ดังนี้

1. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) คือความสามารถและความตั้งใจที่จะนำตนองไปสู่โอกาส บุคคลที่มีลักษณะความเป็นตัวของตัวเองนี้ เป็นคนที่สามารถทำงานได้ด้วยตนเองและสามารถตัดสินใจได้ในภาวะที่บีบบังคับ หรือมีความจำกัด อย่างเช่น ในภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้ประกอบการที่มีความเป็นตัวของตัวเองจะยังมีความสามารถในการเป็นตัวของตัวเองในการต่อรอง หรือเผชิญกับผู้จัดจัดหน่าย หรือบริษัทใหญ่ ๆ ได้

2. ความมีนวัตกรรม (Innovativeness) คือการมีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับสินค้าใหม่ ๆ การบริการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

3. การกล้าเสี่ยง (Risk Taking) การกล้าเสี่ยงสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การกล้าเสี่ยงต่อสิ่งที่ไม่รู้ การกล้าใช้ทรัพย์สินจำนวนมากสำหรับการต่อตั้งธุรกิจ และการกล้ากู้ยืมจำนวนมาก การกล้าเสี่ยงดังกล่าวเป็นไปได้ว่า มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะ การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน Uncertainty Avoidance) จากการทบทวนงานวิจัยของลักษณะธุรกิจทางตะวันตก พบว่าการกล้าเสี่ยง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงเล็กน้อย ในทางลบกับการประสบความสำเร็จซึ่งแสดงให้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เห็นว่า การกล้าเสี่ยงอาจไม่ใช่ปัจจัยในทางบวกกับความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางทฤษฎีแล้ว เราไม่สามารถสรุปว่าการกล้าเสี่ยงจะมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับความสำเร็จเพราะที่จริงแล้ว เราอาจสันนิษฐานได้ว่า การกล้าเสี่ยงนั้นมีความสัมพันธ์ในรูปแบบของเส้นโค้งกับความสำเร็จ ซึ่งหากเป็นความสำพันธ์เชิงเส้นโค้งแล้ว การกล้าเสี่ยงในระดับปานกลาง มีความเป็นไปได้ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ในขณะที่ถ้าไม่เสี่ยงเลย หรือเสี่ยงสูง อาจนำไปสู่ความล้มเหลว

4. ความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) ความก้าวร้าวในการแข่งขัน เป็นคุณลักษณะซึ่งทำให้คู่แข่งหมดประสิทธิภาพ และทำให้คู่แข่ง ไม่สามารถอยู่ได้ในตลาดความก้าวร้าวในการแข่งขันนี้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสำเร็จ

5. ความสม่ำเสมอและความใฝ่ใจในการเรียนรู้ (Stability and Learning Orientation) หมายถึง การที่เจ้าของกิจการมีความมั่นคง ไม่เก็บสิ่งผิดพลาดมาเป็นอารมณ์ หรือผิดหวัง ท้อแท้ กับความผิดพลาด แต่จะนำประสบการณ์เหล่านั้นมาเรียนรู้ เนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการต้องมีการตอบสนองอย่างรวดเร็วกับสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนสูง จึงเป็นไปได้ที่เขาเหล่านั้นจะพบกับการผิดพลาด การเรียนรู้จากข้อบกพร่องและความผิดพลาด เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับความสำเร็จในธุรกิจ

6. ความต้องการประสบความสำเร็จ ความต้องการประสบความสำเร็จ มีความสัมพันธ์กับทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติและการประกอบกิจการขนาดเล็ก ผู้ที่มีความต้องการประสบความสำเร็จ จะชอบงานที่มีความท้าทาย และมีแรงจูงใจที่จะทำงานนั้น ๆ ให้ดีกว่าเดิม มีบุคลิกภาพที่รับผิดชอบและต้องการการให้ข้อมูลย้อนกลับในเรื่องงานที่ทำบุคลิกภาพที่ยึดถือหลักคุณธรรม หรือที่เราเรียกว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึงการที่ผู้ประกอบการค่อย ๆ สร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจให้กับลูกค้าและผู้จัดจำหน่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จระดับสูง คนที่ประสบความสำเร็จสูงมักมีแรงจูงใจที่จะทำงานที่ท้าทาย และถูกกระตุ้นให้ทำให้ดีกว่าเก่า มีความรับผิดชอบเฉพาะตัว และค้นหาผลสะท้อนเกี่ยวกับคุณภาพของงาน

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากระบวนการเรียนรู้และปรับตัวของผู้ประกอบการภายใต้โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ โดยมองในด้านความเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สร้างสรรค์ เนื่องจากในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา และโลกธุรกิจมีการแข่งขันทวีความรุนแรงเข้มข้นเป็นลำดับตามกระแสโลกาภิวัฒน์นั้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องเผชิญทั้งโอกาส และภัยคุกคามทางธุรกิจทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ การให้ความสำคัญด้านการจัดการสารสนเทศที่ฉับไวและแม่นยำสร้างความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ หากนับแต่นี้ต่อไปต้องอาศัยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้ประกอบการที่มีความพร้อมในการเตรียมการและปฏิบัติการก่อนที่ภัยจะคุกคามจะมาถึงอันจะนำมาซึ่งความอยู่รอดทางธุรกิจ จากการศึกษาพบว่าจากงานวิจัยดังที่กล่าวนี้ทำให้เราเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้ประกอบการอันจะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงและเข้มแข็งยิ่งขึ้น

โดยทั่วไปทฤษฎีความเป็นผู้ประกอบการมักจะให้ความสนใจต่อตัวบุคคลในเรื่องแรงจูงใจและการตัดสินใจของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ให้ความสนใจในเรื่องผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่จะอธิบายในเชิงความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม ดังเช่นงานของ ไว จามรมาน (2542) ได้อ้างถึง Brigitte Berger (1991) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “วัฒนธรรมเป็นผู้ชี้นำ และผู้ประกอบการเป็นตัวเร่ง” ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจและเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในทางความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนในสังคมนั้นๆ ดังตัวอย่างเช่น การปฏิวัติอุตสาหกรรมในโลกตะวันตก ก็เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงความคิดของคนในสังคมขึ้นก่อน หรือจะเป็น Schumpeter (1961) ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องความเป็นผู้ประกอบการไว้ว่า พลวัตและเศรษฐกิจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร เทคโนโลยี หรือทรัพยากร ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการมีบทบาทในการสร้างธุรกิจใหม่ ค้นหาทรัพยากรใหม่ หรือพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ประเด็นที่สำคัญส่วนใหญ่มักเป็นเรื่อง ความเป็นผู้ประกอบการมีลักษณะอย่างไร ทำไมพวกเขาจึงมีลักษณะอย่างนั้น และทำไมพวกเขาจึงมีพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งได้มีความพยายามในการอธิบายในเชิงความสัมพันธ์กับความคิดของสังคม A.H.Cole (1959 อ้างถึง ไว จามรมาน, 2542) ได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยซึ่งมีผลกำหนดความเป็นผู้ประกอบการนั้น คือ สภาพสังคม โครงสร้างอุตสาหกรรม และองค์การซึ่งปัจจัยทั้ง 3 จะส่งผลต่อลักษณะและพฤติกรรมของผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งสามในเรื่องความเป็นผู้ประกอบการนั้นพบในงานสำคัญ เช่น Landas (1949 , อ้างถึง ไว จามรมาน, 2542) อธิบายพฤติกรรมของผู้ประกอบการฝรั่งเศสว่า ทำให้เศรษฐกิจล้าหลัง เพราะเป็นการบริหารแบบครอบครัว มีความสนใจเรื่องเสถียรภาพ และความซื่อสัตย์ ตลอดจนความร่วมมือระหว่างกลุ่มมากกว่าการแบ่งปัน จึงทำให้ระบบการผลิตของฝรั่งเศสไม่ก้าวสู่การผลิตเชิงปริมาณ Smeler (1956 อ้างถึง ไว จามรมาน, 2542)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมของอังกฤษเกิดจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางความคิด ส่วน Gerschenkron (1962 อ้างถึง ไว จามรมาน, 2542) ได้อธิบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศล้าหลัง ว่ามักจะเป็นโครงสร้างเชิงระบบที่มีความคิดชาตินิยมหรือสังคมนิยม ส่วนงานที่สำคัญอีกท่านหนึ่งคือ Chandler (อ้างถึง ไว จามรมาน, 2542) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างธุรกิจของอเมริกา โดยได้แสดงให้เห็นการขยายตัวทางโครงสร้างภายในแทนการใช้กลไกการตลาด

ปัจจัยทั้งด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และองค์กร สามารถกำหนดความเป็นผู้ประกอบการในสังคมนั้นๆ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศหนึ่งๆ จะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เป็นผู้ประกอบการในเศรษฐกิจนั้นๆ ด้วย

สำหรับงานวิจัยของ ธีรยุส วัฒนาศุภโชค (2542) ได้พบว่า กระบวนการในการพัฒนาธุรกิจนั้น จะเริ่มจากแนวความคิดและนวัตกรรมใหม่ๆที่ “ผู้ประกอบการ” จะเป็นผู้คิดค้นขึ้นมาจากประสบการณ์ ความคิดสร้างสร้างสรรค์ ความรู้ความสามารถของตน ทัศนคติค่านิยมรวมถึงลักษณะส่วนบุคคลหลายประการที่หล่อหลอมรวมกันเป็นผู้ประกอบการโดยผู้ประกอบการนั้นจะได้รับอิทธิพลอย่างสูงจาก สภาพแวดล้อมที่ตนดำเนินงานอยู่ โดยการที่ผู้ประกอบการจะตัดสินใจนำแนวความคิดใหม่ๆของตนไปปฏิบัติหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับโอกาส ตลาดและความเพียงพอของทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่ เมื่อถึงขั้นตอนการทำธุรกิจผู้ประกอบการจำต้องอาศัยความทุ่มเทอย่างมากทั้งแรงกาย แรงสมอง รวมทั้งร่วมมือกับทีมงานในการดำเนินงานให้มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีความป็นมืออาชีพมากขึ้น ตลอดจนต้องคำนึงถึงผลกระทบของการดำเนินการจากกลุ่มที่เกี่ยวข้อง(Stakeholders) ซึ่งจะประกอบด้วย คู่แข่งขันลูกค้า ตลอดจนองค์กรรัฐและเอกชนที่มีส่วนควบคุมดูแลการดำเนินธุรกิจ

จะเห็นได้ว่างานของ ธีรยุส วัฒนาศุภโชค อาจกล่าวได้ว่าผู้ประกอบการที่มีความสำเร็จในขั้นเริ่มต้นต้องมีความสามารถในการบริหารงาน ซึ่งต้องอาศัยทั้งประสบการณ์และการศึกษาที่มีพละกำลังในการทำงานสูง ต้องทำงานหนักและทุ่มเทให้กับงานเป็นอย่างมากและมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหวังได้ ซึ่งงานของ Murray B Low และ Lan C Macmillan (อ้างถึงจินตนา บุญบงการ, 2539) ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ประกอบการในธุรกิจตะวันตกจะประสบความสำเร็จเนื่องจากมีคุณลักษณะดังนี้คือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) มีพละกำลังในการทำงานสูง ต้องทำงานหนักและทุ่มเทกับงานมากเป็นพิเศษ

2) ต้องกล้าเสี่ยง และมีเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและยาวที่ท้าทายเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง

3) สามารถปรับตัวสูงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหมายและไม่ได้คาดหมาย

4) รวมทั้งต้องมีมนุษย์สัมพันธ์ บริหารคนได้ดี

จากงานวิจัยข้างต้นทำให้ทราบว่าผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จควรเป็นอย่างไร แต่สำหรับผู้ประกอบการการที่ยังขาดคุณบัติบางประการหรืออาจมีปัจจัยแทรกซ้อนอื่นๆที่ส่งผลต่อธุรกิจ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรที่พยายามพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตามต้องการ วิธีการที่น่าสนใจคือ การเรียนรู้ ฝึกอบรม หรือ เข้าสัมมนา เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในปัจจุบันหน่วยงานราชการและเอกชนต่างๆ ร่วมมือกันจัดฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการใหม่และผู้ประกอบการเดิมที่มีปัญหา ได้นำความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดอบรมสัมมนามีทั้งในระดับกว้างและระดับลึก และบางครั้งเนื้อหาที่ใช้อบรมก็เป็นเรื่องที่กว้างเกินไป หรือลึกเฉพาะเรื่องจนทำความเข้าใจได้อยาก ดังนั้นการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายส่วน

รายงานการวิจัยของวัธนี พรรณเชษฐ์ (2553) พบว่าการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาคเป็นแกนหลักและให้หน่วยงานอื่น ๆ เช่นภาครัฐ เอกชน (สถาบันการเงิน) รวมทั้งสถานการศึกษา (มหาวิทยาลัย ฯลฯ) เป็นตัวประสานเพื่อหาข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ นอกจากนี้งานของวัธนี พรรณเชษฐ์ ยังได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมโดยการเปรียบเทียบหน่วยงานที่ให้บริการ คือ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน และหน่วยงานเอกชน พบว่าการจัดอบรมของแต่ละหน่วยงานต่างดำเนินงานเอง ไม่มีการประสานงานกัน โดยความรู้ที่ได้รับจากการการฝึกอบรมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการตลาด การจัดการ การเงินการบัญชี การพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งการผลิต โดยทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการอบรมส่วนใหญ่ในเกณฑ์พอใช้ ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ควรจัดให้มากกว่านี้ และควรมีการปรับปรุง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรื่องการประชาสัมพันธ์และเนื้อหาที่ใช้ในการอบรมบางส่วน สำหรับค่าใช้จ่ายในการอบรมนั้น หากเป็นหน่วยงานรัฐจะไม่เสียค่าใช้จ่าย หากจัดโดยหน่วยงานเอกชนแจะมีการเสียค่าธรรมเนียมแต่ประเด็นหรือหัวข้อจะน่าสนใจ วิทยากรเป็นมืออาชีพ ในส่วนของอุปกรณ์มีความเหมาะสมแต่ควรเสริมในด้านการปฏิบัติให้มากขึ้นกว่านี้

เพ็ญแข แสงแก้ว (2545) ได้ทำการศึกษาในประเด็นที่คล้ายคลึงกับวัธนี พรรณเชษฐ์ พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้ค่อนข้างมากผู้เข้ารับอบรมส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับปานกลางหรือค่อนข้างมาก การอบรมมีประโยชน์ทำให้มองเห็นลู่ทางในการธุรกิจและแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจพบว่าก่อนการกอบรม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดหวังมากที่ได้รับความรู้จากการอบรม แต่หลังจากการอบรมผู้เข้ารับการอบรมยังได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามที่คาดหวังเท่าที่ควร โดยภาพรวมแล้วการจัดอบรมค่อนข้างมีความเหมาะสม ยกเว้นระยะเวลาที่ใช้ในการจัดอบรมบางหลักสูตรสั้นเกินไป และเมื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่าการจัดการอบรมยังมีข้อควรปรับปรุงที่สำคัญ 5 ลำดับแรกคือระยะเวลาที่จัดอบรม ระบบการจัดอบรม เนื้อหาหลักสูตร รูปแบบการอบรมและศูนย์ให้ความช่วยเหลือหลังจากการอบรมนอกจากนี้ควรมีการประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมด้วย

แม้ว่างานวิจัยทั้งสองชิ้นนี้จะได้ทำการศึกษาห่างกันเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี แต่ผลที่ได้กลับไม่มีความแตกต่างกันมากนักคงเป็นเพราะในทางปฏิบัติไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการคนไหนที่สามารถบอกได้ว่า การดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จนั้น ตัวผู้ประกอบการจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร และจากการศึกษาลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้น ปรากฏว่าแต่ละคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกันจนไม่สามารถหาข้อสรุปได้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีนักวิจัยที่พยายามค้นคว้าและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องอยู่ และผู้วิจัยเองก็ได้พยายามที่จะหาคำตอบที่เหมาะสมของคำถามที่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ ประเด็นคำถามเหล่านั้นก็คือ

1) ผู้ประกอบการที่เหมาะสมความสำเร็จนั้นมีคุณสมบัติหรือลักษณะอย่างไรและผู้ประกอบการใหม่ที่เพิ่งเริ่มดำเนินธุรกิจควรต้องมีคุณสมบัติหรือลักษณะอย่างไร และต้องอาศัยกระบวนการใดจึงจะมีคุณสมบัติหรือลักษณะดังกล่าว

2) กระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของผู้ประกอบการเป็นอย่างไร สามารถสอนหรือฝึกอบรมกันได้หรือไม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ถ้าความรู้ดังกล่าวสามารถสอนหรือฝึกอบรมกันได้ ควรจะมีวิธีการหรือรูปแบบอย่างไร

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแยกประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้ประกอบการการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยงานชิ้นสำคัญของมนู เลียวไพโรจน์ (2542), สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2545) ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อการพัฒนาประเทศอยู่หลายประการ เช่น ก่อให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ที่สำคัญของประเทศ ช่วยเพิ่มมูลค่าการส่งออกและสร้างเงินตราต่างประเทศ และยังมีฐานะเป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ของนักลงทุนหน้าใหม่อีกด้วย นอกจากนี้แผนพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2544) ของรัฐบาลยังให้ความสำคัญต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมว่าเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคให้มีชีวิตชีวาและส่งผลต่อสังคมความเป็นอยู่ในภูมิภาคในหลาย ๆ ด้านอีกด้วย

2. การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือเป็นนโยบายหลักที่รัฐให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการ เอกสารที่ชี้ถึงประเด็นนี้ได้แก่ แผนพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2544) ของกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ใช้ให้เห็นว่ารัฐได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจทั้งระยะสั้นและระยะยาว จึงได้จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการ นอกจากนี้การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะทำให้ประเทศไทยอยู่รอดได้จากภาวะการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจที่เกิดการผันผวน หรือเกิดการเปลี่ยแปลงของเศรษฐกิจโลก

3. ผู้ประกอบการถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การให้ความสำคัญกับ “ผู้ประกอบการ” นั้นก็เพราะผู้ประกอบการเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญมากที่สุด ทำหน้าที่ให้เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าด้วยความมุ่งมั่นและแบกรับความเสี่ยงในสิ่งที่ไม่มีใครทำมาก่อน นับเป็นการกระทำตามคุณลักษณะของผู้ประกอบที่ดี ดังที่งานวิจัยหลายชิ้นได้เขียนไว้ไม่ว่าจะเป็นงานของยุจิรา ทองเวส (2542), ดนัย เทียนพุฒ (2542) และจากการที่รัฐบาลมีแนวคิดในการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจไทยโดยมุ่งเน้นผู้ประกอบการอันเป็น “เลือดใหม่” ให้เข้ามาช่วยทำให้ระบบเศรษฐกิจของไทยฟื้นตัวขึ้นอีกครั้ง

4. แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม งานวิจัยชิ้นสำคัญที่ชี้ถึงประเด็นนี้ เพ็ญแข แสงแก้ว (2545) ที่พบว่าการจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการนั้นมีทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนโดยการดำเนินงานยังไม่มีการประสานงานและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและสำหรับการดำเนินงานยังไม่มีการประสานและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและสำหรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในปัจจุบัน พบว่าผู้ประกอบการยังไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นลู่ทางในการแก้ปัญหาธุรกิจได้เท่าที่ควร เนื่องจากประเด็น/หัวข้อยังไม่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของผู้ประกอบการ นอกจากนี้งานวิจัยทั้งสองชิ้นนี้ ยังพบว่าการดำเนินการอบรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งจากฝ่ายผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรม ถึงแม้ว่าผลของงานวิจัยเหล่านี้จะค้นพบข้อเท็จจริงมานานแล้วแต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถนำข้อค้นพบเหล่านี้ไปแก้ปัญหาได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการโดยภาครัฐยังไม่ค่อยได้ทำการศึกษา โดยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเป็นในลักษะการประเมินโครงการฝึกอบรม และเป็นการสำรวจความต้องการ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมต่างๆ เท่านั้น ทำให้เห็นสภาพกว้าง ๆ โดยทั่วไป ดังที่งานของวัธนี พรรณเชษฐ์ (2533) และยุจิรา ทองเวส (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในส่วนภูมิภาคโดยข้อค้นพบจากงานชิ้นนี้แสดงเพียงลักษณะการจัดฝึกอบรมและความพึงพอใจของผู้ประกอบการในการจัดฝึกอบรมของหน่วยงานใดที่จัดเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าโครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติที่แท้จริงของผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร และรูปแบบการฝึกอบรมใดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาผู้ประกอบการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาและนักการการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ในบริบทที่แตกต่างกัน Torrance (1962) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ผลิตผล หรือสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่รู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจเกิดจากการรวมความรู้ต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปของผลิตผลทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรืออาจเป็นเพียงขบวนการเท่านั้น

Guilford (1959) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นลักษณะ แบบอเนกนัย (Divergent Thinking) คิดได้หลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้ จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่รวมถึงการคิด ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จ และเขายังอธิบายเพิ่มเติมถึงความคิดอเนกนัยว่า ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

Reilly and Lewis (1983) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่นำไปสู่ผลงานจินตนาการที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ซ้ำแบบใคร และขณะเดียวกันก็มีคุณค่าในตัว สอดคล้องกับแนวคิดของ Jackson and Messick (1967) ที่ระบุไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นลักษณะบางที่มีผลต่อความคิดริเริ่ม คือสติปัญญา แบบของการคิด แรงจูงใจและค่านิยม ลักษณะเหล่านี้มีส่วนช่วยให้บุคคลสามารถคิดแตกต่างไปจากคนอื่นได้ แต่ก็ไม่ได้รับประกันว่าลักษณะเหล่านั้นจะทำให้คนมีความคิดริเริ่มได้เสมอไป

ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์ (2546) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เกิดจากการประสานความสามารถตามธรรมชาติของมนุษย์จากส่วนประกอบ 2 ส่วนคือ ความสามารถในการคิด และความสามารถในการสร้างสรรค์ ซึ่งอาจจะมีอยู่ในบุคคลเดียวกัน หรือบางคนมีความสามารถเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง ความคิด เป็นผลิตผลจากกระบวนการทำงานของสมอง โดย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปกติมนุษย์คิดอยู่เกือบตลอดเวลา ลักษณะการคิดแบ่งเป็นการคิดที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย และการคิดที่มีจุดมุ่งหมาย ความคิดที่ไม่มีจุดมุ่งหมายเป็นการคิดแบบอิสระ เชื่อมโยงกันโดยปราศจากการจัดระเบียบ เปลี่ยนไปตามความสนใจหรือเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาขณะนั้น และไม่มีการตั้งวัตถุประสงค์ ส่วนการคิดแบบมีจุดมุ่งหมายนั้นเป็นการคิดแบบมีทิศทางมีการจัดระบบระเบียบและวัตถุประสงค์เฉพาะเช่น การคิดแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องอาศัยกระบวนการทำงานของสมองที่เป็นขั้นตอนตั้งแต่การรับรู้ การตีความ ความจำ การตั้งสมมติฐาน จนกระทั่งสรุปผล สำหรับความสามารถในการสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างการกระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นได้ทั้งกระบวนการ วิธีการ รวมถึงลักษณะทางผลิตผลหรือชิ้นงาน

จากแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกระบวนการคิด หรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก หรืออาจอยู่ในรูปของผลผลิต และความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวบุคคลแต่ละคนในระดับที่แตกต่างกัน และสามารถจะพัฒนาขึ้นได้ถ้ามีการพัฒนาให้เกิดประสบการณ์ และการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

Torrance (1962) ได้กล่าวถึงหลัก 5 ประการ ในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

1. ยอมรับคำถามของเด็ก ได้แก่ การตอบคำถามของเด็กอย่างเพียงพอแล้วแต่เด็กจะถามคำถามแปลกๆ คำถามที่หาคำตอบไม่ได้ ผู้ใหญ่ก็ต้องยอมรับและแสดงความชื่นชม

2. ยอมรับความคิดเชิงจินตนาการและผิดธรรมชาติของเด็ก

3. แสดงให้เห็นว่าความคิดเหล่านั้นของเด็กมีคุณค่า

4. จัดหาโอกาสเพื่อให้เด็กเรียนด้วยตัวเอง ขณะเดียวกันผู้ใหญ่ก็แสดงออกถึงความเชื่อถือไว้วางใจในตัวเด็ก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. ให้มีเวลาที่จะปฏิบัติ และเรียนรู้โดยปราศจากการวัดผล เด็กนักเรียนต้องการช่วงเวลาซึ่งเขาสามารถเรียนโดยไม่ต้องเกรงว่าจะมีผลต่อคะแนนหรือการประเมินผล

Heldreth (อ้างถึงปิยกมล, 2540) กล่าวถึง การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการเรียนการสอนว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นได้โดยสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป และส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาของเขาเอง

สำนักงานการคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงกรมวิชาการ, 2540) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับงานศิลปศึกษาต่างๆ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ การตัด การฉีก การปะ และการประดิษฐ์เศษวัสดุ ฯลฯ ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะช่วยให้เด็กได้พบความคิดใหม่ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ให้เจริญก้าวหน้าตามขีดความสามารถของเด็ก แต่เราก็ไม่สามารถคอยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นเอง จำเป็นต้องกระตุ้นและส่งเสริมด้วยวิธีการและเทคนิคต่างๆ

2. ความหมายของกิจกรรม

กิจกรรม จะช่วยพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาจึงเป็นแนวทางที่จะเพิ่มศักยภาพนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษา

ความหมายของกิจกรรมนักศึกษา (Student Activities) พรพิพัฒน์ เพิ่มผล (2545) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมนักศึกษาว่าหมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยนักศึกษาหรือสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เป็นการเข้าร่วมโดยสมัครใจ ความสุขใจ ไม่มีการนับหน่วยกิจ อาจจัดในลักษณะหรือรูปแบบให้ความสนุกสนาน การเพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ซึ่งต้องได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา โดยมีอาจารย์และผู้บริหารดูแลอย่างใกล้ชิด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรมอาชีวศึกษา (2543) ได้สรุปคำอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาว่า สถาบันการศึกษาจัดให้มีงานกิจกรรมนักศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการผลิตบัณฑิตแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ กิจกรรมนักศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์สังคม และสติปัญญาเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพหลักการเป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมผู้เรียนหรือนักศึกษา หมายถึง การดำเนินการใดๆ ที่จัดให้มีขึ้นโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของนักศึกษาและได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาอาจเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน เกิดจากความสมัครใจ โดยเป็นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของ กิจกรรมนั้นๆ

ชุติระ ระบอบ (2549) ระบุว่า กิจกรรมนักศึกษาต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แต่ในปัจจุบันแนวโน้มของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเปลี่ยนไป สถาบันการศึกษาต้องกำหนดกิจกรรมในการเข้าร่วมของนักศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวโดยทั่วไปกิจกรรมนักศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมของนักศึกษา โดยนักศึกษา เพื่อนักศึกษา

2. กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันจัดขึ้น โดยมีรูปแบบของการจัดแตกต่างตามความต้องการในการพัฒนานักศึกษา และกำหนดว่านักศึกษาจะต้องผ่านการเข้ากิจกรรมจำนวนเท่าใด และเมื่อผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม จะมีประกาศนียบัตรหรือใบรับรองการเข้าร่วมกิจกรรมให้กิจกรรมนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านกิจการนักศึกษาจะต้องจัดโปรแกรมการพัฒนานักศึกษา (Student Development Program) ในการพัฒนานักศึกษาแต่ละกลุ่มเพื่อเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาอยากให้เป็นโดยต้องร่วมมือกับกลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักวิจัย และบุคลากรนิสิตนักศึกษา สำหรับปรัชญาในการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษาประกอบด้วย การพัฒนาคนให้สมบูรณ์ เสริมความพร้อมด้านการศึกษา อำนวยความสุข ใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากร และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุติระ ระบอบ (2549 อ้างถึง Astin, 1984) ได้จัดแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของการจัดกิจรรมนักศึกษาดังนี้

1. ด้านวิชาการ เป็นการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรการศึกษาที่คำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ ผู้เรียนมีบทบาทเพิ่มขึ้น ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณภาพของอาจารย์และการวิจัย

2. ด้านกิจกรรมนักศึกษา เป็นการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรมีความสำคัญเท่ากับกิจกรรมในหลักสูตร สถาบันการศึกษาต้องคำนึงถึงกิจกรรมในการพัฒนานักศึกษา เริ่มตั้งแต่กระบวนการรับเข้าเรียน การปฐมนิเทศ การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน การจัดตารางกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร การจัดหางานให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยการจัดกิจกรรมนันทนาการ การจัดบริการให้คำปรึกษาและจัดสรรทุนการศึกษา เป็นต้น

3. ด้านการทำงานร่วมกับอาจารย์ การที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับอาจารย์ทำให้ได้รับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตในสถาบันการศึกษามากขึ้น สถาบันการศึกษาจะต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกับอาจารย์ทั้งกิจกรรมทางด้านวิชาการและด้านกิจกรรมอื่นๆ

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมและแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมหลักสูตรกิจกรรม

รูปแบบการจัดกิจกรรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ให้ความหมายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข รูปแบบกิจกรรมที่สถานศึกษาอาจเสนอแนะต่อผู้เรียน ที่สำคัญมีดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. กิจกรรมสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสำรวจ วิเคราะห์ประเมินตนเองตามความเป็นจริง จนกระทั่งรู้จัก เข้าใจ ยอมรับ ควบคุมและพัฒนาตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รู้ว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า สามารถสร้างสิ่งดีงามให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. กิจกรรมพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ เชาวน์ปัญญาในการแก้ปัญหา เชาวน์ ปัญญาทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกายอารมณ์และสังคม ทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข

3. กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะด้านรู้จักตนเอง ทักษะการแสวงหาและใช้ข้อมูล ทักษะการคิด การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ทักษะการวางแผนและการจัดการ ทักษะการมีวิสัยทัศน์ ทักษะการกล้าเสี่ยงอย่างมีเป้าหมายและคุณธรรม ทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการปรับตัว ทักษะการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับความต้องการความขัดแย้งอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นได้

4. กิจกรรมบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา เป็นกิจกรรมมุ่งส่งเสริมให้รักการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ส่วนรวม และมีความสามารถในการให้บริการ มีทักษะในการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ให้การแนะแนวและให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้และเป็นการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

5. กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพในการเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมประสิทธิภาพในการเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนได้เต็มตามศักยภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีนิสัยในการเรียนที่ดีเห็นคุณค่าของการแสวงหาความรู้ มีเทคนิคและวิธีการเรียนที่ดี รู้จักปัจจัยส่งเสริมการเรียนที่ดีวางแผนการศึกษาและอนาคตของตนได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยรักการทำงาน เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมนิสัยรักการทำงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ปลูกฝังค่านิยมนิสัยรักการทำงาน แสดงถึงความพึงพอใจ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในผลงานของตน

7. กิจกรรมฉลาดกินฉลาดใช้ เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริม พัฒนาการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกบริโภค โดยยึดหลักประโยชน์ ประหยัด และปลอดภัยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถ เชื่อมโยงความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริโภคในชีวิตประจำวันได้

8. กิจกรรมศิลปินนักอ่าน เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงร้อยแก้วหรือร้อยกรองตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน

9. กิจกรรมเพื่อนที่แสนดี เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริม พัฒนาให้มีความสามารถปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตนช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อนได้

10. กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยการทำประโยชน์เพื่อสังคม เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมนิสัยการทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำประโยชน์เพื่อสังคม เห็นแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

11. กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสนับสนุนให้เยาวชนได้เรียนรู้ร่วมกันและฝึกทักษะในการเป็นผู้ช่วยเหลือ แสดงความเมตตา กรุณา ทุกคนร่วมกันปฏิญาณตนเพื่อปฏิบัติตามกฎผู้บำเพ็ญประโยชน์ ได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มในการอยู่ร่วมกัน สามารถค้นพบความสามารถ สนใจและเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมหลักสูตรกิจกรรม

รัฐบาลเริ่มให้ความสำคัญด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต สนับสนุนสถาบันการศึกษาส่งเสริมด้านการจัดกิจกรรม โดยสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในฐานะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมประสบการณ์ทางวิชาการและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิชาชีพ พลานามัย ปลูกฝังคุณธรรม และพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547)

ใจจริง บุญเรืองรอด (2541) สรุปความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่ามีลักษณะดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้เรียนจัดด้วยความสมัครใจ
2. เป็นกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา
3. ไม่มีการคิดหน่วยกิตและได้ตก
4. มุ่งความบันเทิงและเสริมความรู้ ความสมัครใจและความสามารถ

นอกจากนั้น ใจจริง บุญเรืองรอด (2541) ยังได้สรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างนักศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ขยายความสนใจของนักศึกษาแต่ละคนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ความเป็นผู้นำและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง
3. เกิดความสามัคคีและกระตุ้นให้มีความรักใคร่ปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
4. ส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและใจ รวมทั้งการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. การพัฒนาทางสังคม กล้าแสดงออกและความมีมนุษย์สัมพันธ์
6. ความเป็นประชาธิปไตย การตัดสินใจและร่วมกันรับผิดชอบ
7. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโอกาสทำงานตามสามารถและความสนใจ

กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมนอกชั้นเรียนซึ่งมหาวิทยาลัยได้จัดขึ้นเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นิสิตของมหาวิทยาลัย โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา มุ่งเน้นให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนเสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะความรู้ความสามารถ พัฒนาการทางบุคลิกภาพ สุขภาพ ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่นิสิต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2548) กล่าวถึง โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สามารถนำมาเทียบค่าประสบการณ์ จำแนกได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดโดยคณะหรือภาควิชา

2. โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดโดยกองกิจการนิสิต

3. โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เช่น สำนักหอสมุด สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม สำนักการกีฬา ฯลฯ

4. โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น จากสมาคมวิชาชีพ องค์กรธุรกิจ หน่วยงานภาครัฐ ฯลฯ

กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญควบคู่ไปกับการเรียนการสอนที่มีอยู่ในหลักสูตรและจากปรัชญาการศึกษาตามแนวคิดของ John Dewey ที่ว่า การศึกษาคือ การรวบรวมประสบการณ์อันเป็นผลพวงมาจากการที่นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายในสถาบัน

4. ความหมายและแนวคิดเรื่องการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นได้หลายระดับ เนื่องมาจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้ลงมือศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติ สัมผัส สืบค้น จนได้คำตอบและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยได้มีการให้ความหมายการเรียนรู้ไว้ดังนี้

จิราภา เต็งไตรรัตน์ (2543) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่เป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน มิใช่ผลจากการตอบสนองธรรมชาติ สัญชาตญาณ อุบัติเหตุหรือความบังเอิญ

สมนึก นนธิจันทร์ (2544) เห็นว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเกิดขึ้นหลายระดับคือ ระดับแรก เป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน เป็นการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 6 คือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ หรือเป็นขั้นรับรู้ ระดับสอง เป็นการเรียนรู้ขั้นพัฒนา คือ เป็นการพัฒนาจากการเรียนรู้ระดับแรก เพื่อเก็บข้อมูลหรือบันทึกพร้อมใช้ร่างกาย เกิดความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระทบหรือพบเห็นได้หมดจนสามารถอธิบายเหตุผล หมายถึงเกิดการเรียนรู้แล้ว ระดับสาม เป็นการเรียนรู้ขั้นสูงสุด เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้สิ่งที่รับรู้และเข้าใจถ่องแท้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แล้ว สอดคล้องกับที่ สุวัตน์ วัฒนวงศ์ (2544) มีความเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากการได้รับสิ่งเร้า และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปลักษณะอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้ลงมือศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติ สัมผัส สืบค้น จนได้คำตอบและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2544) ให้ความหมายของการเรียนรู้ที่คลอบคลุมถึง 3 ขั้นตอน คือ การรับรู้ ความเข้าใจ และการปรับเปลี่ยน ซึ่งการรับรู้ (Perception) หมายถึง การที่ผู้คนรับเอาข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้จากแหล่งความรู้หลากหลายรูปแบบ ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นถึงความหมายและการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองรับรู้ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่สามารถอธิบายเชิงเหตุผลได้ และการปรับเปลี่ยน (Transformation) เป็นระดับการเรียนรู้ที่แท้จริง ได้แก่การเปลี่ยนแปลงด้านวิธีคิด (Conceptualization) การเปลี่ยนคุณค่า (Values) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในสิ่งที่รับรู้และมีความเข้าแล้วเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำกิจกรรมใดๆ ทำให้เกิดประสบการณ์และเกิดทักษะต่าง ๆ ขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร ทั้งทางบวกหรือทางลบ

หลักการจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีปัญญา เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544) ได้ให้หลักการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นประสบการณ์และกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัดของผู้เรียน

2. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

3. คำนึงถึงปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษาและเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. เรียนรู้จากสิ่งที่ง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปหานามธรรม จากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว จากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์

5. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีกระบวนการกลุ่มมีการเรียนรู้ร่วมกัน เอื้ออาทรต่อกัน

6. ให้มีการฝึกทักษะในการสื่อสาร ให้มีความสามารถในการรับและสั่งการ มีวัฒนธรรมในการให้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

7. ให้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดให้เป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

8. ให้มีการฝึกทักษะการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ฝึกการสังเกต การบันทึก ฝึกการฟัง การซักถาม การอภิปราย

9. ให้มีการค้นคว้า หาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลายได้ด้วยตนเอง ฝึกให้มีการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

10. ให้มีการบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม

11. ให้มีการฝึกการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร ให้ได้รับประสบการณ์ตรง ลงมือกระทำด้วยตนเอง

12. การเรียนรู้ เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาพัฒนาทักษะต่าง ๆ หลอมรวมเป็นทักษะชีวิตของผู้เรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543) กล่าวถึงการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ไว้อย่างน่าสนใจว่า เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2543 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้น มานั้นถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีปฏิบัติของการศึกษาที่สำคัญของประเทศไทย เป็นการเปลี่ยนในลักษณะที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ทั้งระบบ ครอบคลุมกระบวนทัศน์ในเรื่องของจุดมุ่งหมายสาระของการสอน กระบวนการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการตรวจสอบประเมินในส่วนของกระบวนการเรียนการสอนนั้น พระราชบัญญัติได้พูดไว้ชัดเจนว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (มาตรา 22) นอกจากนั้นในมาตรา 24 กล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติการ ให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา รวมถึงการเน้นให้ผู้สอน ผู้เรียนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของกระบวนทัศน์ใหม่ และการปฏิรูปใหม่ที่จะต้องเกิดขึ้นในทุกระดับของการศึกษา

ในการจัดการศึกษาสำหรับระดับอุดมศึกษาได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนในมาตรา 28 ว่า “... มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นเช่นเดียวกับการศึกษาระดับอื่นๆ ที่จะต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป

ดังนั้น ความมุ่งหมายและข้อกำหนดต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังได้กล่าวมามีผลโดยตรงต่อสถาบันอุดมศึกษาในการจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางของการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้การศึกษาของชาติเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาในทุกระดับเพื่อนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิตและคุณภาพของสังคมต่อไป การที่จะปรับเปลี่ยนหรือปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้นจำเป็นจะต้องมีการศึกษาเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทิศทาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และแนวทางใหม่ของการเปลี่ยนแปลงนั้น รวมถึงวิธีการที่ให้แนวทางของการเปลี่ยนแปลงประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย แนวคิดของการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลาง และเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นและแท้ที่จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด แต่ยังคงเป็นเพียงความพยายามที่ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ดังนั้นในปี พ.ศ. 2542 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และชัดเจนกว่าครั้งใดๆ เพราะได้กำหนดเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องยึดถือปฏิบัติและจัดดำเนินให้เกิดขึ้นให้ได้ อีกทั้งในสังคมปัจจุบัน เป็นสังคมโลกที่ไร้พรมแดน เป็นสังคมของข้อมูลข่าวสาร ผู้คนในสังคมคงจะหลีกเลี่ยงที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้ทัน และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างรู้เท่าทันอย่างมีความสุขทั้งตนเอง และเอื้อประโยชน์สุขต่อผู้อื่น ซึ่งการเปลี่ยนกระบวนทัศน์นี้ครอบคลุมการศึกษาในทุกระดับ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543)

5. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรระดับปริญญาตรีในประเทศไทย

หลักสูตรระดับอุดมศึกษา หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นที่สาม (Tertiary Education) ซึ่งถือเป็นระดับการศึกษาขั้นสูงสุด นำมาระบุรายวิชา กำหนดขั้นตอนก่อนหลังของเนื้อหาความรู้ที่ชัดเจน และจัดให้เป็นระบบภายใต้กรอบระยะเวลา ทรัพยากรที่กำหนด เพื่อสร้างศักยภาพของนักศึกษาตามคุณลักษณะบัณฑิตที่ต้องการ (สญามล ทองเก้า, 2551)

ส่วนความหมายของ “การพัฒนาหลักสูตร” นั้น หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและสภาพสังคม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนั้นเกิดได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถาบันการศึกษา จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้น หมายถึงการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ (สญามล ทองเก้า, 2551)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบัน มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการพัฒนาตน พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคม ให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ที่ถูกต้อง รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตาม แม้ว่านักการศึกษาไทยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรมากเพียงพอ แต่เมื่อมองหลักสูตรระดับอุดมศึกษาแล้ว พบว่าหลักสูตรระดับอุดมศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควรในหลายประเด็น สาเหตุหลักมีหลายประการ ประกอบด้วย (สญามล ทองเก้า, 2551)

1. เรื่องของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาเป็นเรื่องที่รับรู้กันในวงแคบๆ เฉพาะนักหลักสูตรและผู้ที่สนใจ หลักสูตรควรเป็นเรื่องที่เปิดกว้างให้สังคมมีส่วนรับรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คนเห็นความสำคัญของหลักสูตรมากขึ้น

2. การปรับปรุงหลักสูตรยังไม่มีกำหนดที่แน่นอนและชัดเจน

3. วิสัยทัศน์ของผู้พัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่ยังไม่กว้างไกลเท่าที่ควร

4. ยังไม่มีการบูรณาการหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สมบูรณ์ ในสาขาวิชาที่เรียนแต่สอนให้ผู้เรียนเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ที่ศึกษาเท่านั้น

แนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิรูปการจัดการหลักสูตรควรมีลักษณะเป็นแบบบูรณาการ และมีความหลากหลาย เช่น การเพิ่มการจัดหลักสูตรนานาชาติ เน้นการปรับปรุงหลักสูตรในด้านการปรับปรุงคุณภาพและมีความทันสมัย พัฒนาหลักสูตรให้ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง และการประสานความรู้จากหลักสูตรให้เข้ากับชีวิตประจำวัน

จากแนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ ของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543) การปฏิรูปการเรียนการสอน และการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษานอกจากมีความจำเป็นที่ต้องเร่งรัดดำเนินการโดยเร่งด่วนให้ทันตามกรอบเวลาของการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมแล้ว การพัฒนาหลักเกณฑ์และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ตามที่ได้เสนอไว้จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนการสอน การบริหารวิชาการและการประกันคุณภาพที่จะทำให้หลักสูตรได้นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2543)

นอกจากนี้ในการจัดการความคิดเชิงสร้างสรรค์ยังได้มีการศึกษาโดยได้เน้นในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์, 2544) ได้ทำการศึกษา สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ไว้ว่าสภาพฯ ทั่วไป วิธีการเรียนการสอนที่พบมากที่สุดจากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้แก่ การสอนที่เน้นการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้น รองลงมาได้แก่ การสอนที่เน้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ นอกจากนั้นการสอนในลักษณะอื่นๆ จะมีจำนวนใกล้เคียงกันได้แก่ การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบผสมผสานการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากครู และการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ สภาพการจัดการเรียนการสอนของไทย การบริหารการจัดการการศึกษาไทยที่ผ่านมารัฐผูกขาดการจัดการศึกษาเสียเองเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้ง กฎระเบียบ ข้อบังคับและขั้นตอนต่างๆ ของทางราชการไม่เอื้อให้การบริหารการตัดสินใจเป็นไปได้โดยฉับไว สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน คือ การขาดความร่วมมือของสังคม การขาดเอกภาพเชิงนโยบายมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบทำให้ยากต่อการวางแผนและการบริหารการศึกษาให้มุ่งไปยังจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ การขาดการประสานงานที่ดี ความไม่คล่องตัวด้านการบริหาร และจากปัญหาของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาภายใต้กรอบระเบียบของทางราชการ

สภาพจัดการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีตามสาขาวิชาต่างๆ จากการศึกษา พบว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทยมีสภาพการจัดการเรียนการสอนตามสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้

1. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยี วิธีการสอนของอาจารย์ใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ สื่อการสอนที่ใช้ส่วนมาก ได้แก่ ชอล์ก และกระดานดำ หนังสือและตำราสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติมยังไม่เพียงพอ

2. สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนนักศึกษาต่อห้องเรียนมากเกินไป ผู้เรียนมีพื้นฐานหรือความรู้เดิมยังไม่เพียงพอ วิธีการสอนของอาจารย์ส่วนมากใช้การบรรยาย นอกจากนั้นมีการอภิปรายซักถาม การสัมมนา การศึกษาภาคสนาม และการเชิญวิทยากรมาบรรยาย ตำราส่งเสริมการเรียนยังไม่เพียงพอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี จากสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของประเทศไทยทำให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤติซึ่งจะต้องเร่งแก้ไข หรือดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนและการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในระบบการศึกษาต่างๆ ทั้ง 3 ระบบ มีดังนี้

1. การศึกษาในระบบ พบปัญหาการให้บริการยังไม่ทั่วถึง ในระบบการศึกษาที่สูงขึ้นเด็กมีโอกาสได้เรียนน้อยลงตามลำดับ เพราะระบบการศึกษาไทยเป็นระบบแพ้คัดออก เยาวชนวัย 18-24 ปีได้เรียนชั้นอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 16.5 ของประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน

2. การศึกษานอกระบบ ยังไม่มีการรายงานการประเมินผลอย่างจริงจัง จึงยังไม่แน่ใจว่าการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีแต่เชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพหรือไม่

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาจากประสบการณ์และแหล่งความรู้ต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นิทรรศการ การประชุมสัมมนาต่างๆ ยังไม่เพียงพอและค่อนข้างกระจัดกระจาย อีกทั้งคุณภาพแตกต่างกันไป และสื่อที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุดคือ โทรทัศน์ วิทยุ ส่วนใหญ่ยังเน้นเรื่องความบันเทิง และการค้ามากกว่าเพื่อการให้ความรู้ หรือข้อมูล ข่าวสาร

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีในด้านต่างๆ

1. ด้านผู้สอน พบปัญหาเช่น ผู้สอนมักมีการสอนแบบบรรยายวิธีการสอนใช้การถ่ายเทความรู้ไม่ถ่ายเทความคิดเป็น ทำเป็น มุ่งเน้นการท่องจำ ไม่สามารถปลูกฝังการรักที่จะเรียนรู้ เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ขาดทักษะและเทคนิคในการผลิต และใช้อุปกรณ์การสอนขาดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นจริง การเรียนการสอนเน้นด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพในเชิงจริยธรรม การใช้วิธีสอนเป็นกลุ่มใหญ่เป็นวิธีที่ทำ ให้ครูและศิษย์ไม่ค่อยมีความใกล้ชิดกัน เป็นต้น

2. ด้านผู้เรียน บุคลิกภาพของบัณฑิตยังบกพร่องในด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ความอุตสาหะ ความอดทน และความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังพบว่าบัณฑิตในระดับปริญญาตรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขึ้นไปขาดทักษะและประสบการณ์ในการค้นคว้าวิจัย ขาดทักษะในการเขียนเรียงความภาษาไทย และไม่สามารถสื่อสารข้อความให้เข้าใจโดยใช้ภาษาอังกฤษได้

3. ด้านหลักสูตร พบปัญหาเช่น ยังไม่มีบูรณาการหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สมบูรณ์ในสาขาวิชาที่เรียนแต่สอนให้ผู้เรียนเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หลักสูตรการเรียนการสอนลอกเลียนมาจากตะวันตกมากเกินไป วิชาที่มีลักษณะเป็นวิชาเดียว มักเน้นความเป็นวิชาการเฉพาะสาขาวิชานั้นมากกว่าจะเน้นลักษณะบูรณาการตามเป้าหมายวิชาพื้นฐานอย่างจริง

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบปัญหาได้แก่ ห้องสมุดไม่ทันสมัย ไม่สามารถที่จะเป็นคลังแห่งความรู้ที่เพียงพอที่คณาจารย์จะหาความรู้เพิ่มได้ ตำราอันเป็นสื่อการสอนหลักในปัจจุบันจำนวนมากมีคุณภาพต่ำ ขาดวัสดุการฝึก อุปกรณ์การศึกษาที่เหมาะสมจำเป็นและทันสมัย

6. แนวทางการพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์

เนื่องจากการเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ในมหาวิทยาลัยยังไม่ได้มีการจัดกิจกรรมอย่างกว้างขวางเพราะเป็นเรื่องใหม่ มีเพียงความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรต่างๆ ซึ่งในบางองค์กรได้เริ่มมีจัดโครงการเสริมสร้างความรู้ทางด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

โครงการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จัดฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารด้านเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Executive Creative Economy) ด้วยแนวคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวางหลากหลาย และมีองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาให้ผู้ประกอบการไทยมีความรู้ความเข้าใจที่ถูก ต้องตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิดเชิงสร้างสรรค์และมีศักยภาพที่จะพัฒนาธุรกิจของตนให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเข้มแข็งนั้น สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) – สบร. มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Office of Knowledge Management and Development (Public Organization) – OKMD จึงร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ จัดทำ “Executive CE” ขึ้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และทักษะในการประยุกต์ใช้ให้แก่ผู้บริหารในอุตสาหกรรมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ผู้บริหารด้านเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านการอบรมมีการประสานความร่วมมืออย่างเป็นเครือข่ายในการพัฒนาอุตสาหกรรม และสร้างเครือข่าย ตัวแทนของ OKMD

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการทำหน้าที่เผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ให้กระจายสู่ภาคธุรกิจและสาธารณชนอย่างกว้างขวาง (ครีเอทีฟ ไทยแลนด์, 2552)

นอกจากนี้ยังมียังมีการตอบรับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลให้ดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาคุณภาพความคิดของประชาชนในการผลิตสินค้าและบริการให้เกิดความแตกต่าง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ให้สามารถแข่งขันในเวทีการค้าโลกด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า บริการ และอุตสาหกรรมไทย จากสติปัญญา เพื่อสร้างเอกลักษณ์และความแตกต่าง ในรูปแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) OKMD จึงเร่งดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อผลักดันนโยบายให้ออกมาเป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็ว สามารถเข้าถึงประชาชน และกระตุ้นให้ได้มีโอกาสเก็บเกี่ยวความรู้ และมีพื้นที่แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ผ่านโครงการทั้งหมด 9 โครงการ ที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2552 ถึงเมษายน 2553 โดย 5 โครงการแรกเป็นงานโครงการ Creative City ที่เน้นกิจกรรมกระตุ้นให้คนกรุงเทพฯ ออกมาสร้างกรุงเทพฯ ให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ ส่วนอีก 4 โครงการนั้น จะเน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้ประชาชนเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2553)

6.1 วิธีการเตรียมความพร้อม

6.1.1 หลักสูตรเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการ

ตัวอย่างโครงการ "เสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่" ปีงบประมาณ 2553 (New Entrepreneurs Creation- Merchandising : NEC- Merchandising) เพื่อเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่สาขาการพาณิชยกรรม ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2551) โดยมีเนื้อหาของหลักสูตรดังนี้

1. นโยบายและมาตรการส่งเสริม SME

2. การเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นผู้ประกอบการใหม่และการวิเคราะห์โอกาสการลงทุนธุรกิจ

3. การบริหารจัดการด้านการตลาด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การบริหารจัดการด้านเทคนิคปฏิบัติการ (การผลิต การบริการ และโซ่อุปทาน)

5. การบริหารองค์กรและบุคลากร และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

6. การบริหารการเงินและการจัดการด้านการบัญชี

7. การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจ และการวางแผนลงทุนทางธุรกิจ

8. การศึกษาดูงาน

9. การปรึกษาแนะนำเพื่อให้เกิดการจัดตั้งธุรกิจ

กิจกรรมในหลักสูตร ประกอบด้วย

- การจัดฝึกอบรมหลักสูตรพื้นฐาน 60 ชั่วโมง

- หลักสูตรเพิ่มทักษะผู้ประกอบการ จำนวน 18 ชั่วโมง

- ถ่ายทอดความรู้เชิงเทคนิคด้านต่างๆ และหรือการให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อเสริมศักยภาพในการจัดตั้งขยายธุรกิจ แนะนำเกี่ยวกับการผลิต/การบริการ/การหาช่องทางการตลาด รวมจำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่า 116 ชั่วโมง โดยทำการคัดเลือกผู้เข้าอบรมตามความสนใจและความเป็นไปได้ของรูปแบบธุรกิจของผู้เข้ารับการอบรมโดยแบ่งเป็น 4 หัวข้อหลัก

1. วิธีการดำเนินงานในธุรกิจสมัยใหม่ (Modern Trade Distribution)

2. การตลาดสำหรับการส่งออก (Export Marketing)

3. เทคนิคการทำการค้าอิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce Techniques)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ธุรกิจภายในประเทศ และ การค้าปลีก (Domestic and Retailing Business)

5. อื่น ๆ ขึ้นอยู่ที่ความสนใจของผู้เข้าอบรม

6.1.2 กิจกรรมเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการ

ปัจจุบันยังไม่มีการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ในมหาวิทยาลัยโดยตรง จึงได้ตรวจเอกสารทางด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางดังนี้

ศูนย์เตรียมความพร้อมเพื่อการทำงาน แห่งมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (DPU Career Preparation Center) หรือศูนย์ Career Prep. เป็นหน่วยงานบริการนักศึกษาแห่งแรกในประเทศไทย โดยร่วมมือกับคณะวิชาและสถาบันในการช่วยเพิ่มศักยภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีความพร้อมมากขึ้น ทำให้สามารถ “ทำงานได้” และ “ทำงานเป็น” โดยให้การอบรมในรูปของการประชุมปฏิบัติการ 4 หลักสูตร เป้าหมายของการอบรมคือ การพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะสังคม การสื่อสาร และการดูแลบุคลิกภาพภายนอกให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล โดยให้นักศึกษาทุกคนให้เข้าประเมินความพร้อมตนเองด้วยแบบประเมินที่จัดทำโดยสถาบันภาษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะบริหารธุรกิจ และเข้ารับการฝึกอบรมด้านการมีบุคลิกภาพและการสื่อสารที่ดีกับศูนย์เตรียมความพร้อมเพื่อการทำงานหรือศูนย์ Career Prep. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะทางสังคม รวมถึงการมีทัศนคติทางบวกและเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552)

จากการติดตามผู้สำเร็จการศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2552 พบว่าบัณฑิตได้งานทำที่ตรงตามสาขาที่เรียนคิดเป็น ร้อยละ 93 ที่เหลือ ศึกษาต่อและประกอบอาชีพอิสระ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อบัณฑิต พบว่า ด้านทักษะวิชาชีพ มีความพอใจในระดับดี เป็นส่วนใหญ่ สามารถปฏิบัติงานได้ตามคำสั่ง แต่ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประกอบการ คือ บัณฑิตส่วนใหญ่ขาดการคิดสร้างสรรค์งานที่ได้รับมอบหมาย (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552) ซึ่งในปัจจุบัน ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งจำเป็นในออกไปประกอบอาชีพโดยเฉพาะการแข่งขันทางธุรกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในขณะที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพได้พยายามที่จะปรับตัว รองรับการเปลี่ยนแปลง ให้เป็นมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์ โดยพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ และยังได้เห็นถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพทางด้านนี้ให้เข้มแข็ง จึงได้ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีวิสัยทัศน์เดียวกัน คือการสร้างสังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์แก่นักศึกษา และสังคม ในการออกไปประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2553)

แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพและสหกิจศึกษา

1. ความหมาย

วิชญาพร สุวรรณเทน (2541) กันยา สุวรรณแสง (2540) และ ฐิติยา เพชรมุณี (2540) ให้ความหมายของคำว่า ความพร้อม ไว้อย่างสอดคล้องว่า ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ความพร้อมนั้นจะประกอบไปด้วยวุฒิภาวะทางกายของผู้นั้น ซึ่งวุฒิภาวะทางกาย หมายถึง ความเจริญของระบบอวัยวะต่างๆ เช่น ความเจริญของระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อ ระบบต่อม เป็นต้น ผสมผสานกับสภาพการณ์ อื่นๆ เช่น ความสนใจ แรงจูงใจ ประสบการณ์เดิม ความต้องการ สุขภาพจิต ความพร้อมและวุฒิภาวะเป็นเรื่องที่เกี่ยวพันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น สภาพที่บุคคลมีสภาวะสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสามารถที่จะเรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัวและความสนใจและแรงจูงใจ

ในขณะที่ Thatcher, et al. (1970 อ้างถึง ศิริรัตน์ นาคทองแก้ว, 2542) ภูมิชาย ปล้องอ้วน (2542) ได้ให้ความหมายของความพร้อมว่า หมายถึง สภาพหรือคุณภาพของการเตรียมพร้อมอันเนื่องมาจากการเตรียมการ ความถนัด ความพอใจ ความกระตือรือร้น มีความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมที่ทำนั้นบรรลุผลสำเร็จ

เบญจพร วชิรศรีสุนทร (2545) ให้ความหมายการเตรียมความพร้อมเพื่อการมีงานทำ หมายถึง การเตรียมในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งบุคลิกภาพที่เหมาะสม เพื่อสร้างโอกาสในการมีงานทำ และให้มีความพร้อมในการทำงาน โดยได้งานทำ มีรายได้เพียงพอในการเลี้ยงชีพ มีความมั่นคงในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปจากความหมายดังกล่าวข้างต้น ความพร้อม หมายถึง สภาพที่บุคคลมีภาวะสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรู้ ความสามารถ และความถนัด ในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลและพร้อมจะทำงานหรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งย่างมีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จอย่างตามวัตถุประสงค์

การที่บุคคลจะมีความพร้อมหรือความสามารถในการดำเนินกิจกรรมใดๆนั้น นอกจากจะเป็นไปตามวุฒิภาวะตามธรรมชาติแล้ว ยังเกิดจากปัจจัยการเรียนรู้ ฝึกฝน จนทำให้บุคคลมีความพร้อมซึ่งต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ดังนี้ (กันยา สุวรรณแสง, 2540)

1) วุฒิภาวะ เป็นกระบวนการเจริญเติบโตตามลำดับขั้นตามธรรมชาติ อันเหมาะสมกับวัยของตน

2) เพศ โดยทั่วไปยอมรับกันว่าแตกต่างในเรื่องเพศเป็นสาเหตุให้คนเราแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ ความสนใจและการแสดงพฤติกรรม แต่จากการค้นคว้าปรากฏว่าเพศชายและเพศหญิงก็สามารถจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ทัดเทียมกัน การที่ชายและหญิงมีเจตคติหรือความสนใจในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกันนั้นเป็นเพราะขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม กล่าวโดยสรุปก็คือ การที่คนเรามีความสนใจในสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไปนั้น เนื่องจากผลของขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมมากกว่าความแตกต่างในเรื่องเพศ

3) เชาว์ปัญญา คนที่มีเชาว์ปัญญาต่ำ เรียนรู้หรือฝึกฝนในเรื่องที่ง่ายและไม่ซับซ้อน ส่วนคนที่มีเชาว์ปัญญาสูงย่อมจะเรียนรู้ในเรื่องที่ยากได้

4) การจูงใจ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายนั้นเอง การจูงใจเกิดจากเครื่องล่อใจต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้ หรือทำกิจกรรม การมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นหรือย่อมก่อให้เกิดความสนใจอยากเรียน ความต้องการ ความสนใจ การใฝ่เรียน ล้วนเป็นแรงจูงใจทั้งสิ้น

5) อายุ นักจิตวิทยาพบว่า บุคคลที่พ้นวัยผู้ใหญ่แล้ว ยิ่งอายุมากขึ้น ความสามารถในการเรียนจะยิ่งลดลง ความจำไม่ดีเท่าวัยรุ่น แต่ก็มีสิ่งชดเชย เช่น ประสบการณ์ การใช้เหตุผลดีขึ้น การควบคุมอารมณ์ดีขึ้น โดยทั่วไปความสามารถในการเรียนรู้ ตั้งแต่ยังเป็นเด็กจนถึงวัยรุ่นจะเพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรื่อยๆ จากวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่จะคงที่ และจากวัยผู้ใหญ่ถึงวัยชราจะลดลง เรามักจะได้ยินเสมอว่า ไม่มีใครแก่เกินเรียน ในขณะเดียวกันคนเราก็มีความรู้สึกว่า เมื่ออายุมากขึ้น ก็มักจะเรียนไม่ได้ดีเหมือนเมื่อตอนอายุน้อย แต่ก็มีกิจกรรมหลายอย่างที่คนอายุมากสามารถเรียนรู้ได้ดี

6) ประสบการณ์เดิม ถ้าเคยรู้มาบ้างหรือเคยมีประสบการณ์ในเรื่องใด ที่อาจมีผลต่อการเรียนรู้นั้น ซึ่งก็คือความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่จะช่วยให้เรียนรู้เรื่องใหม่ได้สะดวกและเร็วขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าผลของการเรียนรู้จากบทเรียนที่เรียนไปแล้ว มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

7) ความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ อวัยวะที่ช่วยในการแสดงพฤติกรรมของคนเราก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เช่นกัน หากอวัยวะเหล่านั้นบกพร่องก็ย่อมจะมีผลต่อการเรียนรู้ด้วย ความบกพร่องทางร่างกายที่สำคัญ เช่น สายตาสั้น สายตาเอียง เป็นต้น

8) อารมณ์ ถ้าปราศจากความวิตกกังวลก็จะเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ให้ได้ดี

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคคลที่จะดำเนินกิจกรรมนั้น ประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยทั้งสองส่วนนี้ล้วนแต่มีผลต่อความพร้อมของบุคคล

2. องค์ประกอบ

Downing and Fhackrey (อ้างถึง ศิริรัตน์ นาคทองแก้ว, 2542) ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมไว้ 4 กลุ่ม คือ

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factors) ได้แก่การบรรลุนิติภาวะด้านร่างกายทั่วไป

2. องค์ประกอบทางสติปัญหา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมด้านสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ (Perception) และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) ประสบการณ์ด้านสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotion Factors, Motivation and personality Factors)

3. ความสำคัญของการเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติม หรือการหางานทำ หากเด็กและเยาวชนต้องการได้งานทำ จึงควรมีความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการทำงาน โดยพัฒนาตนเองและฝึกฝนตนเองให้มีคุณสมบัติเหมาะสมตรงกับความต้องการของนายจ้าง เพื่อให้ได้รับเข้าทำงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2542) กล่าวถึง การพัฒนาความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยขั้นตอนของกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) การประเมินตนเอง ก่อนอื่นทุกคนควรจะได้มีโอกาสรู้จักตนเองให้ดีเสียก่อนอาจทำได้โดยการขอคำปรึกษาแนะนำและการแนะแนว หรืออาจจะกระทำด้วยการทดสอบเพื่อที่แต่ละคนจะได้รู้จักและประเมินถึงความสามารถ ตลอดจนจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นได้มีการตระหนักถึงตนเองในแง่ที่เป็นจริงมากขึ้น ก่อนที่จะกำหนดแผนงานการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพของตนต่อไป

2) การเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ ในขั้นนี้คือการต้องรู้จักค้นคว้าและเสาะหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่และเป็นโอกาสในปัจจุบัน ซึ่งสามารถช่วยให้เรามองเห็นจากว่าตนจะมีทิศทางเติบโตไปในทิศทางใดบ้าง

3) การกำหนดเป้าหมาย ภายหลังที่ได้รับการเก็บข้อมูลและได้ประเมินถึงโอกาสต่าง ๆ ในความก้าวหน้า ก็ควรได้มีการกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในอาชีพของตนเองไว้

4) การวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผนหลังจากที่ได้มีการกำหนดเป้าหมายแล้ว ขั้นต่อไปคือ การวางแผนที่จะให้มีทางสำเร็จเป้าหมาย โดยมีการดำเนินการตามแผน และมีการตรวจสอบความสำเร็จนั้น ๆ จนถึงเป้าหมายที่ต้องการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากหนังสือแนวทางการเลือกอาชีพและเตรียมตัวสมัครงาน (กองส่งเสริมการมีงานทำ, 2541) กล่าวถึง บุคคลที่นายจ้างต้องการไว้ ได้แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านความรู้และด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ได้แก่ มีคุณวุฒิตรงกับความต้องการของนายจ้าง มีความรู้หลายๆภาษา มีความรู้ทันโลกทันต่อเหตุการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดเป็นระบบ ส่วนด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรอบคอบ มีวัฒนธรรมที่ดี ซื่อสัตย์ มีวินัยต่อหน้าที่การงาน ทำงานเข้ากับบุคคลได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน มีอดทนต่องาน กระตือรือร้น ตรงต่อเวลา และด้านอื่นๆนอกเหนือจากด้านความรู้และด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ทันคน มีไหวพริบ สติปัญญาไว มีความพร้อมในการปฏิบัติงานทุกด้านเสมอ เป็นนักคิด นักวางแผน และนักปฏิบัติงานที่ดี บุคลิกภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่บุคคลควรสร้างขึ้นนอกเหนือจากความรู้ความสามารถในการทำงาน เพราะมีผลให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น คนที่มีบุคลิกภาพที่ดีย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน นอกจากนี้สิ่งที่นายจ้างค้นพบจากผู้สมัครงาน นายจ้างต้องการจ้างบุคคลเข้ามาทำงานโดยพิจารณาเหตุผลประกอบดังนี้

1) ลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ มีสิ่งที่แสดงออก คือ

- การเรียนรู้และยอมรับข้อจำกัดของตนเอง
- มีเป้าหมายในงานอย่างชัดเจน
- มีความรับผิดชอบ

2) การปรับอารมณ์ มีลักษณะที่แสดงออกคือ

- สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี
- สามารถรักษาและควบคุมให้มีสมดุลระหว่างอารมณ์และสภาวะทางจิตเมื่อเผชิญกับปัญหาส่วนตัว เช่น การเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว
- สามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคอื่นๆอย่างสงบและอดทน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) การทำงานเป็นทีม มีลักษณะที่แสดงออกคือ

- เคยทำงานในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของทีมงานที่ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นกิจรรมของโรงเรียน กิจกรรมของหมู่บ้าน หรือการทำงานของที่ทำงาน

- ให้ความสำคัญแก่ความสำเร็จของกลุ่มมาก่อนความสำเร็จของตัวเองหรือความต้องการส่วนตัว

- มีมนุษยสัมพันธ์และมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสมาชิกอื่นในทีมได้

4) การยอมทำงานหนัก มีลักษณะที่แสดงออกคือ

- เคยทำงานมาหลายชนิด มีความอดทนต่อสภาพงาน

- ผลการเรียนได้คะแนนสูงทั้งที่สติปัญญาปานกลาง

- ประสบการณ์หรือพฤติกรรมบางอย่างที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ทำงานหนัก เช่น การเรียนภาคค่ำ ขณะที่กลางวันทำงานเต็มเวลา

5) ความซื่อตรงและความจริงใจ มีลักษณะที่แสดงออกคือ

- สภาพแวดล้อมชีวิตในวัยเด็กกระตุ้นและส่งเสริมให้เขาเติบโตด้วยความมีศีลธรรมและจรรยาบรรณ

- ยินดีที่จะพูดถึงตนเองทั้งในด้านดีและในด้านไม่ดีของตนเองอย่างตรงไปตรงมา

- เป็นคนรักษาเครดิตและชำระหนี้ตรงตามเวลาเสมอ

กล่าวโดยสรุป การเตรียมความพร้อมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติม หรือการหางานทำ หากนักศึกษาต้องการได้งานทำ จึงควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การทำงาน โดยพัฒนาตนเองและฝึกฝนตนเองและฝึกฝนตนเองให้มีคุณสมบัติเหมาะสมตรงกับความต้องการของนายจ้างเพื่อให้ได้รับเข้าทำงาน

จากหนังสือแนวทางการเลือกอาชีพและเตรียมตัวสมัครงาน กล่าวถึง บุคคลที่นายจ้างต้องการแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านความรู้และด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ได้แก่ มีคุณวุฒิตรงกับความต้องการของนายจ้าง มีความรู้หลายๆภาษา มีความรู้ทันโลก ทันต่อเหตุการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดเป็นระบบ ส่วนด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรอบคอบ มีวัฒนธรรมที่ดี ซื่อสัตย์ มีวินัยต่อหน้าที่การงาน ทำงานเข้ากับบุคคลได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน มีอดทนต่องาน กระตือรือร้น ตรงต่อเวลา และด้านอื่นๆนอกเหนือจากด้านความรู้และด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ทันคน มีไหวพริบ สติปัญญาไว มีความพร้อมในการปฏิบัติงานทุกด้านเสมอ เป็นนักคิด นักวางแผน และนักปฏิบัติงานที่ดี (กองส่งเสริมการมีงานทำ, 2541)

4. ลักษณะของการเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อมเพื่อการมีงานทำของนักศึกษา สามารถแบ่งการเตรียมความพร้อมออกเป็น 2 ลักษณะคือ การเตรียมความพร้อมโดยสถาบันการศึกษา และการเตรียมความพร้อมด้วยตนเอง ดังนี้

4.1 การเตรียมความพร้อมโดยสถานศึกษา

ภารกิจของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สำคัญทางวิชาการ มีศักยภาพที่จะรู้จักเลือกและปฏิบัติอาชีพ มีศักยภาพที่จะแสดงความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดีในสังคมสามารถสร้างสรรค์เพิ่มพูนความคิดและพัฒนาศักยภาพของตนเอง (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งบ่มเพาะและเพิ่มพูนเชาวน์ปัญญาเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความจริงและแหล่งรวบรวมความดีงามถูกต้อง เป็นต้นแบบของสังคม โดยภารกิจของอุดมศึกษา คือ

1. การผลิตบัณฑิต
2. การทำวิจัย
3. การบริการแก่สังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

จากการศึกษาหลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรีของทบวงมหาวิทยาลัย ศึกษาถึงลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆไว้ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543)

1. ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตระดับปริญญาตรี

1.1 ความรู้ความเข้าใจในชีวิตและสังคม

1.2 ทักษะการเรียนรู้และการสื่อสาร ได้แก่

- ความสามารถในการใช้ภาษา

- ความสามารถในการแสวงหาความจริงทั้งในเรื่องของมนุษย์และเรื่องของวิทยาศาสตร์ด้านต่างๆ

- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

- ความสามารถเรียนรู้ ทำงานอย่างอิสระ

- ความสามารถทำงานเป็นทีม

- ความสามารถจัดการเวลาของตนเอง

- ความสามารถวางแผน ประเมินและปรับปรุงตนเอง รวมทั้งการทำงานและผลงานของตนเอง

1.3 ทักษะการคิดและการเรียนรู้แบบลุ่มลึก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- การคิดวิเคราะห์ข้อมูลความคิดอย่างจริงจัง
- การคิดอย่างมีวิจารณญานหรือวิจักษ์วิจารณ์
- การคิดแบบสหวิทยาการ
- การคิดสร้างสรรค์
- การคิดแบบไตร่ตรองหรือสะท้อนย้อนทวน
- ความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ปัญหาและการคิด
- การรู้จักตั้งประเด็นและตั้งคำถาม
- ความสามารถเปรียบเทียบเชื่อมโยงข้อมูลความคิด
- ความสามารถพิจารณาข้อขัดแย้งทางความคิด
- ความสามารถใช้หลักการหรือทฤษฎีในการวิเคราะห์
- ความสามารถสรุปจากหลักฐานข้อมูล
- ความสามารถสร้างความหมายให้กับข้อมูลความคิด

2. คุณลักษณะที่บ่มเพาะ

- ความมีคุณธรรม จริยธรรม
- ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือ ความมีจิตวิจัย ความมีอิสระในการแสวงหาความรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ความมีจิตสำนึกต่อสาธารณะหรือส่วนรวม คือความมีจิตบริการ การมุ่งพัฒนาส่วนรวม

- ความมีวัฒนธรรมในการทำงานจริงจัง

- ความสามารถชี้นำสังคม

- ความกล้าหาญทางวิชาการ

- พลังตั้งใจมั่น

- ความเปิดกว้างต่อข้อมูลความคิด

- ความรับผิดชอบต่อพันธกิจ

- ความสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

- ความสามารถยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้ด้วยหลักฐานข้อมูล

- ความมีอิสระทางความคิด

3. ความรู้ความสามารถเฉพาะทางเป็นหลักทฤษฎีและการปฏิบัติในวิชาเรียนที่ผู้เรียนเลือกเรียน เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต

สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพโดยให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถเบื้องต้นในการทำงาน และสิ่งที่จะช่วยเสริมความรู้ในด้านอื่นๆนอกเหนือจากที่สถานศึกษาให้ไว้ นั่นคือ การเตรียมความพร้อมด้วยตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

อาชีพกับคนเป็นสิ่งที่ควบคู่กันเสมอในการดำรงชีวิต อาชีพแต่ละชนิดจะสามารถแบ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของคนในสังคมที่ปฏิบัติต่อกันและกันตามอาชีพที่แต่ละคนประกอบ ซึ่งแต่ละอาชีพอาจจะมีความสัมพันธ์โดยตรง เช่น พนักงานเก็บค่าโดยสารทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้โดยสาร การซื้อของจากพ่อค้าแม่ค้า การรับบริการคุ้มครองปกป้องจากตำรวจทหาร ในขณะเดียวกันคนก็มีความสัมพันธ์โดยอ้อม เช่น คนเราประกอบธุรกิจอย่างหนึ่ง เช่น ผลิตสินค้าประเภทหนึ่งแต่ก็จะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ อีกจำนวนมากที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการผลิต เช่นคนงานช่าง แผนกโฆษณา แผนประชาสัมพันธ์ ฝ่ายขาย แผนกซ่อมบำรุง ฯลฯ จึงเห็นได้ว่าจากตัวอย่างของงานเพียงอย่างเดียวยังมีการเกี่ยวข้องของผู้คนเป็นร้อยเป็นพัน ในสภาพชีวิตจริงประจำวันคนแต่ละคนจะต้องพบปะกับบุคคลต่าง ๆ และประกอบอาชีพที่ต้องสัมพันธ์กัน อาชีพนั้นนอกจากบ่งชี้ความสัมพันธ์ของคนในสังคมยังบ่งชี้ถึงภารกิจที่ทำและลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละอาชีพ ทั้งยังบ่งบอกถึงฐานะทางสังคมของอาชีพนั้น ๆ ด้วยในเวลาเดียวกัน

นักวิชาการและนักเศรษฐศาสตร์ให้ความหมายของอาชีพไว้ว่า อาชีพ (Occupation) คือ กิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้และเป็นรากฐานที่สำคัญของโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสังคมใดสังคมหนึ่ง ส่วนคำจำกัดความของอาชีพตาม The New Webster Encyclopedia Dictionary of the English Language กล่าวว่าอาชีพหมายถึงกิจกรรมที่คนจะทำงานที่ซึ่งต้องอาศัยเวลาและความสนใจของบุคคลนั้น ส่วนคำจำกัดความของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีให้ไว้ว่า อาชีพหมายถึง ชนิดของงานที่บุคคลทำอยู่เป็นงานที่ทำแล้วได้รับค่าจ้าง, เงินเดือน หรือสิ่งตอบแทนโดยไม่คำนึงถึงว่าจะได้รับในรูปเงินสดหรือสิ่งของ หรืองานที่ทำโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือผลกำไรให้แก่ธุรกิจของหัวหน้าครอบครัว หรือสมาชิกในครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติหรือโดยสมรสหรือโดยการอุปถัมภ์เลี้ยงดูในฐานะบุตรธิดา (นวลสวาท มหาโคตร, 2542)

จากความหมายที่ผู้ให้คำจำกัดความในลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่จึงไม่อาจปฏิเสธว่าการประกอบอาชีพของคนมีส่วนสัมพันธ์กับรายได้ อย่างไรก็ตามอาชีพทุกแบบในสังคมต่าง ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะอื่น ๆ (นวลสวาท มหาโคตร, 2541) ซึ่งอาจจะพิจารณาเกี่ยวข้อง 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ด้านเทคนิคจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานที่ใช้กำลังและ/หรือสมอง รวมทั้งงานด้านการจัดการ

2. ด้านเศรษฐกิจ เป็นกิจกรรมที่ทำแล้วได้รับผลตอบแทนเป็นรายได้ส่วนสำคัญในการหาเลี้ยงชีพ

3. ทางด้านสังคม จะเป็นงานที่มีเกียรติและคนยกย่องยอมรับว่าเป็นอาชีพหนึ่ง

กรณีที่อาชีพ เป็นส่วนที่สำคัญที่กำหนดบทบาททางเศรษฐกิจในสังคมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญดังนี้ (นวลสวาท มหาโคตร, 2541)

1. กำหนดการคาดหวังจากอาชีพต่าง ๆ เช่น จากอาชีพหนึ่งจะก่อให้เกิดงานหรือกระทำในลักษณะใดโดยเฉพาะซึ่งเป็นที่รับรู้กัน

2. กำหนดภารกิจเกี่ยวกับอาชีพเหล่านั้นรวมตลอดทั้งความชำนาญ ความรับผิดชอบและบทบาทของอาชีพต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป อาชีพหมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานทุกประเภทอันก่อให้เกิดการมีงานทำ เกิดรายได้ตามต้องการและความถนัดของแต่ละคน อาชีพมีลักษณะที่เป็นด้านเทคนิค เศรษฐกิจ และด้านสังคม หรือรวมทั้งอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถมากมาย และงานที่ใช้เทคนิค และการฝึกหัดชั้นสูง (วรัทยา ธรรมกิตติภพ, 2552)

อาชีพก่อให้เกิดการทำงานหรือมีงานทำก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและสามารถสรรค์สร้างงานด้วยการใช้ความรู้-ความสามารถ และความคิดริเริ่มของตนเอง รายได้จากการทำงานมีใน 2 ลักษณะ คือรายได้จากระบบการจ้างงานและรายได้จากการประกอบอาชีพอิสระ

6.1 ความสำคัญของอาชีพและการทำงาน

การทำงานเป็นการกระทำที่ช่วยให้มนุษย์สามารถสนองความต้องการต่าง ๆ (สุนิสา บิลสมัท, 2543) ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. สนองความต้องการทางวัตถุ การทำงานเป็นวิธีการที่ทำให้ได้สินค้าและบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ซึ่งถ้าขาดปัจจัยเหล่านี้แล้วมนุษย์จะมีชีวิตอยู่ไม่ได้

2. สนองความต้องการนับถือตนเอง การทำงานมีความสัมพันธ์กับการนับถือตนเอง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มนุษย์นับถือตนเอง การทำงานทำให้บุคคลเกิดความตระหนักถึงความสำเร็จสมรรถภาพในการทานทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองสามารถจะเอาชนะทั้งตนเองและสภาพแวดล้อมได้ ตลอดจนการทำงานทำให้บุคคลได้ผลิตสิ่งที่คนอื่นเห็นว่ามีค่าแทบทุกสังคม ทำให้ได้รับการยอมรับของสังคม มีอิสระและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ส่วนผู้ที่ไม่มีงานทำจะมีความรู้สึกว่าตนเองมีค่าลดลง ด้วยเหตุนี้ การทำงานจึงมีความสัมพันธ์กับการนับถือตนเองอย่างมาก

3. สนองความต้องการมีกิจกรรม มนุษย์ทุกคนต้องการจะทำกิจกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงความเบื่อหน่ายเป็นการช่วยลดความวิตกกังวลและไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เมื่อมีเวลาว่าง

4. สนองความต้องการการริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง สิ่งแปลกใหม่ที่มนุษย์คิดสร้างขึ้นมาซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการทำงานและสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานเหล่านี้สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้สมบูรณ์กว่าเดิม

กล่าวโดยสรุป การทำงานนำมาซึ่งคุณค่า ความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้คนสามารถใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทรัพยากรส่วนบุคคลที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดผลกับตนเองได้อย่างเหมาะสม ประโยชน์เพื่อการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบ (Traits and Factors Theory) ทฤษฎีนี้พัฒนามาจากแนวความคิดของบุคคลหลายคน คือ แฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parson) ดี.จี. เพตเตอร์สัน (D.G.Patterson) เอ็ดมัน จี วิลเลียนสัน (Edmund G. Williamson) โดยมีหลักการเลือกอาชีพของบุคคลดังนี้ (รวีนาฏ โพธิ์ทอง, 2547)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) การวิเคราะห์ตนเอง โดยบุคคลจะวิเคราะห์คุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตนเอง เบื้องต้นว่าความถนัด ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ต่างๆ ในครอบครัว

2) การวิเคราะห์อาชีพโดยบุคคลจะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ เป็นต้นว่าความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในด้านหน้าที่การงาน

3) การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักวิเคราะห์อาชีพประกอบ (Parson and Williamson) อ้างถึง วัชรี ทรัพย์มี, 2540)

ทฤษฎีนี้รวมหลักในการเลือกอาชีพของนักคิดทั้ง 3 ท่าน ซึ่งทำให้ได้หลักในการเลือกอาชีพค่อนข้างครอบคลุม โดยการมองบริบทแวดล้อมประกอบด้วย นอกเหนือจากการมองแต่เฉพาะตนเองเพียงด้านเดียว ซึ่งแตกต่างจากทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ ซึ่งยึดหลักพฤติกรรมศาสตร์และบุคลิกภาพ

1. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอนแลนด์ (Holland's theory of Career Choice) เจ แอล ฮอลแลนด์ (Holland, 1966) มีแนวคิดว่าแบบฉบับของพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยมีหลักการว่าบุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง

1) บุคคลที่ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้พละกำลัง และเป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน (The Meteoric Orientation) เป็นบุคคลที่พยายามหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องพูดคุยหรือปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้มักจะชอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เทคนิค ช่างกล และกีฬา

2) บุคคลที่ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด การแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะเป็นวิชาการ (The Intellectual Orientation) บุคคลประเภทนี้มักจะสนใจอาชีพด้านวิทยาศาสตร์ การคำนวณ อาชีพที่ต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เช่น อาชีพนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) บุคคลที่ชอบสังคมกับบุคคลอื่น ชอบแสดงตัว ร่าเริงชอบการสนทนาพูดคุย (The Social Orientation) บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้จะมีความสนใจในอาชีพที่ต้องพบปะพูดคุยเข้าสังคมและได้บริการสังคม เช่น อาชีพนักสังคมสงเคราะห์ ครู และนักแนะแนว

4) บุคคลที่ชอบทำตามระเบียบแบบแผน ไม่ผ่อนปรน ยึดในหลักความถูกต้องค่านิยม ประเพณี (The Conforming Orientation) บุคคลที่มีบุคลิกลักษณะเช่นนี้มักจะชอบและมีความสนใจอาชีพงานด้านสารบรรณ เลขานุการ และบรรณารักษ์

5) บุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำ ชอบชักจูงผู้อื่น ชอบมีอำนาจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง (The Persuasive Orientation) บุคคลประเภทนี้มักจะชอบอาชีพที่จะได้แสดงลักษณะเด่นของตน เช่น นักการเมือง นักธุรกิจ นักประชาสัมพันธ์

6) บุคคลที่ชอบความงามรักศิลปะ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ค่อยคุมตนเอง มักทำในสิ่งที่ตนปรารถนา บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้ มักมีความประสงค์จะเลือกประกอบอาชีพเป็นศิลปิน หรือนักประพันธ์

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ มีผู้ศึกษาในประเด็นต่างๆดังนี้

จากผลการสำรวจความต้องการของนักศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการฝึกงาน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและเห็นด้วยกับการฝึกงานทางการบัญชี อันจะให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพจริง และถึงแม้จะไม่มีการฝึกงานอยู่ในหลักสูตรก็ตาม แต่ได้มีนักศึกษาบางคนออกไปฝึกงาน นักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นว่า ควรจะรวมการฝึกงานเข้าในหลักสูตรเพราะการฝึกงานโดยไม่ได้รับหน่วยกิต ทำให้นักศึกษาไม่สนใจและเอาใจใส่ต่อการฝึกงาน (คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541)

จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการมีงานทำของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการเตรียมความพร้อมต่อการมีงานทำ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เตรียมโดยการฝึกงานหรือฝึกภาคปฏิบัติความพร้อม นอกจากนั้น เตรียมความพร้อมด้วยตนเอง คือวางแผนและ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วางเป้าหมายในชีวิตการทำงานและหาโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอระหว่างยังศึกษาอยู่และหลังสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ปัจจัยที่ทำให้ได้งานทำคือ มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของหน่วยงานและชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการเตรียมความพร้อมที่เกิดจากมหาวิทยาลัย ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการหางาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตนเอง ได้แก่ ขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้น ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการเตรียมความพร้อมที่เกิดจากตลาดแรงงาน ได้แก่ การแข่งขันในตลาดแรงงานสูง และผู้สำเร็จการศึกษามีจำนวนมากกว่าตำแหน่งงานว่าง (เบญจพร วชิรศรี สุนทรา, 2545)

จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพของนิสิตบัณฑิตสาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ 2) ค้นหาแนวทางสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพ และ 3) แสวงหาแนวทางสร้างเครือข่ายในการประกอบอาชีพ ผลการศึกษาพบว่านิสิตที่มีความตั้งใจทำงานด้านเกษตรกรรมโดยเฉพาะทำงานร่วมกับเกษตรกร สามารถพัฒนาตนเอง และขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆได้ด้วยแนวทางการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ ดังนี้

1) การยึดหลักเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา 2) การรู้จักตนเอง มีความรู้ในสิ่งที่ทำ และมีการวางแผนการทำงาน ส่วนแนวทางสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 1) ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการประกอบอาชีพ 2) การมีความสามารถใช้เครื่องมือที่หลากหลาย และแนวทางสร้างเครือข่ายในการประกอบอาชีพคือ 1) การจัดเวทีชุมชนและการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน 2) การประสานงานที่ดี และการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในชุมชน (สาวิตรี รังสิภัทร์ และคณะ, 2552)

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของผู้จ้างงาน สรุปได้ว่าคุณสมบัติทั่วไปของบัณฑิตตามความต้องการของผู้จ้างงานจากภาครัฐบาลและเอกชนมีข้อแตกต่างกันในด้านความรู้ความสามารถ เช่น ด้านความรู้ความสามารถพิเศษ ภาครัฐบาลต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการทำการวิจัย และความสามารถในการบริหาร ส่วนภาคเอกชนมีความต้องการบัณฑิตที่มีความรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสามารถด้านการบริหารเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาได้แก่ ความรู้ความสามารถในภาษาต่างประเทศ ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ส่วนทางด้านบุคลิกภาพ ภาครัฐบาลและเอกชนมีความต้องการไม่แตกต่างกัน โดยเน้นคุณลักษณะสำคัญตรงกัน คือมีความรับผิดชอบ ขยันอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ ควบคุมอามรณ์ได้ดี มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ เป็นต้น นอกจากนั้นผู้จ้างงานในภาคเอกชนยังต้องการคุณลักษณะอื่นๆเพิ่มเติม ได้แก่ ความกระตือรือร้น การกล้าแสดงออก การตรงต่อเวลา การมีเหตุมีผล และการมีทัศนคติที่ดีต่องานและนายจ้าง (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540)

จากรายงานภาวการณ์หางานทำของบัณฑิตและข้อคิดเห็นของบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2540 เหตุผลที่บัณฑิตเห็นว่าหน่วยงานใช้ในการพิจารณาบัณฑิตเข้าทำงาน มีดังนี้ตามลำดับ วุฒิการศึกษาหรือสาขาวิชาตรงตามที่หน่วยงานต้องการ ต้องทำงานตามข้อผูกพันทางการศึกษา มีความสามารถเฉพาะตัวหรือความสามารถพิเศษทางด้านคอมพิวเตอร์ ความสามารถพิเศษทางด้านภาษา มีคนรู้จักในหน่วยงานที่ทำงานอยู่เป็นผู้แนะนำ สอบแข่งขันได้ มีความสามารถพิเศษทางด้านอื่นๆ มีญาติพี่น้องและบุคคลที่รู้จักกันช่วยฝาก (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2540)

จากรายงานภาวการณ์หางานทำของบัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2541 พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ได้รับเลือกเข้าทำงาน 3 ลำดับแรกคือ บุคลิกดี มีความเชื่อมั่น สนใจงาน อยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือมีประสบการณ์หรือความรู้พิเศษ และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ตามลำดับ ยังมีปัจจัยอื่นๆดังนี้คือ สถาบันที่สำเร็จการศึกษา มีคนสนับสนุนหรือฝากเข้าทำงาน ช่วยตนเอง อดทน และไม่เลือกงาน มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ คะแนนเฉลี่ยที่สำเร็จการศึกษา (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2543)

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญซึ่งมีผลต่อการที่จะได้งานทำ ผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งที่มีงานทำและไม่มีงานทำ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่จะได้งานทำต้องอาศัยสิ่งใดนอกเหนือจากความรู้ที่เรียนมาประกอบ ผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีความเห็นว่า ต้องมีประสบการณ์หรือความรู้พิเศษ ต้องช่วยตนเอง ไม่ย่อท้อ และอดทนในการหางานทำและต้องไม่เลือกงาน ต้องมีบุคลิกภาพดี มีความเชื่อมั่นในตนเองและสนใจงานที่สมัคร ต้องทราบแหล่งงานและรู้จังหวะที่ไปสมัครงานเมื่อแหล่งงานต้องการ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. แนวคิดเกี่ยวกับสหกิจศึกษา

สหกิจศึกษา (Co-operative Education) เป็นระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยจัดให้มีการเรียนในสถานศึกษาร่วมกับการจัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริงในฐานะพนักงานชั่วคราว ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนิต เศาณานนท์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กล่าวเรื่อง สหกิจศึกษาพัฒนาบัณฑิตช่วยเศรษฐกิจชาติ ดังนี้ (เสาวนิต เศาณานนท์, 2553)

นักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากการไปปฏิบัติงาน ทำให้ได้รับทราบด้วยตนเองว่าขาดความรู้ในเรื่องใดที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาตนในการอยู่ร่วมกับสังคม การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงานและผู้บริหาร รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความรู้เหล่านี้นำมาซึ่งการพัฒนาตนเองของนักศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา และทำให้นักศึกษาเหล่านี้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ สามารถมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ และเป็นประชากรที่ทรงคุณค่าของสังคมและประเทศชาติต่อไป

โสภาวรรณ คิ้มสุขศรี (2553) ได้กล่าวถึงลักษณะงานสหกิจศึกษาและวัตถุประสงค์ของสหกิจศึกษาดังนี้

ลักษณะงานสหกิจศึกษา

- เสมือนเป็นลูกจ้างชั่วคราว
- มีหน้าที่รับผิดชอบที่แน่นอน (งานมีคุณภาพ)
- ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ช่วยนักวิชาการ
- ทำงานเต็มเวลา (Full Time)
- ระยะเวลาปฏิบัติงานเต็ม 1 ภาคการศึกษา (16สัปดาห์หรือ 4 เดือน)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์

- เพื่อเพิ่มประสบการณ์ทางด้านอาชีพและการพัฒนาตนเองแก่นักศึกษาในรูปแบบที่มีคุณค่าเหนือกว่าการฝึกงาน

- เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต

- เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

- เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ โดยผ่านนักศึกษาผู้ไปปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการนั้นๆ

จากหนังสือมาตรฐานและการประกันคุณภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษา (สมาคมสหกิจศึกษาไทย, 2552) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของสหกิจศึกษา ไว้ดังนี้

สหกิจศึกษาเป็นวิธีการผสมผสานการเรียนในห้องเรียนร่วมกับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการนี้เริ่มต้นพัฒนาขึ้นในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2446-2452 เรียกว่า ระบบการศึกษาแบบสหกิจศึกษา (Co-operative Education) ในสหรัฐอเมริกาพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ระบบนี้ก้าวหน้ามากเนื่องมาจากได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล และความร่วมมือจากสถานประกอบการ ปัจจุบันนี้สถาบันการศึกษาทั่วโลกจำนวนประมาณร้อยละ 33 นำระบบสหกิจศึกษามาใช้ และพัฒนาไปจนถึงระดับที่มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานในระดับนานาชาติ

แนวคิดการจัดการศึกษาระบบสหกิจศึกษา

ระบบสหกิจศึกษา เป็นระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาร่วมกับการจัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง และทำให้นักศึกษามีคุณภาพตรงตามที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด เป็นการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา สหกิจศึกษาเป็นกลไกความร่วมมืออย่างต่อเนื่องตลอดไป ด้วยวิธีการของสหกิจ ศึกษาที่จะเน้นความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันสูงสุด (ศูนย์สหกิจศึกษาและอุตสาหกรรมสัมพันธ์, 2546)

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้แก่นักศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1906 โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการทำงาน (Work-based Learning) ตามแนวคิดของ Schneider ศาสตราจารย์ ด้านวิศวกรรมศาสตร์อดีตอธิการบดีและคณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์แห่ง University of Cincinnati เพื่อแก้ปัญหาเรื่อง (อนงค์นาฏ เมฆฉาย, 2549)

1) ความคิดรวบยอดและทักษะที่เกี่ยวกับวิชาชีพของนักศึกษา ที่ไม่สามารถจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพในชั้นเรียน แต่ต้องมีการฝึกปฏิบัติเพื่อความเข้าใจและความชำนาญ

2) การทำงานนอกเวลาของนักศึกษาในระหว่างเรียนเป็นงานที่ไม่มีคุณภาพ ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายทางวิชาชีพ

จากปัญหาดังกล่าวจึงทำการแบ่งนักศึกษาสาขาวิศวกรรมไฟฟ้าและวิศวกรรมเคมี จำนวน 27 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม ในแต่ละสัปดาห์นักศึกษากลุ่มหนึ่งจะเรียนในมหาวิทยาลัย และอีกกลุ่มหนึ่งจะไปปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมในโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น ในลักษณะของการจ้างงาน เมื่อครบสัปดาห์หนึ่งจะสลับกันไปเรื่อยๆ และในปีต่อมามีนักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรมนี้เพิ่มขึ้นเป็น 400 คน ผลจากการเรียนในลักษณะนี้พบว่า การสลับการเรียนกับการทำงานทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียนในชั้นเรียน ได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะใหม่ๆ จากการทำงาน นักศึกษาได้ทดลองเลือกอาชีพตามความสามารถ ความสนใจและตามความรู้สึกนึกคิดของเขาเอง วิธีการจัดการดังกล่าวจึงมีคุณค่ายิ่งในการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ใน 3 ปีต่อมา แนวคิดนี้จึงถูกนำมาใช้อย่างเป็นทางการใน Cincinnati University แนวคิดนี้ถูกแพร่หลายไปยังสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั่วสหรัฐอเมริกา ภายใต้ชื่อ “แผนซินซินนาติ (The Cincinnati Plan) ” หลังจากนั้นไม่นานแนวคิดในการจัดระบบการศึกษาสลับกับการฝึกปฏิบัติงานจริงในสายวิชาชีพได้แพร่ขยายอย่างรวดเร็วไปยังมหาวิทยาลัยต่างๆ ในหลากหลายประเทศ ระบบสหกิจศึกษาได้รับการยอมรับจากสถาบันอุดมศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างได้รับประโยชน์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7.1 สหกิจศึกษาในต่างประเทศ

แนวคิดในการสร้างประการณ์ด้านอาชีพสลับกับการศึกษาในตำราเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้เผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก จากการศึกษาพบว่าสามารถมองเห็นความเหมือนและความแตกต่างในการจัดระบบการศึกษาแต่ละประเทศในประเด็นสำคัญ ดังนี้ (อติรัตน์ หวานนุรักษ์, 2552)

1. ออสเตรเลีย มีการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอกมีชื่อเรียกว่า “การศึกษาแบบแซนวิช” เริ่มขึ้นในปี 1962 – 1963 ในสาขาวิศวกรรมเครื่องกล ที่สถาบัน Footscray Institute of Technology และสถาบัน Swimburne Institute of Technology โดยมีรูปแบบการจัดการ 2 รูปแบบหลัก คือ

1.1 แซนวิชแบบบาง มีหลายชั้น เนื่องจากมีภาคการศึกษาทางวิชาการในชั้นเรียนและภาคการศึกษาสำหรับการทำงานสลับกันในแต่ละภาค

1.2 แซนวิชแบบหนา มีน้อยชั้น เนื่องจากมีภาคการศึกษาทางวิชาการเน้นในชั้นเรียนและภาคการศึกษาสำหรับการทำงานใช้ระยะเวลานานกว่า เช่น ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 นักศึกษาเรียนในชั้นเรียน ชั้นปีที่ 3 ปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ และกลับมาศึกษาต่อในชั้นเรียนปีที่ 4 เป็นต้น

ประเทศออสเตรเลียมีศูนย์สหกิจศึกษาเป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่พัฒนาระบบสหกิจศึกษาของประเทศ ซึ่งมีคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากสถานประกอบการ คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนมีนักศึกษาที่เป็นสมาชิก

2. แคนาดา มีการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบัน อุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอกที่มีชื่อเรียกว่า “การศึกษาแบบสหกิจศึกษา (Co-operative Education)” เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกที่ University of Waterloo ในปี ค.ศ. 1957 ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1965 มีการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา 50 สถาบัน ทั่วประเทศ และในปี ค.ศ. 1985 มีนักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรมนี้ประมาณ 20,000 คน หนึ่งในสามเป็นสาขาวิศวกรรมศาสตร์ รองลงมาเป็นสาขาบริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และวิทยาศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คอมพิวเตอร์ นอกจากนั้นเป็นสาขาศิลปะประยุกต์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระยะเวลาการปฏิบัติงานมีมาตั้งแต่ 1 ภาค (16 สัปดาห์) 2 ภาคหรือ 3 ภาค ในหนึ่งปีการศึกษา

รูปแบบสหกิจศึกษาในแคนาดาไม่ได้มีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะมีภาคการศึกษาทางวิชาการในชั้นเรียนมากกว่าภาคการทำงาน (Thin Sandwich) มีทั้งแบบสลับระหว่างภาคการศึกษาในชั้นเรียนกับภาคการทำงาน (Alternating Pattern) รูปแบบการฝึกงาน (Field Work Pattern) รูปแบบคู่ขนาน (Parallel Pattern) มีทั้งเรียนและทำงานในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปจะพบว่าหลักสูตรการศึกษาแบบสหกิจศึกษาจะมีระยะเวลายาวนานกว่าการศึกษาในหลักสูตรปกติ ปัญหาการดำเนินงาน สหกิจศึกษาในประเทศแคนาดามักพบว่า สถานที่ปฏิบัติงานของนักศึกษาอยู่ห่างไกลจากสถาบัน จำเป็นต้องให้สถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียงดูแลนักศึกษาแทน ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในระหว่างปฏิบัติงาน นักศึกษาจะได้รับเงินทุนจากรัฐบาลกลางโดยเฉพาะในสาขาวิชาขาดแคลน ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้มีการดำเนินงานสหกิจศึกษาอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ยังพบว่าค่าใช้จ่ายโปรแกรมสหกิจศึกษาแพงกว่าโปรแกรมปกติประมาณร้อยละ 10

3. เยอรมนี มีการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบัน อุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอก มี 3 รูปแบบ คือ

3.1 มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (University of Applied Science/ Fachhochschulen) เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1970-1971 เพื่อสร้างความใกล้ชิดระหว่างอุตสาหกรรมกับสถาบันการศึกษา หรือเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ หรือเป็นความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ในสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพที่มีศักยภาพ ในปี ค.ศ. 1984 มีสถาบันการศึกษาใช้ระบบนี้ถึง 118 แห่ง ทั่วประเทศ มีนักศึกษาลงทะเบียนถึง 292,000 คน ในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ สังคมศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ เป็นต้น รูปแบบการจัดการศึกษาและโครงสร้างหลักสูตรจะแตกต่างกันไปตามที่ตั้งของรัฐ สถาบันการศึกษา และสาขาวิชา ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร 4 ปี การศึกษาแบบทวิภาค ใช้เวลาปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรม 2 ภาคการศึกษา ในระหว่างการปฏิบัติงานนักศึกษาส่วนใหญ่จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เนื่องจากอาจจะได้รับค่าตอบแทนจากสถานประกอบการเพียงเล็กน้อยหรือไม่ได้รับเลย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.2 มหาวิทยาลัยสหกิจศึกษา (University of Cooperative Education/ Berufsakademie) เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1974 ที่สถาบัน Berufsakademie รัฐ Baden เมือง Wuerttemberg เป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาภาคทฤษฎีกับการปฏิบัติงานจริงในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจมากกว่าโปรแกรมในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ใช้ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร 3 ปีการศึกษา (หลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) เมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับวุฒิบัตร (Diploma BA) ดังนั้น การร่างหลักสูตรของโปรแกรมนี้จึงเป็นความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกันระหว่างตัวแทนของสถาบัน สถานประกอบการ และตัวแทนของนักศึกษา

3.3 มหาวิทยาลัยแบบผสม (Comprehensive University/Gesamthochschulen) เป็นการฝึกงานในมหาวิทยาลัย (Practical Work in University) ถือว่าการฝึกงานเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการศึกษา นักศึกษาจะต้องฝึกงานในมหาวิทยาลัย 2 ภาคการศึกษา มีการสัมมนาเพื่อประเมินผลจากการฝึกและให้นักศึกษาได้เห็นเป้าหมายทางด้านอาชีพของตนในอนาคต

4. อังกฤษ มีการสร้างประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภายนอกมีชื่อเรียกว่า “หลักสูตรแซนด์วิช” (Sandwich Course) ได้เริ่มต้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1903 ที่วิทยาลัยเทคนิค Sunderland Technical College ในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตย์นาวี จะมีทั้งที่ปฏิบัติงาน 1 ปี และเรียน 3 ปี (หลังจากการศึกษาในชั้นปีที่ 2) แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 2 ถึง 5 ช่วง โดยมีช่วงเวลาที่แตกต่างกันตลอดหลักสูตร มีทั้งนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเข้าไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (College-base, University-base) และบุคลากรของสถานประกอบการมาเรียนที่มหาวิทยาลัย (Industry-base) โดยเฉพาะในสาขาวิชาวิศวกรรม ในประเทศอังกฤษอาจารย์ผู้สอนจะทำหน้าที่ในการจัดหางานให้กับนักศึกษาคอยแนะนำและประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดาที่ไม่ใช้อาจารย์ผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

7.2 สหกิจศึกษาในประเทศไทย

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน เป็นท่านแรกในประเทศไทยที่บัญญัติศัพท์ “สหกิจศึกษา” โดยนำคำว่า “Cooperative Education” ซึ่งหมายถึง “การศึกษาที่ทำร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้เกิดการศึกษาที่ดี” โดยเริ่มต้นนำระบบสหกิจศึกษาเข้ามาใช้เป็นแห่งแรกในประเทศไทยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (สำนักงานคณะกรรมการการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อุดมศึกษา สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งพัฒนาระบบสหกิจศึกษาในปี พ.ศ. 2536 โดยความร่วมมือจากภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและภาครัฐ โดยจัดให้มีหลักสูตรภาคสหกิจศึกษาสลับกับภาคเรียนปกติ เริ่มส่งนักศึกษารุ่นแรกไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในปี พ.ศ. 2538 หลังจากนั้น มีการขยายผลไปยังสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ และเกิดการพัฒนาการของสหกิจศึกษาในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่ต้องพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาควบคู่กันไปทั้งความรู้ทางวิชาการ และความชำนาญเชิงปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของการจัดการศึกษารูปแบบสหกิจศึกษา จึงจัดให้มีโครงการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น (สมาคมสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยสุรนารี, 2551)

7.3 การจัดสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

กรณีตัวอย่างการจัดสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจัดระบบการศึกษาเป็นระบบไตรภาค (Trimesters) โดยภาคการศึกษาสหกิจศึกษามีระยะเท่ากับ 16 สัปดาห์ (รวมระยะเวลาภาคการศึกษาปกติและสัปดาห์ของระยะเวลาปิดภาคการศึกษาก่อนหรือหลังภาคการศึกษาสหกิจศึกษานั้นๆ) หลักสูตรสหกิจศึกษามีลักษณะดังนี้ คือ สมาคมสหกิจศึกษา (มหาวิทยาลัยสุรนารี, 2551)

- เป็นหลักสูตรบังคับของนักศึกษา

- จัดภาคการศึกษาสหกิจศึกษาไว้ในภาคการศึกษาที่ 3 ของปีที่ 3 และหรือภาคการศึกษาที่ 1-3 ของปีที่ 4 โดยภาคการศึกษาจะแตกต่างกันไปในแต่ละสาขาวิชา

1. คุณสมบัติของนักศึกษาสหกิจศึกษา

   - มีผลการเรียนตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

   - ผ่านรายวิชาพื้นฐานที่สาขาวิชากำหนดเป็นรายวิชาเงื่อนไขของรายวิชาสหกิจศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่เคยผิดระเบียบวินัยศึกษา

- มีวุฒิภาวะและสามารถพัฒนาตนเองได้ดี

2. คุณสมบัติของสถานประกอบการ

- เล็งเห็นความสำคัญในความร่วมมือในรูปแบบของสหกิจศึกษา

- เป็นสถานประกอบการที่มีการประกอบการที่สอดคล้องกับวิชาชีพและสาขาเอกของนักศึกษาในสาขาวิชานั้นๆ

- สามารถจัดเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ดูแล และประเมินผลนักศึกษาตามกระบวนการที่กำหนด

- ยินดีจ่ายค่าตอบแทนแก่นักศึกษาตามที่สถานประกอบการเห็นสมควร

3. หน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้จัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า โครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ เพื่อทำหน้าที่พัฒนารูปแบบระบบการศึกษาแบบสหกิจศึกษาให้เหมาะสม และเพื่อรับผิดชอบการประสานงานระหว่างนักศึกษา คณาจารย์และสถานประกอบการ ในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสำหรับการไปปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ

1. เจ้าหน้าที่สหกิจศึกษา รับผิดชอบในการประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่สถานประกอบการ อาจารย์ และนักศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหกิจศึกษาอย่างใกล้ชิด

2. อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษาทำหน้าที่ประสานงานด้านสหกิจศึกษาภายในสาขาวิชา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากที่ได้กล่าวมา การสนับสนุนการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการนำสหกิจศึกษามาช่วยพัฒนานิสิต นักศึกษาให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพ ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยการจัดทำโครงการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้นเป็นโครงการเร่งด่วน ทั้งนี้ เล็งเห็นว่าโครงการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานี้ เป็นโครงการที่สามารถพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศให้มีความสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการตรวจเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553)

คุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ของ John Howkins (2001)

แนวทางการสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ของ Jennifer Lee ใน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2553)

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อม ของ The Committee for Economic Development (CED) ของสหรัฐอเมริกา (Pickle and Abrahamson, 1989)

แนวทางการสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์ของรัฐบาล ของ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2551)

แนวคิดเกี่ยวกับ กิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ของ Torrance (1962)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดเกี่ยวกับ การเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพและสหกิจศึกษา ของ ศูนย์สหกิจศึกษาและอุตสาหกรรมสัมพันธ์ (2546) และ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา (2551) สามารถนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพ

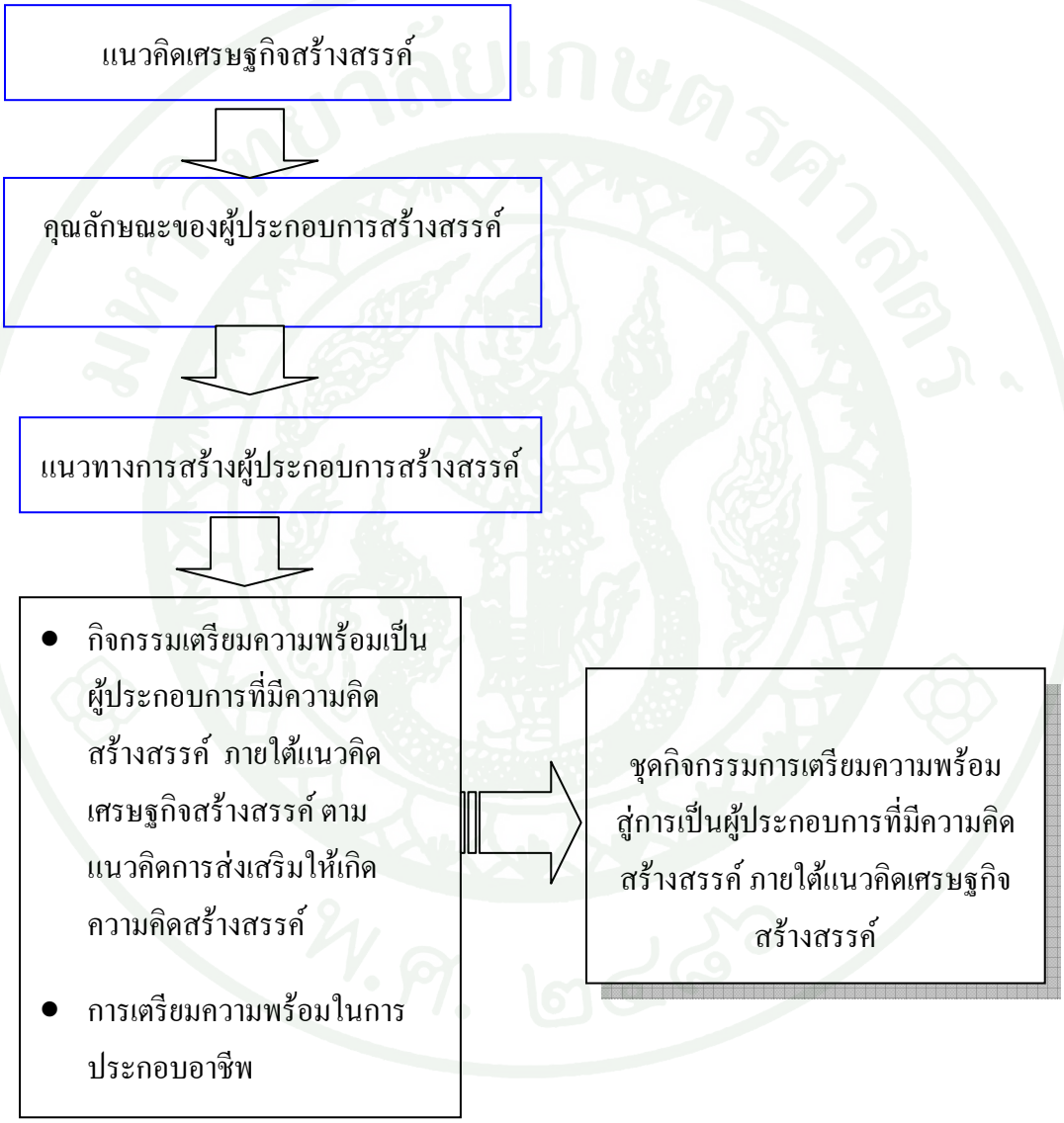

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 24 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูล มีดังนี้

1. กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่มีชื่อเสียงและมีผลงานวิชาการเป็นที่ยอมรับในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและวัยรุ่น โดยมีผลงานทางวิชาการด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มากกว่า 2 ผลงานขึ้นไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. กลุ่มผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือข้าราชการระดับสูงด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่อยู่ในตำแหน่งระดับสูงขององค์การ ตั้งแต่ผู้อำนวยการ กรรมการผู้จัดการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์

3. กลุ่มนักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต ที่มีชื่อเสียงทางด้านการศึกษาหรือเป็นผู้บริหารสถาบันการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ระดับอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี

4. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ที่เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จในด้านธุรกิจ มีวิสัยทัศน์ในการประกอบธุรกิจ และมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระดับ ประธานบริษัท รองประธานบริษัท กรรมการผู้จัดการ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล ปรากฏดังนี้

1. กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 2 ท่าน ได้แก่

1. คุณพิสินี แดงวัง	นักจิตวิทยา ประจำโรงพยาบาลสมิติเวชศรีนครินทร์
2. พญ.จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ	นายกสมาคมนักวิจัยไทยเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ผู้อำนวยการสถาบันวิทยาการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนา องค์ความรู้ (องค์การมหาชน) นายกสมาคมวิจัยไทยเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

2. กลุ่มผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือข้าราชการระดับสูงด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำนวน 9 ท่าน ได้แก่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.	คุณอภิชาติ อินทร์พงษ์พันธุ์	รองผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ด้านนโยบายและแผน
2.	คุณดุสิดา ทัพวงษ์	ผู้อำนวยการฝ่ายกลยุทธ์องค์กร บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
3.	คุณวชิราวรรณ อิทธิถาวร	ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการลงทุน บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
4.	คุณกฤตยาพร ทัพภะทัต	ผู้ช่วยผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
5.	คุณชาญวิทย์ นาคบุรี	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนรัฐวิสาหกิจ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
6.	คุณจุฑารสา กาญจนสาย	ผู้อำนวยการ สำนักพัฒนารัฐวิสาหกิจ 2 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
7.	คุณชูศักดิ์ อนุศักดิ์เสถียร	รองผู้ว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
8.	นาวาอากาศตรี.ดร.วัฒนา มานนท์	รองผู้ว่าการฝ่ายวิชาการ สถาบันการบินพลเรือน
9.	คุณมาริสา วงศ์ถิรวิทย์	ผู้ช่วยผู้ว่าการ การไฟฟ้านครหลวง

3. กลุ่มนักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต จำนวน 4 ท่าน ได้แก่

1.	คุณกำภล กลัดสมบูรณ์	หัวหน้าแผนกบริการการศึกษา สถาบันการบินพลเรือน
2.	รศ.ดร.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3.	ผศ.ดร. ปราโมทย์ กั่วเจริญ	ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4.	คุณศรีเรือน โกศัลวัฒน์	หัวหน้างานบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมจำนวน 9 ท่าน ได้แก่

1.	คุณวิสุทธิ์ สุวรรณวิทย์เวช	รองกรรมการผู้จัดการฝ่ายธุรกิจใหม่และวางแผนกลยุทธ์ บริษัท เนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด
2.	คุณวิน วิริยประไพกิจ	กรรมการผู้จัดการ บริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด
3.	คุณวชิรศักดิ์ เจริญช่าง	ผู้จัดการ บริษัท มงคลเจริญทรัพย์
4.	คุณธนะ ศิริธนชัย	กรรมการผู้จัดการบริษัท ศิริการกรุ๊ป 90 จำกัด
5.	คุณวิชา จุ้ยชุม	กรรมการ รักษากรรมการผู้จัดการ บริษัท พีทีทีแท็งค์ เทอร์มินัล จำกัด
6.	คุณชนม์พิเชฐ ตันติกิตติภิญโญ	ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปอาวุโส บริษัท กรุงเทพแกรนด์แปซิฟิคลีส จำกัด
7.	คุณอนิลรัตน์ นิติสาโรจน์	กรรมการบริหาร บริษัท ซิโน-ไทย เอ็นจีเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด
8.	คุณสุชนีย์ ทรัพย์สมบูรณ์	ผู้จัดการ บริษัทประเสริฐผลไม้ไทย
9.	คุณนวมล เหรียญสมบัติ	ผู้จัดการ บริษัทซิตี้ฟาร์ม อินเตอร์ฟู้ดส์ จำกัด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย หนังสือ เอกสารอัดสำเนา รายงาน จุลสาร วิทยานิพนธ์ จำนวน 60 เล่ม แบ่งเป็นเอกสารในประเทศ จำนวน 58 เล่ม ต่างประเทศ จำนวน 2 เล่ม โดยเอกสารในประเทศไทยเป็นหนังสือ จำนวน 21 เล่ม เอกสารอัดสำเนา/รายงาน/จุลสาร 11 เล่ม วิทยานิพนธ์ จำนวน 26 เล่ม และวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษจำนวน 2 เล่ม รายละเอียดปรากฏดังภาคผนวก ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่1 ประกอบด้วย

1. แบบวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ลักษณะเป็นตาราง metrix ประกอบด้วยคุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของ John Howkins (2001) จำแนกตามรายชื่อเอกสาร/งานวิจัยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ทั้ง 60 เล่ม

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-Structure interview) เรื่องคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อสกุล ตำแหน่ง สังกัด

ตอนที่ 2 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตอนที่ 3 ลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อม ตามคุณลักษณะความคิด สร้างสรรค์ในการ ประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการตรวจเอกสารทั้งหมด เพื่อสร้างประเด็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2. ผู้วิจัย จัดทำ (ร่าง) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ฯ ที่สร้างขึ้น เสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เชิงเฉพาะหน้า (Face Validity) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ฯ ที่แก้ไขและปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 24 ท่าน และดำเนินการวิเคราะห์จากเอกสารต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อเรียนเชิญผู้ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และขออนุญาตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลแต่ละคนตามรายชื่อที่จัดทำไว้ล่วงหน้า การติดต่อกระทำทั้งทางโทรศัพท์หรือการติดต่อด้วยตนเอง

2. เมื่อได้รับคำอนุญาตให้สัมภาษณ์ได้ ผู้วิจัยจึงขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

3. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอกำหนดวันเวลาและสถานที่นัดหมายทำการสัมภาษณ์

4. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2556

5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สรุปผล เพื่อนำไปเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนากิจกรรมคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ บนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดกลุ่มคำ และภาษา ตามหมวดหมู่คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ จากเอกสาร งานวิจัย จำนวน 60 เล่ม กับแนวคิดของ John Howkins (2001) และใช้ค่าความถี่ ร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบเชิงปริมาณ และสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

ระยะที่ 2 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 มาจัดทำ (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุกิจของผู้ประกอบการ รายละเอียดปรากฏดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informance) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการในระดับ หัวหน้าภาควิชา รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอธิการบดี ในสถาบันศึกษา รวม 8 คน (ผู้วิจัยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามข้อ 1 – 3 ด้วยวิธีแบบเจาะจง โดยการตรวจสอบทำเนียบอาจารย์และผู้บริหารจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล คือ

1. สำเร็จการศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา สังคมศาตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องมีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือระดับปริญญาเอก หรือ

2. เป็นอาจารย์ผู้สอน ผู้มีตำแหน่งทางด้านบริหาร หรือเป็นอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ

3. เป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์หรือมีความเชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ดังนี้

1. รศ.ดร.กำพล ปัญญาโกเมศ	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. ผศ.พ.ต.ท.ดร.เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3. รศ.พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์	ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. รศ.ดร.วิสาขา ภู่จินดา	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ อาจารย์ประจำ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นักวิจัย
5. ดร.ปนันดา จันทร์สุกรี	รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำในสังคม
6. อาจารย์อรพิน คนึงสุขเกษม	ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ดร.จุฑารัตน์ ชมพันธุ์	ผู้ช่วยอธิการบดีด้านกิจการสังคม อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. รศ.ดร.สมปอง ธรรมศิริรักษ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรักษาการรองผู้อำนวยการ โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่

1. (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบ ธุรกิจของ ผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีหัวข้อประกอบด้วย

- ชื่อกิจกรรม
- หลักการและเหตุผล
- วัตถุประสงค์
- ลักษณะกิจกรรม
- ผลที่คาดว่าจะได้
- ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

รายละเอียดปรากฏดังภาคผนวก จ

2. แบบสอบถามเรื่อง ระดับการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดและเลือกตอบ ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบกรณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 ระดับการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ใ นการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ เป็นแบบตรวจสอบรายการ ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ทั้ง10 รายการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 ความเหมาะสมของกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในหลักสูตรการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำแนกประเด็น ตามภาคการศึกษา ชั้นปี กับกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ทั้ง10 รายการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบ ธุรกิจของ ผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษารายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยศึกษาจาก เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้รายละเอียดครบทั้ง 10 กิจกรรม

2. การสร้างแบบสอมถามฯ ดำเนินการโดยศึกษาแนวคิด และรายละเอียดของ กิจกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำ (ร่าง) เครื่องมือทั้งสองประเภท เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความตรงเฉพาะหน้า (Face Validity) หลังจากนั้นนำไปใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 คน ได้แก่

1) ดร.กมล สุดประเสริฐ

อาจารย์ประจำและคณะกรรมการบริหารบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์
มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2) ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

ผู้อำนวยการสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา(ไอเอฟดี)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาผู้ประกอบการสร้างสรรค์

3) รศ.ดร.กำพล ปัญญาโกเมศ

อธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งสามคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเครื่องมือในการวิจัยและ (ร่าง) กิจกรรมมีความเหมาะสม สามารถในการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

2. ผู้วิจัยนำ (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบ ธุรกิจของ ผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ส่งให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาพร้อมเข้าสอบถามความเหมาะสมของกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในหลักสูตรการศึกษา โดยขอเข้าพบเป็นรายบุคคล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 -28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ โดยการคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ สำหรับนำมาจัดลำดับความสำคัญและความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเพื่อให้ได้กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักคะแนนสำหรับการวิเคราะห์ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง กิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง กิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง กิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง กิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง กิจกรรมดังกล่าวสามารถพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับน้อยที่สุด

กำหนดการแปลความหมายค่ามัธยฐานที่ได้แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 ขึ้นไป หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 ขึ้นไป หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.51 – 2.49 ขึ้นไป หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับน้อย

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนั้นได้ในระดับน้อยที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้วิจัยกำหนดเลือกค่ามัธยฐาน ที่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range: IQR) ที่มีค่าไม่มากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน (Consensus) (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2548: 19-31) เป็นเกณฑ์ในการยอมรับ โดยเกณฑ์นี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

หลังจากการวิจัยระยะที่ 2 จะได้ชุดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่จำแนกตามชั้นปี

ระยะที่ 3 การตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จุดประสงค์หลักของระยะที่ 3 คือ ผู้วิจัยนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ดังกล่าวที่ได้จากผลการวิเคราะห์หาความสอดคล้องและความเหมาะสมที่เป็นไปได้มากที่สุดในระยะที่2 มาตรวจสอบและนำเสนอไปยังผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำกิจกรรมมาใช้ปฏิบัติ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในหน่วยงานต่างๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจัดกิจกรรมจำนวน 15 คน

คุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารตั้งแต่ระดับรองผู้อำนวยการหรือผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา หัวหน้าแผนกกิจการนักศึกษา ผู้ช่วยอธิการบดี และรอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และอธิการบดีทั้งในสถาบันของภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. สำเร็จการศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา สังคมศาตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องมีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือระดับปริญญาเอก หรือ

2. เป็นอาจารย์ผู้สอน ผู้มีตำแหน่งทางด้านบริหาร หรือเป็นอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการสร้างคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ

3. เป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์หรือมีความเชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสสร้างสรรค์ของนักศึกษา ได้แก่

1.	ดร. สุวิมล อังควานิช	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2.	ดร.แตงอ่อน มั่นใจตน	สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3.	ผศ.ดร.เชาวเลิศ เลิศชโลฬาร	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4.	ผศ.ดร.รวิวรรณ เทนอิสสระ	รองผู้อำนวยการสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5.	ดร. ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์ภูมิภาคการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO Regional Center For Higher Education And Development)
6.	ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	ผู้อำนวยการสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี)
7.	นาวาอากาศตรี.ดร.วัฒนา มานนท์	รองผู้ว่าการฝ่ายวิชาการ สถาบันการบินพลเรือน
8.	รศ.ดร.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
9.	รศ.ดร.กำพล ปัญญาโกเมศ	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10. ผศ.พ.ต.ท.ดร.เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
11. รศ.พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์ ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12. รศ.ดร.วิสาขา ภู่จินดา ผู้อำนวยการสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์
13. ดร.ปนันดา จันทร์สุกรี รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำในสังคม
14. รศ.ดร.สมปอง ธรรมศิริรักษ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรักษาการรองผู้อำนวยการ โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก
15. ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ ลักษณะข้อคำถามมี 1 ตอน คือ ระดับความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด ทั้ง 10 รายการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างแบบประเมินฯ ดำเนินการโดยศึกษาแนวคิด และรายละเอียดของ กิจกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำ (ร่าง) เครื่องมือ เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความตรงเฉพาะหน้า (Face Validity) หลังจากนั้นนำไปใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 คน ได้แก่

1. รศ.ดร.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผศ.ดร. ปราโมทย์ กั่วเจริญ ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3. คุณศรีเรือน โกศัลวัฒน์ หัวหน้างานบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งสามคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า แบบประเมินฯ มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมิน ความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ โดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปยังหน่วยงานที่เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอเข้าพบและขอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำกิจกรรม เตรียมความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ รายบุคคล

3. ผู้วิจัยส่งกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 2 ให้กับผู้ให้ข้อมูลได้พิจารณาและประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียม ความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ ระหว่างเดือน 10 มีนาคม พ.ศ. 2557 – 24 เมษายน พ.ศ. 2557 โดยขอเข้าพบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียม ความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักคะแนนสำหรับการวิเคราะห์ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับข้อคิดเห็นเพื่อการพิจารณา	ระดับของคะแนน
มีความเป็นไปได้มากที่สุด	5
มีความเป็นไปได้มาก	4
มีความเป็นไปได้ปานกลาง	3
มีความเป็นไปได้น้อย	2
เป็นไปไม่ได้	1

กำหนดค่ามัธยฐานที่ได้แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กิจกรรมฯ ดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49 ขึ้นไป หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กิจกรรมฯ ดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในระดับมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49 ขึ้นไป หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กิจกรรมฯ ดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.51 – 2.49 ขึ้นไป หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กิจกรรมฯ ดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในระดับน้อย

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กิจกรรมฯ ดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเลือกค่ามัธยฐาน ที่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range: IQR) ที่มีค่าไม่มากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน (Consensus) (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2548: 19-31) เป็นเกณฑ์ในการยอมรับ โดยเกณฑ์นี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อม ตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ในตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษาใน 2 ประเด็น ได้แก่ ผลการศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และผลการศึกษาลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อม ตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปรากฏดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ข้อมูลที่เก็บได้รวบรวมจากการสำรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แสดงได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

จากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ เอกสารอบรม สัมมนา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จำนวน 60 เรื่อง โดยตรวจเอกสารในประเด็นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ตามแนวทางของ John Howkins จำนวน 11 คุณลักษณะ ได้แก่ การสร้างความเป็นตัวเอง การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การไม่หยุดนิ่ง การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรมที่คิดขึ้นด้วยตัวเอง ความทะเยอทะยานสูง การรู้จักใช้ประโยชน์จากชื่อเสียงและความโด่งดัง การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง การเป็นคนเมตตา การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จอย่างเปิดเผย การให้ความสำคัญกับการคิด ความสนุกสนานร่าเริง ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการจากการวิเคราะห์เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (N=60)	
	ความถี่	ร้อยละ
1. การสร้างความเป็นตัวเอง	32	53.33
2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	28	46.66
3. การไม่หยุดนิ่ง	28	46.66
4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรมที่คิดขึ้นด้วยตัวเอง	24	40.00
5. ความทะเยอทะยานสูง	21	35.00
6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากชื่อเสียง และความโด่งดัง	18	30.00
7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	16	26.66
8. การเป็นคนมีเมตตา	11	18.33
9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จอย่างเปิดเผย	9	15.00
10. การให้ความสำคัญกับความคิด	9	15.00
11. ความสนุกสนาน ร่าเริง	8	13.33

จากตารางที่ 3 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 60 เล่ม จากการวิเคราะห์ค่าความถี่ในประเด็นที่สอดคล้องกันหรือเป็นประเด็นเดียวกัน ตามแนวคิดของ John Hokins (2001) ทั้ง 11 ข้อ เรียงลำดับสูงสุด 5 อันดับ พบว่า คุณลักษณะความคิดสร้างสร้างสรรค์ในการประกอบการได้แก่ การสร้างความเป็นตัวเอง (ร้อยละ 53.33) การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (ร้อยละ 46.66) การไม่หยุดนิ่ง (ร้อยละ 46.66) การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรมที่คิดขึ้นด้วยตัวเอง (ร้อยละ 40.00) และ ความทะเยอทะยานสูง (ร้อยละ 35.00)

2. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มสำคัญ ได้แก่ กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 2 ท่าน กลุ่มผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้าราชการระดับสูงด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำนวน 9 ท่าน กลุ่มนักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต จำนวน 4 ท่าน ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมจำนวน 9 ท่าน รวม 24 คน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ วิจัยนำมาวิเคราะห์สาระเกี่ยวกับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในขั้นแรก ตามแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ของ John Hokins (2001) จากผลการสัมภาษณ์สรุป ตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูล แบ่งตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์รวมจำนวนทั้งสิ้น 78 คุณลักษณะ ดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ผลคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์มีจำนวน 10 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	จำนวน	ร้อยละ
1. คิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล	2	100.0
2. ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้	2	100.0
3. ไหวพริบดี	2	100.0
4. มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี	2	100.0
5. ทัศนคติที่ดีในการทำงาน	1	50.0
6. มีภาวะความเป็นผู้นำ	1	50.0
7. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	1	50.0
8. กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น	1	50.0
9. เป็นคนมีเมตตา	1	50.0
10. สนุกสนาน ร่างเริง	1	50.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ระบุว่า คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ เรียงตามลำดับ 10

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลำดับแรก ประกอบด้วย ต้องมี การคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้ ไหวพริบดี มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี ทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีภาวะความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ดี กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นคนมีเมตตา และมีความสนุกสนาน ร่างเริง

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการระดับสูงด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้ผลคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์มีจำนวน 26 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการระดับสูง

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	จำนวน	ร้อยละ
1. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	7	77.7
2. ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้	7	77.7
3. มีภาวะความเป็นผู้นำ	7	77.7
4. ไหวพริบดี	7	77.7
5. ทำงานเป็นทีม	6	66.6
6. มีความพยายามและอดทน	6	66.6
7. มีการปรับตัว	5	55.5
8. คิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล	5	55.5
9. ไม่หยุดนิ่ง	4	44.4
10. มีความทะเยอทะยานสูง	4	44.4
11. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3	33.3
12. มีความขยันขันแข็ง กระตือรือล้นในการทำงาน	3	33.3
13. มีความเสียสละ	3	33.3
14. รู้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ	3	33.3
15. มีความรับผิดชอบ	3	33.3
16. มีหลักในการทำงานของตัวเอง	2	22.2
17. มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี	2	22.2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	จำนวน	ร้อยละ
18. มีอุดมการณ์	2	22.2
19. อดทนต่อความกดดัน	2	22.2
20. มีระเบียบวินัย	1	11.1
21. มีแรงจูงใจในการทำงาน	1	11.1
22. กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น	1	11.1
23. มีความสามารถในการนำเสนอ	1	11.1
24. เข้ากับผู้อื่นได้ดี	1	11.1
25. เคารพความคิดของผู้อื่น	1	11.1
26. สามารถตัดสินใจได้	1	11.1

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารรัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการระดับสูง ระบุว่าคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ เรียงตามลำดับ10 ลำดับแรก ประกอบด้วย ต้องมี วิสัยทัศน์กว้างไกล ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้ มีภาวะความเป็นผู้นำ ไหวพริบดี ทำงานเป็นทีมมีความพยายามและอดทน มีการปรับตัว คิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล ไม่หยุดนิ่งและมีความทะเยอทะยานสูง

3. จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ได้ผลคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์มีจำนวน 15 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ปรากฏดังตารางที่ 6

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 6 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	จำนวน	ร้อยละ
1. ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้	4	100.0
2. มีอุดมการณ์	4	100.0
3. มีความรู้ฝังลึก	4	100.0
4. ไม่หยุดนิ่ง	4	100.0
5. ไหวพริบดี	4	100.0
6. ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง	4	100.0
7. มีภาวะความเป็นผู้นำ	4	100.0
8. มีความอดทน	3	75.0
9. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	3	75.0
10. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3	75.0
11. มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี	2	50.0
12. กล้าแสดงออก	2	50.0
13. รักในสิ่งที่ทำ	1	25.0
14. มีจิตสำนึกด้านการให้บริการ	1	25.0
15. มีการปรับตัว	1	25.0

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต ระบุว่าคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ เรียงตามลำดับ10 ลำดับแรก ประกอบด้วย มีการค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้ มีอุดมการณ์ มีความรู้ฝังลึก ไม่หยุดนิ่ง ไหวพริบดี ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความอดทน สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดี

4. จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ได้ผลคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์มีจำนวน 27 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ปรากฏดังตารางที่ 7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจขนาดย่อม

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	จำนวน	ร้อยละ
1. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	9	100.0
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	8	88.8
3. รู้จักตนเอง	7	77.7
4. มุ่งความสำเร็จ	7	77.7
5. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	7	77.7
6. ให้เกียรติผู้อื่น	7	77.7
7. รักในสิ่งที่ทำ	6	66.6
8. เคารพตนเอง	6	66.6
9. มีความทะเยอทะยานสูง	6	66.6
10. มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี	6	66.6
11. ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้	6	66.6
12. กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น	6	66.6
13. มีความพยายามและอดทน	5	55.5
14. มีความรู้ฝังลึก	4	44.4
15. สามารถตัดสินใจได้	3	33.3
16. รู้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ	2	22.2
17. มีการปรับตัว	1	11.1
18. มีระเบียบวินัย	1	11.1
19. มีความสามารถในการโน้มน้าวผู้อื่น	1	11.1
20. มีบุคลิกภาพดี	1	11.1
21. มีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ	1	11.1
22. เรียนรู้จากประสบการณ์ได้ดี	1	11.1
23. มีแรงจูงใจในการทำงาน	1	11.1
24. มีภาวะความเป็นผู้นำ	1	11.1
25. เป็นคนมีเมตตา	1	11.1
26. สนุกสนาน ร่างเริง	1	11.1
27. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว	1	11.1

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ประกอบธุรกิจขนาดย่อมระบุว่า คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ เรียงตามลำดับ10 ลำดับแรก ประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมนุษยสัมพันธ์ดี รู้จักตนเอง มุ่งความสำเร็จ เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ให้เกียรติผู้อื่น รักในสิ่งที่ทำ เคารพตนเอง มีความทะเยอทะยานสูง
มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี

ผลการสัมภาษณ์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 78 คุณลักษณะนั้น พบว่ามีคุณลักษณะที่ไม่ซ้ำกัน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปประเด็นที่ใกล้เคียงกับแนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการสร้างสรรค์ของ John Hokins (2001) ได้จำนวน 45 คุณลักษณะ ดังนี้

1. คิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล
2. ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้
3. ไหวพริบดี
4. มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี
5. ทัศนคติที่ดีในการทำงาน
6. มีหลักในการทำงานของตัวเอง
7. มีภาวะความเป็นผู้นำ
8. มีอุดมการณ์
9. มีความรู้ฝังลึก
10. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
11. กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น
12. เป็นคนมีเมตตา
13. สนุกสนาน ร่างเริง
14. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
15. ทำงานเป็นทีม
16. มีความพยายามและอดทน
17. มีการปรับตัว
18. ไม่หยุดนิ่ง
19. มีความทะเยอทะยานสูง
20. มีความขยันขันแข็ง กระตือรือล้นในการทำงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

21. มีความเสียสละ
22. รู้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ
23. มีความรับผิดชอบ
24. อดทนต่อความกดดัน
25. มีระเบียบวินัย
26. มีแรงจูงใจในการทำงาน
27. มีความสามารถในการนำเสนอ
28. เข้ากับผู้อื่นได้ดี
29. เคารพความคิดของผู้อื่น
30. สามารถตัดสินใจได้
31. ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง
32. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
33. กล้าแสดงออก
34. รักในสิ่งที่ทำ
35. มีจิตสำนึกด้านการให้บริการ
36. รู้จักตนเอง
37. มุ่งความสำเร็จ
38. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย
39. เคารพตนเอง
40. ให้เกียรติผู้อื่น
41. มีความสามารถในการโน้มน้าวผู้อื่น
42. มีบุคลิกภาพดี
43. มีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ
44. เรียนรู้จากประสบการณ์ได้ดี
45. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว

ผู้วิจัยได้จำแนกความถี่ของคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการทั้ง 45 คุณลักษณะ ตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่ม เพื่อพิจารณาความถี่ของข้อมูลเพื่อทำการสรุปคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบการธุรกิจของผู้ประกอบการ ดังตารางที่ 8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 8 สรุปคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามกลุ่ม ทั้ง4 กลุ่ม

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์		แพทย์เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือข้าราชการระดับสูง									นักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต				ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม								จำนวนผู้ตอบ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1.	คิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผล	✓	✓		✓	✓		✓			✓	✓														7
2.	ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓	19
3.	ไหวพริบดี	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓										13
4.	มีจุดมุ่งหมายในชีวิตวางแผนชีวิตดี	✓	✓	✓	✓								✓		✓		✓		✓		✓		✓	✓	✓	12
5.	ทัศนคติที่ดีในการทำงาน	✓																								1
6.	มีหลักในการทำงานของตัวเอง			✓							✓															2
7.	มีภาวะความเป็นผู้นำ		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓							✓			13
8.	มีอุดมการณ์							✓	✓				✓	✓	✓	✓										6
9.	มีความรู้ฝังลึก												✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓				8
10.	มีมนุษยสัมพันธ์ดี		✓		✓			✓				✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	15

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 8 (ต่อ)

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	แพทย์เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือข้าราชการระดับสูง								นักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต						ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม								จำนวนผู้ตอบ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
11. กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น		✓								✓						✓	✓	✓			✓		✓	✓	8
12. เป็นคนมีเมตตา	✓																			✓					2
13. สนุกสนาน ร่างเริง		✓																					✓		2
14. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล			✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	16
15. ทำงานเป็นทีม			✓	✓		✓		✓		✓	✓														6
16. มีความพยายามและอดทน			✓	✓			✓		✓	✓	✓					✓				✓		✓	✓	✓	11
17. มีการปรับตัว				✓	✓	✓		✓			✓		✓					✓							7
18. ไม่หยุดนิ่ง			✓		✓		✓		✓			✓	✓	✓	✓										8
19. มีความทะเยอทะยานสูง			✓	✓						✓	✓					✓		✓		✓		✓	✓	✓	10
20. มีความขยันขันแข็งกระตือรือล้นในการทำงาน			✓	✓	✓																				3
21. มีความเสียสละ					✓		✓		✓																3
22. รู้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ				✓		✓		✓												✓	✓				5

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 8 (ต่อ)

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	แพทย์เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือข้าราชการระดับสูง									นักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต					ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม								จำนวนผู้ตอบ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
23. มีความรับผิดชอบ								✓	✓	✓															3
24. อดทนต่อความกดดัน						✓					✓	✓	✓	✓											5
25. มีระเบียบวินัย					✓													✓	✓						3
26. มีแรงจูงใจในการทำงาน						✓																		✓	2
27. มีความสามารถในการนำเสนอ							✓																		1
28. เข้ากับผู้อื่นได้ดี								✓																	1
29. เคารพความคิดของผู้อื่น									✓																1
30. สามารถตัดสินใจได้					✓													✓			✓			✓	4
31. ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง												✓	✓	✓	✓										4
32. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี													✓	✓	✓										3
33. กล้าแสดงออก													✓	✓											2
34. รักในสิ่งที่ทำ															✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 8 (ต่อ)

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์	แพทย์เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือข้าราชการระดับสูง									นักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต				ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม									จำนวนผู้ตอบ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
35. มีจิตสำนึกด้านการให้บริการ												✓													1
36. รู้จักตนเอง																	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	7
37. มุ่งความสำเร็จ																✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	7
38. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย																	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		7
39. เคารพตนเอง																✓		✓	✓	✓	✓	✓			6
40. ให้เกียรติผู้อื่น																✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		7
41. มีความสามารถในการโน้มน้าวผู้อื่น																✓									1
42. มีบุคลิกภาพดี																			✓						1
43. มีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ																							✓		1
44. เรียนรู้จากประสบการณ์ได้ดี																						✓			1
45. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว																	✓								1

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการตามความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 45 คุณลักษณะ พบว่า คุณลักษณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นสอดคล้องกันมากที่สุดคือ ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้รองลงมาคือ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ตามลำดับ

เมื่อเรียงลำดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้ให้ข้อมูลจากมากไปหาน้อยจำนวน 10 อันดับแรก แสดงในตาราง ดังตารางที่ 9 ต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ 10 อันดับแรก ตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่ม

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์		แพทย์เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารรัฐวิหาสกิจหรือข้าราชการระดับสูง									นักวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต				ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม								จำนวนผู้ตอบ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1.	ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓	19
2.	มีวิสัยทัศน์กว้างไกล			✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	16
3.	มีมนุษยสัมพันธ์ดี		✓		✓			✓				✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	15
4.	ไหวพริบดี	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓										13
5.	มีจุดมุ่งหมายในชีวิตวางแผนชีวิตดี	✓	✓	✓	✓								✓		✓		✓		✓		✓		✓	✓	✓	12
6.	มีความพยายามและอดทน			✓	✓			✓		✓	✓	✓					✓				✓		✓	✓	✓	11
7.	มีความทะเยอทะยานสูง			✓	✓						✓	✓					✓		✓		✓		✓	✓	✓	10
8.	มีความรู้ฝังลึก												✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓				8
9.	กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น		✓								✓						✓	✓	✓			✓		✓	✓	8
10.	ไม่หยุดนิ่ง			✓		✓		✓		✓			✓	✓	✓	✓										8

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 9 พบว่าความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ จำนวน 10 ลักษณะ ในจำนวนนี้คุณลักษณะด้านค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้ ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นร่วมกันมากที่สุดจำนวน 19 คน (ร้อยละ 79.17) คุณลักษณะรองลงมาคือ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล จำนวน 16 คน (ร้อยละ 66.66) การมีมนุษยสัมพันธ์ดีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 62.50) ไหวพริบดี จำนวน 13 คน (ร้อยละ 54.16) มีจุดมุ่งหมายในชีวิต วางแผนชีวิตดี จำนวน 12 คน (ร้อยละ 50.00) มีความพยายามและอดทน จำนวน 11 คน (ร้อยละ 45.83) มีความทะเยอทะยานสูง จำนวน 10 คน (ร้อยละ 41.66) มีความรู้ฝังลึก จำนวน 8 คน (ร้อยละ 33.33) กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และไม่หยุดนิ่ง มีจำนวนเท่ากันคือ 8 คน (ร้อยละ 33.33)

ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ข้อมูลมีความถี่มากที่สุด มีผู้ตอบจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง หรือร้อยละ 50 และเป็นคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่มีความสอดคล้องโดยตรงกับโดยตรงกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ 11 ข้อที่ John Howkins (2001) จำนวน 5 คุณลักษณะ ได้แก่

1. ด้านค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้ (การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด)
2. การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (การให้ความสำคัญกับความคิด)
3. การมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ความสนุกสนาน ร่าเริง)
4. มีความพยายามและอดทน (ความทะเยอทะยานสูง)
5. ไม่หยุดนิ่ง (การไม่หยุดนิ่ง)

ผลการศึกษาลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อม ตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ ให้ข้อมูล เกี่ยวกับ ลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อม ตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) ระบุตรงกันว่า สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเสริมสร้างคุณลักษณะมีจำนวนทั้งสิ้น 20 กิจกรรม ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การฝึกอบรม
2. กิจกรรมแก้ปัญหา
3. การฝึกงาน
4. กิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ
5. กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์
6. กิจกรรมที่สอนให้วางแผนชีวิตหรือวางแผนการเงิน
7. กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม เน้นการคิด
8. กิจกรรมการสอนในลักษณะกรณีศึกษา
9. กิจกรรมให้รุ่นพี่แลกเปลี่ยนประสบการณ์
10. การเข้าค่ายอยู่ร่วมกัน
11. การฝึกให้พัฒนาตนเองตนเองด้วยการคิดเป็นทำเป็น
12. กิจกรรมปลูกฝังการทำงานเป็นทีม
13. การเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จมาถ่ายทอดประสบการณ์
14. กิจกรรมฝึกปฏิบัติงานในรูปแบบบริษัทจำลอง
15. การดูงานต่างประเทศ
16. การจัดนิทรรศการให้ความรู้
17. การจัดตลาดงาน
18. การแนะแนวสำรวจตัวตนของนักศึกษา
19. การฝึกออกแบบกิจการจำลอง
20. โครงการแข่งขันทางวิชาการ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับกิจกรรมซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 20 กิจกรรมนั้น เมื่อนำมาจำแนกในรูปแบบตารางกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์ จากผลการวิเคราะห์ความซ้ำซ้อนหรือความคล้ายคลึงกันของกิจกรรมและพิจารณากิจกรรมที่สอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ได้จำนวนกิจกรรมทั้งสิ้น ตามแนวคิดของ John Hopkins (2001) ปรากฏดังตารางที่ 10

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์กลุ่มกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายกันจากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกับกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ John Hopkins

กิจกรรมที่ได้จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล	กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ John Hopkins
1. การฝึกอบรม	1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ
2. กิจกรรมแก้ปัญหา	2. การคิดแบบสร้างสรรค์
3. การฝึกออกแบบกิจการจำลอง	
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม เน้นการคิด	
5. การฝึกให้พัฒนาตนเองตนเอง ด้วยการคิดเป็นทำเป็น	
6. การเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จ มาถ่ายทอดประสบการณ์	3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ
7. การจัดนิทรรศการให้ความรู้	
8. โครงการแข่งขันทางวิชาการ	
9. การจัดตลาดงาน	4. การแนะแนวด้านอาชีพ
10. การแนะแนวสำรวจตัวตนของนักศึกษา	
11. กิจกรรมที่สอนให้วางแผน ชีวิตหรือวางแผนการเงิน	
12. โครงการสำรวจตัวเองวางแผนอนาคต	
13. การฝึกงาน	5. การฝึกงานระยะสั้น
14. กิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษา กับสถานประกอบการ	6. โครงการแลกเปลี่ยน นักศึกษากับสถานประกอบการ
15. กิจกรรมให้รุ่นพี่แลกเปลี่ยนประสบการณ์	7. โครงการพี่พบน้อง
16. การเข้าค่ายอยู่ร่วมกัน	8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ
17. กิจกรรมปลูกฝังการทำงานเป็นทีม	
18. กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์	
19. การดูงานต่างประเทศ	9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล
20. กิจกรรมการสอนในลักษณะกรณีศึกษา	10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดังนั้น ผลที่ได้จากการสังเคราะห์ลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อม ตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า มีจำนวน 10 กิจกรรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ
2. การคิดแบบสร้างสรรค์
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ
4. การแนะแนวด้านอาชีพ
5. การฝึกงานระยะสั้น
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ
7. โครงการพี่พบน้อง
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผลการวิจัยระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจำแนกผลการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ผลการจัดทำ (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบ ธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และผลการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง5ด้าน ปรากฏดังนี้

ผลการจัดทำ (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบ ธุรกิจของ ผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนด จัดทำเป็น (ร่าง) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบ ธุรกิจของ ผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้ง 10 กิจกรรม ที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 ซึ่งในทุกกิจกรรม มีหัวข้อประกอบด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ชื่อกิจกรรม
- หลักการและเหตุผล
- วัตถุประสงค์
- ลักษณะกิจกรรม
- ผลที่คาดว่าจะได้
- ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

(รายละเอียดปรากฏดังภาคผนวก จ) หลังจากนั้นนำไปใช้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณา ให้ความเห็นเพื่อจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 จำนวน 5 ด้าน ซึ่ง เป็นคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่มีความสอดคล้องโดยตรงกับโดยตรงกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ 11 ข้อที่ John Howkins (2001) ได้แก่

1. ด้านค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้ (การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด)
2. การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (การให้ความสำคัญกับความคิด)
3. การมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ความสนุกสนาน ร่าเริง)
4. มีความพยายามและอดทน (ความทะเยอทะยานสูง)
5. ไม่หยุดนิ่ง (การไม่หยุดนิ่ง)

ผลการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 5 ด้าน

1. ผลการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปีตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 11 กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี

ชื่อกิจกรรม	Median	Interquatile Range (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ภาคเรียนที่เหมาะสม	ชั้นปีที่เหมาะสม
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	4.50	1.12	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3,4
2. การคิดแบบสร้างสรรค์	3.50	2.31	มาก	ไม่สอดคล้อง	ปลาย	2
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ	4.20	1.09	มาก	สอดคล้อง	ต้น	1,2,3,4
4. การแนะแนวด้านอาชีพ	3.30	2.30	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง	ปลาย	3,4
5. การฝึกงานระยะสั้น	4.67	1.08	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ	4.10	1.07	มาก	สอดคล้อง	ปลาย	3
7. โครงการพี่พบน้อง	2.90	1.89	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง	ต้น	3
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ	4.39	1.11	มาก	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล	3.94	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง	ต้น	2
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา	3.50	2.00	มาก	ไม่สอดคล้อง	ปลาย	3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 11 สรุปผลวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด พบว่า

1. กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่

    1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ
    2. การฝึกงานระยะสั้น

2. กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

    1. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ
    2. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ
    3. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 12 กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการให้ความสำคัญกับความคิดที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี

ชื่อกิจกรรม	Median	Interquatile Range (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ภาคเรียนที่เหมาะสม	ชั้นปีที่เหมาะสม
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	3.30	2.30	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3,4
2. การคิดแบบสร้างสรรค์	4.53	0.93	มากที่สุด	สอดคล้อง	ปลาย	2
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ	3.17	1.93	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง	ต้น	1,2,3,4
4. การแนะแนวด้านอาชีพ	3.25	1.47	ปานกลาง	สอดคล้อง	ปลาย	3,4
5. การฝึกงานระยะสั้น	4.33	1.44	มาก	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ	4.50	1.12	มากที่สุด	สอดคล้อง	ปลาย	3
7. โครงการพี่พบน้อง	3.63	1.75	มาก	ไม่สอดคล้อง	ต้น	3
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ	3.50	1.45	มาก	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล	3.39	1.67	ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง	ต้น	2
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา	3.83	1.29	มาก	สอดคล้อง	ปลาย	3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 12 สรุปผลวิจัยกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการให้ความสำคัญกับความคิด จากการสัมภาาณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า

1. กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการให้ความสำคัญกับความคิดที่เหมาะสม ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่

    1. การคิดแบบสร้างสรรค์
    2. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ

2. กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการให้ความสำคัญกับความคิดที่เหมาะสม ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

    1. การฝึกงานระยะสั้น
    2. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ
    3. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความสนุกสนาน ร่าเริงที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี

ชื่อกิจกรรม	Median	Interquatile Range (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ภาคเรียนที่เหมาะสม	ชั้นปีที่เหมาะสม
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	4.07	1.62	มาก	ไม่สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3,4
2. การคิดแบบสร้างสรรค์	4.73	2.87	มากที่สุด	ไม่สอดคล้อง	ปลาย	2
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ	4.67	1.58	มากที่สุด	ไม่สอดคล้อง	ต้น	1,2,3,4
4. การแนะแนวด้านอาชีพ	3.50	1.39	มาก	สอดคล้อง	ปลาย	3,4
5. การฝึกงานระยะสั้น	4.50	1.33	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ	4.17	2.38	มาก	ไม่สอดคล้อง	ปลาย	3
7. โครงการพี่พบน้อง	3.50	1.45	มาก	สอดคล้อง	ต้น	3
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ	4.88	0.63	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล	4.79	0.97	มากที่สุด	สอดคล้อง	ต้น	2
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา	3.75	1.63	มาก	ไม่สอดคล้อง	ปลาย	3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 13 สรุปผลวิจัยกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความสนุกสนาน ร่าเริง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า

1. กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความสนุกสนาน ร่าเริงที่เหมาะสม ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

    1. การฝึกงานระยะสั้น
    2. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ
    3. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล

2. กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความสนุกสนาน ร่าเริง ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่

    1. การแนะแนวด้านอาชีพ
    2. โครงการพี่พบน้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 14 กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความทะเยอทะยานสูงที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี

ชื่อกิจกรรม	Median	Interquatile Range (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ภาคเรียนที่เหมาะสม	ชั้นปีที่เหมาะสม
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	4.59	1.22	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3,4
2. การคิดแบบสร้างสรรค์	4.79	1.14	มากที่สุด	สอดคล้อง	ปลาย	2
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ	4.59	1.05	มากที่สุด	สอดคล้อง	ต้น	1,2,3,4
4. การแนะแนวด้านอาชีพ	4.13	1.29	มาก	สอดคล้อง	ปลาย	3,4
5. การฝึกงานระยะสั้น	4.67	1.33	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ	4.73	1.02	มากที่สุด	สอดคล้อง	ปลาย	3
7. โครงการพี่พบน้อง	3.90	1.40	มาก	สอดคล้อง	ต้น	3
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ	4.79	0.14	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล	4.88	0.63	มากที่สุด	สอดคล้อง	ต้น	2
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา	3.64	1.33	มาก	สอดคล้อง	ปลาย	3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 14 สรุปผลวิจัยกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความทะเยอทะยานสูงจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความทะเยอทะยานสูงที่เหมาะสม ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่

    1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ
    2. การคิดแบบสร้างสรรค์
    3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ
    4. การฝึกงานระยะสั้น
    5. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ
    6. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ
    7. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล

2. กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความทะเยอทะยานสูง ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

    1. การแนะแนวด้านอาชีพ
    2. โครงการพี่พบน้อง
    3. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 15 กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการไม่หยุดนิ่งที่เหมาะสมในแต่ละภาคเรียนและชั้นปี

(N=8)

ชื่อกิจกรรม	Median	Interquatile Range (IQR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้อง	ภาคเรียนที่เหมาะสม	ชั้นปีที่เหมาะสม
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	4.83	0.87	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3,4
2. การคิดแบบสร้างสรรค์	4.91	0.59	มากที่สุด	สอดคล้อง	ปลาย	2
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ	4.73	2.87	มากที่สุด	ไม่สอดคล้อง	ต้น	1,2,3,4
4. การแนะแนวด้านอาชีพ	4.59	2.55	มากที่สุด	ไม่สอดคล้อง	ปลาย	3,4
5. การฝึกงานระยะสั้น	4.76	0.89	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ	3.93	1.30	มาก	สอดคล้อง	ปลาย	3
7. โครงการพี่พบน้อง	4.38	1.30	มาก	สอดคล้อง	ต้น	3
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ	4.83	0.67	มากที่สุด	สอดคล้อง	ฤดูร้อน	3
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล	4.73	1.02	มากที่สุด	สอดคล้อง	ต้น	2
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา	3.86	1.15	มาก	สอดคล้อง	ปลาย	3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 15 สรุปผลวิจัยกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการไม่หยุดนิ่ง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการไม่หยุดนิ่งที่เหมาะสม ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่

    1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ
    2. การคิดแบบสร้างสรรค์
    3. การฝึกงานระยะสั้น
    4. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ
    5. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล

2. กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านการไม่หยุดนิ่ง ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่

    1. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ
    2. โครงการพี่พบน้อง
    3. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 16 กิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการแต่ละด้านที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

ประเภทกิจกรรม	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการ				
	การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	การให้ความสำคัญกับความคิด	ความสนุกสนานร่าเริง	ความทะเยอทะยานสูง	การไม่หยุดนิ่ง
1. การฝึกอบรมประกอบ อาชีพอิสระ	✓			✓	✓
2. การคิดแบบสร้างสรรค์		✓		✓	✓
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ				✓	
4. การแนะแนวด้านอาชีพ					
5. การฝึกงานระยะสั้น	✓		✓	✓	✓
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ		✓		✓	
7. โครงการพี่พบน้อง					
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ			✓	✓	✓
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล			✓	✓	✓
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา					

จากตารางที่ 16 จะพบว่า ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันไม่ปรากฏว่ามีกิจกรรมใดที่จะสามารถเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในระดับมากที่สุดครบทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การให้ความสำคัญกับความคิด ความสนุกสนาน ร่าเริง ความทะเยอทะยานสูง และการไม่หยุดนิ่ง ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่สามารถเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ใน 4 ด้าน ได้แก่ การฝึกงานระยะสั้น โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้ สามารถนำมาเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ความสนุกสนาน ร่าเริง ความทะเยอทะยานสูง และการไม่หยุดนิ่ง ได้มากที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 กิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามภาคเรียนและชั้นปีที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในการนำไปจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด

ประเภทกิจกรรม	ภาคเรียน			ชั้นปี			
	ต้น	ปลาย	ฤดูร้อน	1	2	3	4
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ			✓			✓	✓
2. การคิดแบบสร้างสรรค์		✓			✓		
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ	✓			✓	✓	✓	✓
4. การแนะแนวด้านอาชีพ		✓				✓	✓
5. การฝึกงานระยะสั้น			✓			✓	
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ		✓				✓	
7. โครงการพี่พบน้อง	✓					✓	
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ			✓			✓	
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล	✓				✓		
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา		✓				✓	

ตางรางที่ 17 ผลการศึกษากิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามภาคเรียนและชั้นปีที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรมที่ ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในการนำไปจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด โดยภาคเรียนที่เหมาะสมต่อจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ปรากฏดังนี้

ชั้นปีที่ 1 กิจกรรมที่ควรจัด มี 1 กิจกรรม ได้แก่ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ

ชั้นปีที่ 2 กิจกรรมที่ควรจัด มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การคิดแบบสร้างสรรค์ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และกิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชั้นปีที่ 3 กิจกรรมที่ควรจัด มี 8 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ การแนะแนวด้านอาชีพ การฝึกงานระยะสั้น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ โครงการพี่พบน้อง กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ และ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

ชั้นปีที่ 4 กิจกรรมที่ควรจัด มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และ การแนะแนวด้านอาชีพ

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ ชุดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ และจำแนกการจัดกิจกรรมตามชั้นปีต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสมตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูลในระยที่2แล้วนั้น ในระยะที่3 ผู้วิจัยได้นำ ชุดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ที่พัฒนาขึ้น มาศึกษาความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการไปปฏิบัติ รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 18

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 ความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการไปปฏิบัติ

(N=15)

กิจกรรม	ความเหมาะสมที่จะนำกิจกรรมไปปฏิบัติ					Md	IQR	แปลผล
	5	4	3	2	1	n		
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	9 (60.0)	5 (33.3)	1 (6.7)	-	-	4.53	1.14	มากที่สุด
2. การคิดแบบสร้างสรรค์	8 (53.3)	4 (26.7)	3 (20.0)	-	-	4.51	1.15	มากที่สุด
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ	13 (86.7)	2 (13.3)	-	-	-	4.87	0.63	มากที่สุด
4. การแนะแนวด้านอาชีพ	9 (60.0)	6 (40.0)	-	-	-	4.67	0.71	มากที่สุด
5. การฝึกงานระยะสั้น	3 (20.0)	6 (40.0)	4 (26.7)	1 (6.7)	1 (6.7)	3.55	1.33	มาก
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ	3 (20.0)	5 (33.3)	4 (26.7)	2 (13.3)	1 (6.7)	3.53	1.34	มาก
7. โครงการพี่พบน้อง	7 (46.7)	5 (33.3)	3 (20.0)	-	-	4.50	1.15	มากที่สุด
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ	4 (26.7)	6 (40.0)	3 (20.0)	2 (13.3)	-	3.78	1.21	มาก
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล	12 (80.0)	3 (20.0)	-	-	-	4.79	0.65	มากที่สุด
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา	12 (80.0)	3 (20.0)	-	-	-	4.79	0.65	มากที่สุด
รวมทุกข้อ						**4.55**	**0.97**	**มากที่สุด**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 พบว่า กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ 10 กิจกรรม ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า กิจกรรมทั้ง10 กิจกรรม ดังกล่าวเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงในระดับมากขึ้นไป

ข้อวิจารณ์

ข้อวิจารณ์จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการที่ได้จากผลการวิจัย 5 ข้อคือ การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การให้ความสำคัญกับการคิด ความสนุกสนาน ร่าเริง ความทะเยอทะยานสูงและ การไม่หยุด สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการสร้างสรรค์ ของ John Hawkins (2001) ซึ่งได้ศึกษาไว้ 11 ข้อ กล่าวคือ 1. การสร้างความเป็นตัวเอง (Invent Yourself) 2. การให้ความสำคัญกับความคิด ไม่ใช่การเชื่อข้อมูลที่มีเพียงอย่างเดียว (Put the Priority on Ideas, not on Data) 3. การไม่หยุดนิ่ง (Be Nomadic) 4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรมที่คิดขึ้นด้วยตัวเอง (Define Yourself by Your Own (Thinking) Activities) 5. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (Learn Endlessly) 6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากชื่อเสียง และความโด่งดัง (Exploit Fame and Celebrity) 7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง (Treat the Virtual as Real and Vice Versa) 8. การเป็นคนมีเมตตา (Be Kind) 9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จอย่างเปิดเผย (Admire Success, Openly) 10. ความทะเยอทะยานสูง (Be Very Ambitions) 11. ความสนุกสนาน ร่าเริง (Have Fun) ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งที่บัณฑิตใหม่ที่จะสำเร็จการศึกษาควรจะมีเพื่อการประกอบอาชีพและการนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตน เรียกว่า มีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามคุณลักษณะของผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (มงคล กำแพงเพชร, 2553)

2. การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ พบว่า ชุดกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม ซึ่งมีการเรียนการสอนตรงกับความต้องการของผู้เรียน และตรงตามวัตถุประสงค์ของการเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงซึ่งสอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มีจุดมุ่งหมาย และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนมุ่งมั่นในการทำงาน ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง คุณภาพ ใช้ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และสอดคล้องนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้สอนวิชาชีพใน หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จัดชั่วโมงกิจกรรมพัฒนา กิจกรรมชุมนุม และบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี อีกทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ ทำแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) กล่าวไว้ว่า ประเด็นสำคัญหนึ่งของ ระบบการศึกษาที่ต้องปฏิรูปเร่งด่วน คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและภูมิใจในความเป็นคนไทย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพแนวใหม่ข้างต้น สามารถพัฒนาเด็กไทยยุคใหม่ให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Goldsmith (1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) พบว่านักศึกษากลุ่มที่เรียนทางด้านความเป็นผู้ประกอบการ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักศึกษากลุ่มที่ไม่ได้เรียน

3. ประเภทของกิจกรรมและชั้นปีที่ศึกษาของผู้ร่วมกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เน้นทางด้านเนื้อหาความรู้ทางวิชาการเป็นอันดับแรกและเมื่อก้าวสู่การศึกษาปีที่ 3 จะเน้นกิจกรรมที่มุ่งเน้นความพร้อมในการทำงาน ดังนั้นการจัดกิจกรรมจึงควรคำนึงถึงวุฒิภาวะและการพัฒนาด้านการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรา ตันติพงศานุรักษ์ (2543 : 36) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัด การเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพ การเรียนรู้ของแต่ละคน สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือกันจนบรรลุผลตามเป้าหมายตลอดจนส่งเสริมให้ทำงาน ร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือทีม ตามระบอบประชาธิปไตย และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 40) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือเอาไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกทุกคนเพราะทุกคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และทุกคน มีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน สมาชิก ทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก แสดง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเห็นและลงมือกระทำอย่างเท่าเทียบกัน ส่งเสริม ให้เกิดการช่วยเหลือกัน คนเก่งเกิดความภาคภูมิใจ รู้จักเสียสละ คนไม่เก่ง เกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อน ส่งเสริมให้รู้จักคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเลือก เพราะมีการร่วม กันคิด เกิดการระดมความคิด นอกจากนี้การเรียนแบบร่วมมือยังส่งเสริมทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกันด้วยมนุษย์ สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันและกัน อีกทั้งส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ จะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ด้วยผู้ประกอบการสร้างสรรค์ คือ กลุ่มคนที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพราะคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สร้าง หรือนำเอาแนวคิดสร้างสรรค์ ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่มาก่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ ที่สร้างให้เกิดการจ้างงาน รายได้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่ง John Howkins (2001) ได้นิยามไว้ดังนี้ ผู้ประกอบการในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จะดำเนินงานคล้ายผู้ประกอบการในรูปแบบดั้งเดิมของเซย์ (Say' s Original Model Entrepreneur) ที่ยังคงให้ความสำคัญกับการแสวงหากำไร และรายได้จากการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรที่หายาก เพื่อนำมาผลิตสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของตลาด แต่จะมีความแตกต่างที่สำคัญมากตรงที่ ผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์นี้จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นทรัพยากรล้ำค่าในการสร้างความมั่งคั่งให้เกิดขึ้น และมีลักษณะของความเป็นปัจเจกชน ที่มีความเฉลียวฉลาด ให้คุณค่าในความเป็นตัวตนเหนือการยอมรับที่จะมาจากนักวิชาการ หรือนักการเมือง มักจะรักอิสระที่จะบริหารจัดการเวลาและความสามารถด้วยตัวเอง ทดแทนกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่คาดการณ์ได้ยาก หรือแม้แต่รายได้ที่มักจะไม่สม่ำเสมอ บุคคลประเภทนี้จะคิดโดยสัญชาติญาณเพื่อตัวเอง เครือข่าย และมักจะชอบคิดหรือเก็บเรื่องราวหลายๆ อย่างไว้ในเวลาเดียวกัน บุคคลเหล่านี้มักจะเป็นกลุ่มที่สร้างความตกตะลึงให้กับบุคคลอื่นในสังคม ไม่เพียงแต่ความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม แต่ยังรวมถึงความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการทำงานที่เกี่ยวข้อง (ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ก) ดังนั้น การจะเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ต้องเป็นคนที่รู้ อย่างถ่องแท้ในทักษะเฉพาะ ความเข้าใจในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งจำเป็น ประกอบกับความสามารถที่จะจัดการกับเรื่องต่างๆ หรือกระบวนการที่สร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญต้องมีคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงการมีความคิดในเชิงสร้างสรรค์ด้วย (ชมัยพร วิเศษมงคล, 2552ก)

ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมาผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงมักมุ่งประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาในระดับกลางลงมามักเลือกประกอบอาชีพอิสระเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมักจะขาดพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นในการบริหารจัดการ และปรับปรุงพัฒนากิจการให้มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะแข่งขันได้ภายใต้ระบบการค้าเสรียุคใหม่ กลยุทธ์ใหม่ในการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัฒนาส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) จึงมุ่งที่จะเชิญชวนผู้ที่มีการศึกษา มีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถ ให้ก้าวเข้ามาเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นการเสริมสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถฟื้นตัวและมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่, 2553)

ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาผู้จบใหม่เข้าสู่อาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จึงถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญและเป็นก้าวสุดท้ายก่อนออกจากระบบการศึกษา ที่จะส่งผลต่อศักยภาพสำหรับการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลายเป็นกำลังแรงงานในระดับกลางขึ้นไปนับตั้งแต่อาชีวศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันมักจะพบว่าการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนก่อนสำเร็จการศึกษาได้มีการพัฒนารูปแบบการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น (บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ, 2541) ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสม และเป็นรูปธรรมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย โดยได้มีการเตรียมความพร้อมในสาขาต่างๆ มากขึ้น อาทิ การสร้าง และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนใหม่ การสอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมในการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom (1964) หมายถึงทำให้นักศึษาเกิดความพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ 1. พุทธพิสัย (Cognitive Domain) 2. เจตพิสัย (Affective Domain) 3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษา

3. จากความสำคัญที่กล่าวมาจะพบว่า การเสริมสร้างผู้ประกอบการสร้างสรรค์ถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน24 คน เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 60 เล่ม เครื่องมือ ได้แก่ แบบวิเคราะห์องค์ประกอบ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่2 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เครื่องมือได้แก่ (ร่าง)กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ฯ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระยะที่ 3 การตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียม ความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 สรุปกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์จำแนกตามภาคเรียนและชั้นปีที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

ประเภทกิจกรรม	คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการ										
	การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	การให้ความสำคัญกับความคิด	ความสนุกสนานร่าเริง	ความทะเยอทะยานสูง	การไม่หยุดนิ่ง	ภาคเรียน			ชั้นปี			
						ต้น	ปลาย	ฤดูร้อน	1	2	3	4
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	✓			✓	✓			✓			✓	✓
2. การคิดแบบสร้างสรรค์		✓		✓	✓		✓			✓		
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ				✓		✓			✓	✓	✓	✓
4. การแนะแนวด้านอาชีพ							✓				✓	✓
5. การฝึกงานระยะสั้น	✓		✓	✓	✓			✓			✓	
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ		✓		✓			✓				✓	
7. โครงการพี่พบน้อง						✓					✓	
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ			✓	✓	✓			✓			✓	
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล			✓	✓	✓	✓				✓		
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา							✓				✓	

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่ มีความสอดคล้องโดยตรงกับโดยตรงกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการนักสร้างสรรค์ ของ John Howkins (2001) มี จำนวน 5 คุณลักษณะ ได้แก่

1. ด้านค้นหาความรู้เพิ่มเติมหรือใฝ่รู้ (การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด)
2. การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (การให้ความสำคัญกับความคิด)
3. การมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ความสนุกสนาน ร่าเริง)
4. มีความพยายามและอดทน (ความทะเยอทะยานสูง)
5. ไม่หยุดนิ่ง (การไม่หยุดนิ่ง)

2. ลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผลการวิจัย พบว่า ประกอบด้วยกิจกรรมจำนวน 10 กิจกรรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ
2. การคิดแบบสร้างสรรค์
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ
4. การแนะแนวด้านอาชีพ
5. การฝึกงานระยะสั้น
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ
7. โครงการพี่พบน้อง
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา

3. กิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรรค์จำแนกตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 5 คุณลักษณะ จำแนกตามระดับชั้นปี และภาคการศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมฯ ที่เหมาะสมตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามภาคเรียนและชั้นปี พบว่า ชั้นปีที่ 1 มี 1 กิจกรรม ได้แก่ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ ชั้นปีที่ 2 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การคิดแบบสร้างสรรค์ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และกิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล ชั้นปีที่ 3 มี 8 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ การแนะแนวด้านอาชีพ การฝึกงานระยะสั้น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ โครงการพี่พบน้อง กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ และ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา ชั้นปีที่ 4 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และการแนะแนวด้านอาชีพ

4. การตรวจสอบกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

ผลการตรวจสอบกิจกรรมการเตรียมความเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ พบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ควรนำชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ให้แก่นักศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตในอนาคตได้ และควรให้อบรม หรือชี้แจงชุดกิจกรรมนี้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนานักศึกษาต่อไปด้วย

2. สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเชิงสร้างสรรค์โดยชอบเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มีความสุขและสนุกกับการทำงาน ใช้ความสามารถในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหา มีความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการควรจัดกิจกรรม ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียม ความพร้อมพัฒน า ความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า มี 10 กิจกรรมที่สามารถพัฒนา กิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ โดยชั้นปีที่ 1 มี 1 กิจกรรม ได้แก่ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ ชั้นปีที่ 2 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การคิดแบบสร้างสรรค์ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และกิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล ชั้นปีที่ 3 มี 8 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ การแนะแนวด้านอาชีพ การฝึกงานระยะสั้น โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ โครงการพี่พบน้อง กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ และ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา ชั้นปีที่ 4 มี 3 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ การบรรยายพิเศษทางวิชาการ และการแนะแนวด้านอาชีพ

ดังนั้น ควรมีการศึกษาที่ลึกลงไปในรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมโดยการสร้างตัวชี้วัดและรูปแบบประเมินผลการจัดกิจกรรมว่า สามารถพัฒนาหรือเพิ่มพูนคุณลักษณะความคิ ดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นในระดับใด

ด้วยกิจกรรมเตรียมความพร้อมดังกล่าวฯ เป็นกิจกรรมที่เชื่อว่าส่งผลต่อพัฒนา คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ดงนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนของทักษะการคิดสร้างสรรค์เพื่อการเป็นผู้ประกอบการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540. **แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2544. **ความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจ** (Online). http://www.ismed.or.th/SME/src/bin/controller.php?, 23 ธันวาคม 2552.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2551. **โครงการ "เสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่"** (Online). http://www.dip.go.th, 5 มกราคม 2553.

กรมอาชีวศึกษา. 2543. **แผนงานโครงการและกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรม องค์การวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.).** กรุงเทพมหานคร: กรมอาชีวศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กันยา สุวรรณแสง. 2540. **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร: รวมสาสน์.

การดี เลียวไพโรจน์. 2552. **อุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์** (Online). http://www.karndee.com /wp-content/uploads/2010/02/02-2010_Creative_Economy_in_AEC.pdf, 27 สิงหาคม 2552.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิริฎา เภาพิจิตร. 2552. **เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์: ทางเลือกของเศรษฐกิจไทย** (Online). http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=373, 15 ธันวาคม 2552.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศักดิ์. 2549. **การคิดเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร: ซัคเซสมีเดีย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550. **เปิดตัวหลักสูตรใหม่ "ผู้ประกอบการเพื่อสังคม"** (Online). http://www.kriengsak.com/index.php?components., 23 สิงหาคม 2554.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550. **หลักสูตรอุดมศึกษาไทยในครึ่งทศวรรษหน้า** (Online). http://www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_category_main=23&id_content_topic_main=53, 7 พฤศจิกายน 2552.

กองบริหารตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน. 2544. **ความต้องการแรงงานภาคเอกชน ปี 2543**. กรุงเทพมหานคร: กองบริหารตลาดแรงงาน.

กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน. 2541. **แนวทางการเลือกอาชีพและเตรียมตัวสมัครงาน.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน.

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. 2541. **รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการของนักศึกษาในการฝึกงาน**. กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ครีเอทีฟ ไทยแลนด์. 2552. **คลีเอทีฟไทยแลนด์ ยุทธการณ์ "โก อิน เตอร์" สร้างไทยเข้มแข็ง** (Online). http://www.thailandce.com, 11 กันยายน 2552.

จันทรา ตันติพงศานุรักษ์. 2543. "การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Learning)." **วารสารวิชาการ**. 3(12): 36-55.

จินตนา บุญบงการ. 2539. "วิธีการบริหารของผู้ประกอบการไทยในธุรกิจบริการระหว่างประเทศ". **Chulalongkorm Review**. 8(30): 1-3.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จิราภา เต็งไตรรัตน์. 2543. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จุมพล พลูภัทรชีวิน. 2548. **ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR**. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. 1(2): 19-31.

ใจจริง บุญเรืองรอด. 2541. **กิจกรรมร่วมหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์. 2546. **ความคิดสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนินทร์ ชุณหพันธรักษ์. 2541. **การจัดการธุรกิจขนาดย่อม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ชมัยพร วิเศษมงคล. 2552ก. **ผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์** (Online). http://eportfolio.hu.ac.th/ubi/index.php?option=com_content&task=section&id=17&Itemid=59, 12 ตุลาคม 2552.

_____. 2552ข. **ผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์** (Online). http://eportfolio.hu.ac.th/ubi/index.php?option=com_content&task=section&id=17&Itemid=59, 12 ตุลาคม 2552.

ชุติระ ระบอบ. 2549. **การพัฒนาโปรแกรมเพิ่มพูนคุณลักษณะด้านจิตพิสัยเพื่อเข้าสู่อาชีพ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2549. **การพัฒนาโปรแกรมเพิ่มพูนคุณลักษณะด้านจิตพิสัยเพื่อเข้าสู่อาชีพ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง Astin, A. W. 1984. Student Involvement: A Developmental Theory for Higher Education. **Journal of College Student Personnel**. 25: 51.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชูชัย สมิทธิไกร. 2545. **การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐิติยา เพชรมุนี. 2540. **ความพร้อมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีอาสาสมัครคุมประพฤติในสำนักงานคุมประพฤติ ภาค 8.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดนัย เทียมพุฒ. 2542. "เถ้าแก่และ SMEs: ทางรอดเศรษฐกิจประเทศไทย". **การบริการ "คน"**. 20(1).

ดนัย เทียมพุฒ. 2542. **กลยุทธ์การพัฒนาคน: สำหรับนักฝึกอบรมมืออาชีพโปรแกรม 1 การจัดทำแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร**. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คแบงค์.

ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543. **สรุปรายงานการศึกษาเรื่องภาวการณ์ว่างงานของบัณฑิตปี 2541-2543.** กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย.

ทวีป ศิริรัศมี. 2545. **การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธีรยุส วัฒนาศุภโชค. 2542. ฤาจะเป็นฟางเส้นสุดท้ายต่อระบบเศรษฐกิจไทย: SMEs Entrepreneurship. **Chulalongkorn Review**. 12(45): 11-12.

ธงชัย สันติวงษ์. 2542. **การบริหารงานบุคคล.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพาณิชย์.

นวลสวาท มหาโคตร. 2541. **ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจต่อการประกอบอาชีพเสริมของข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี.** สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เบญจพร วชิรศรีสุนทรา. 2545. **การเตรียมความพร้อมเพื่อการมีงานทำของนักศึกษาธรรมศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญญูศักดิ์ ใจจงกิจ. 2541. **การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

ปาริชาติ พรหมสุวรรณ. 2540. **ปัจจัยที่มีผลจ่อการเลือกประกอบอาชีพของสตรีภายหลังการฝึกอบรม กรณีศึกษาโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปิยกมล เปล่งอรุณ. 2540. **การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคลหลังจากการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบเพลง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผุสดี รุมาคม. 2540. **การบริหารธุรกิจขนาดย่อม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์

พสุ เตชะรินทร์. 2553. **ความต้องการในระบบในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ** (Online) http://www.acc.chula.ac.th/index.php?option=com_k2&view=item&id=442), 18 กันยายน 2555.

พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์. 2544. การนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัย (Research Fair) เนื่องในโอกาส 84 ปี การสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโอกาคล้ายวันสถาปนาคณะครุศาสตร์ **“การวิจัย : เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา”** วันอังคารที่ 10-11 กรกฎาคม 2544 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. 2544. **วิจัยในชั้นเรียน: หลักการสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์ กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2543. **จำเป็นต้องปฏิรังสรรค์การศึกษาไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญแข แสงแก้ว. 2545. “การประเมินผลการดำเนินโครงการอบรมผู้ประกอบการ SMEs.” **วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**. 10(1): 1-6.

ภูมิชาย ปล้องอ้วน. 2542. **การเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ก่อนออกสู่สังคมภายนอกของทีมสหวิชาชีพ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มงคล กำแพงเพชร. 2553. **ผู้ประกอบการไทยในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิรน์.

มนู เลียวไพโรจน์ สาธิต สิริรังคมานนท์ ปราโมทย์ วิทยาสุข และอาทิตย์ วุฒิคะโร. 2542. **แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.** กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของครุสภา.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 2553. **มหาวิทยาลัยสร้างสรรค์** (Online). http://blog.eduzones.com/tuica0707/45717, 13 มีนาคม 2553.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548. **กิจกรรมเสริมหลักสูตร** (Online). http://www.newgrad.sa.ku.ac.th, 16 ตุลาคม 2552.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2552. **กิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงาน** (Online). http://www.dpu.ac.th/cpc/, 14 กุมภาพันธ์ 2553.

ยุจิรา ทองเวส. 2542. **กลยุทธ์การประกอบธุรกิจ SMEs: กลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศในการจัดการ SMEs**. จากการสรุปการบรรยายสัมมนาวิชาการระดับชาติ SMEs สร้างไทยมั่นคง. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รวีนาฏ โพธิ์ทอง. 2547. **แนวทางพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพในสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

วัชรี ทรัพย์มี. 2540. **แนะแนวอาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรากรณ์ สามโกเศศ. 2552. **รู้จักเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ : ARTgazine Articles** (Online). http://www.artgazine.com/shoutouts/viewtopic.php?t=8935, 3 กันยายน 2552.

_____. 2553. อธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. **สัมภาษณ์**, 5 พฤษภาคม 2553.

วรากรณ์ สามโกเศศ. 2553. **เอกสารประกอบการบรรยายเศรษฐกิจสร้างสรรค์**. จันทบุรี: จัดพิมพ์โดยสำนักงานคลัง.

วรัทยา ธรรมกิตติภพ. 2552. **เอกสารคำสอน วิชา 01176611 นวัตกรรมและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางอาชีวศึกษา.** ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.

วิชญาพร สุวรรณแทน. 2541. **ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเตรียมความพร้อมในบทบาทพยาบาล พี่เลี้ยงต่อความรู้และความพร้อมในบทบาทพยาบาลพี่เลี้ยงของพยาบาลประจำการห้องคลอด.** วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 2552. **ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจสร้างสรรค์** (Online). http://www.thaindc.org/index.php?option=com_content&view=article&id=876:2010-04-20-05-57-18&catid=45:2008-10-25-11-14-48&Itemid=58, 23 กันยายน 2552.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัธนี พรรณเชษฐ์ และคณะ. 2533. **รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในส่วนภูมิภาค: สถาบันพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม.** กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2525. **งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไว จามรมาน. 2542. การศึกษาเปรียบเทียบความเป็นผู้ประกอบการระหว่างธุรกิจไทยกับญี่ปุ่น: ในแง่บทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ. **วารสารเอเชียตะวันออกศึกษา**. 10(1): 1-6.

ศิริรัตน์ นาคทองแก้ว. 2542. **ความพร้อมของผู้ปกครองในการดูแลบุคคลปัญญาอ่อนที่บ้าน.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสาวนิต เสาณานนท์. 2553. **สหกิจศึกษาพัฒนาบัณฑิตช่วยเศรษฐกิจชาติ** (Online). http://www.nrru.ac.th/web/sch/Co-04_3.htm, 30 สิงหาคม 2553.

ศูนย์สหกิจศึกษาและอุตสาหกรรมสัมพันธ์. 2546. **คู่มือสหกิจสัมพันธ์.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ศูนย์ศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2544. **"รายงานการศึกษาลักษณะการประกอบการและปัญหาอุปสรรคของ SMEs ไทยในภาคการค้า."** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ศูนย์ศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2545. **"รายงานการศึกษาลักษณะการประกอบการและปัญหาอุปสรรคของ SMEs ไทยในภาคการค้า."** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. 2552. **"ทางรอด.....ทางเลือก Facing the Challenges".** เอกสารประกอบการสัมมนา Creative Thailand: สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร. อ้างถึง John Howkins. 2001. **"The Creative Economy: How People Make Money from Ideas "** Publisher: Penguin Group USA Published.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. 2545. งานสัมมนาวิชาการเรื่อง **"สืบสานมรดกอาณาจักรล้านนา 700 ปี จากอดีตสู่ปัจจุบัน".**

สมนึก นนธิจันทร์. 2544. **การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล จากสภาพจริงของผู้เรียน โดยใช้ Portfolio**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สญามล ทองเก้า. 2552. **การพัฒนาหลักสูตร** (Online). http://gotoknow.org/blog/sayamol/196799, 10 กันยายน 2552.

สยามจดหมายเหตุ. 2552. **แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง** (Online). http://www.siamarchives.com, 28 มกราคม 2552.

สมาคมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ. 2553. **โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่** (Online). http://www.ecda.or.th/serviec.html, 11 กุมภาพันธ์ 2553.

สาวิตรี รังสิภัทร์ และคณะ. 2552. **การเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพของนิสิตสาขาส่งเสริมการเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: งานวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สายัณห์ จันทร์วิภาสวงศ์. 2540. **เทคนิคการหางานทำ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

สุชาญ โกศิน. 2539. **วิสัยทัศน์ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษา**. ในสรุปผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารและบุคลากรด้านกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เรื่อง แนวทางการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2544. **เรียนรู้สู่คู่มืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ที.พี พริ้นท์ จำกัด.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2544. **จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่**. กรุงเทพมหานคร: ธีรป้อมวรรณกรรม.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554**. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของครุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของครุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2552. **วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของเศรษฐกิจสร้างสรรค์** (Online). http://www.nesdb.go.th, 19 เมษายน 2553.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547. **สรุปโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา ปีงบประมาณ 2545**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหายบล๊อกและการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540. **รายงานการวิจัยเรื่องภาวะมีงานทำและคุณภาพในการทำงานของผู้จบอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2551. **แผนการพัฒนาการศึกษาระดับ อุดมศึกระยะยาว 15 ปี** (Online). http://www.mua.go.th, 19 เมษายน 2553.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551. สมาคมสหกิจศึกษาไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและเครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.

สำนักงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่. 2553. **โครงการฝึกอบรมบ่มเพาะหลักสูตร "เสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่"** (Online). http://www.nec.ru.ac.th, 4 กุมภาพันธ์ 2553.

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. 2553. **โครงเสริมสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์** (Online). http://www.okmd.or.th/th/index.asp, 24 มีนาคม 2553.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2553. **โครงการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพ SMEs ประเทศไทย : บทบาทเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม** (Online). http://www.ryt9.com/s/prg/887321, 23 เมษายน 2553.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2543. **รายงานการสำรวจการทำงานและการว่างงานของกำลังคนระดับกลางและระดับสูง (ผู้สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2541).** กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักนายกรัฐมนตรี. 2552. **แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2554.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. 2551. **ผลการดำเนินในรอบ 4 ปี (2548 – 2551)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.

สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551. **แผนการดำเนินงานส่งเสริมสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ.2551-2555.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลน พริ้นท์ติ้ง จำกัด.

_____. 2540. **รายงานภาวการณ์หางานทำของบัณฑิตและข้อคิดเห็นของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2540**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักทะเบียนและประมวลผล. 2543. **คู่มือการศึกษาชั้นปริญญาตรีปี 2543**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักอธิการบดี กองแผนงาน. 2543. **รายงานภาวการณ์หางานทำของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2541.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สมาคมสหกิจศึกษาไทย. 2552. **มาตรฐานและการประกันคุณภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษา.** นครราชสีมา.

สุนิสา บิลสมัท. 2543. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพอิสระของประชาชน.** วิทยานิพนธ์ศิปลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โสภาวรรณ คิ้มสุขศรี. 2553. **"การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการรับนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อสารมวลชนเข้าฝึกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา."**

อนงค์นาฏ เมฆฉาย. 2549. **การติดตามผลโครงการสหกิจศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์สถาบัน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อติรัตน์ หวานนุรักษ์. 2552. **ความต้องการรูปแบบการปฏิบัติสหกิจศึกษาและคุณลักษณะของนักศึกษาหลักสูตรบัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.** การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

อรวรรณ ลีลวานิช. 2554. **ความพร้อมของนักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์กับการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ. 2553. **"Thailand's Creative Economy"**. รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำเสนอในกิจกรรม ปรับกระบวนทัศน์ของประเทศสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จัดโดย กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ บรรยาย ณ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, วันที่ 26 มีนาคม 2553.

อุทัย บุญประเสริฐ. 2540. **หลักการและแนวคิดในการวางแผนจัดทำโครงการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เอส ดี เพลส.

อุทุมพร อินทจักร์. 2546. **การศึกษาแบบแผนและกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายใต้โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่.** กรุงเทพมหานคร: ภาคสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โอเคเนชั่น. 2553. **การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์** (Online). http://www.oknation.net/blog/print.php?id=421536, 3 มกราคม 2553.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Anderson, R.B. 1974. "A Study of the Relationship Between Set Induction And Originality In The Creative Writing of Elementary School Children." **Dissertation Abstracts International.** 34: 6490.

Armstrong, Gary and Kolter, Philip. 2004. **Marketing An Introduction. 8th ed.** New jersey: Pearson Education.

Babbie, E. 2007. **Survey research methods.** Research Methods In Sociology: Wadsworth.

Bloom, B. S., B. Bertram, Mesia and D. R. Krathwohl. 1964. **Taxonomy of Educational Objectives (Two volumes: The Affective Domain & The Cognitive Domain).** New York: David McKay.

Berger, B. 1991. **The Culture of entrepreneurship.** San Francisco: California Press.

Buttner, E.H., N. Gryskiewicz and S. Hidore. 1999. "Relationship between Styles of Creativity and Managerial Skills Assessment." **British Journal of Management**. 10: 228-238.

Campbell, J. 2009. "**The Creative Entrepreneur**" (Online). www.nightcats.com/Sample/creative.html, November 4, 2009.

Drucker P.F. 2001. **The Essential Drucker.** Great Britain: Clays Ltd,St ives plc.

Fress, M. 2000. **Success and Failure of Micro business owners in Africa**. The United States of America: Greenwood Publishing Group, Inc.

Foley and Green. 1989. **Small Business Management.** Singapore: John Wiley & Sans (SEA) Ptc.Ltd,

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Goldsmith, R.E., and J. R. Kerr. 1991. "Entrepreneurship and Adaption-Innovation Theory." **Technovation.** 11(6): 373-382.

Guilford, J.P. 1959. **Fundamental Statistics in Psychology and Education.** New York: McGraw-Hill Book company.

Guilford, J.P. 1980. "cognitive Styles: What are they?". **Journal of Educational and Psychological Measurement.** 40: 715-735.

Hal, B.P. and L.A. Royce. 1989. **Small Business Management**. Singapore: John Wiley & Sans (SEA) Ptc.Ltd.

Holland, J.L. 1966. **The Psychology of Vocational choice**. Blasisbell: publishing Co.

Howkins, J. 2001. **"The Creative Economy: How People Make Money from Ideas."** Publisher: Penguin Group USA Published.

Jackson, P.W., and S. Messicks. 1967. "The Person, the Product and the Response: Conceptual Problems in the Assessment of Creativity." **Journal of Personality.** 33(3): 309-329.

Kriton, M.J. 1994. "Adapter and Innovators: A Description and Measure." **Journal of Applied Psychology**. 61: 622-629.

Kriton, M.J. 1980. "Adapter and Innovators in Organization." **Journal of Applied Psychology**. 33(4).

Mckown, H. C. 1956. **Extra Curricular Activities**. New York: Macmillan.

Reilly, R.R., and E.L. Lewis. 1983. **Educational Psychology.** New York: Macmillan Publishing Co., Inc.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Schuler, R.S. and S.E. Jackson. 1987. Linking competitive strategies with human resource management practices. **The Academy of Management Executive**. 1(3): 207-219.

Schumpeter. 1974. **The Theory of Economic Development.** New York: Oxford University Press.

Srisangnam. 2009. **"Creative Economy"**. Lecture note prepared for Korean Study Programme, Chulalongkorn University, Bangkok: Thailand.

Stroup, H. 1964. **Toward a Philosophy of Organized Student Activities.** Minneapolis: University of Minnesota Press.

Super, D.E. and D.T. Hall. 1978. "Career Development : Exploration and Planning." **In Annual Review of Psychology**. 29: 30.

UNCTAD. 2008. **"Creative Economy Report 2008"** (Online). http://www.unctad.org/Templates/StartPage.asp?intItemID=2068, 12 มีนาคม 2552.

Wallach, M.A. and N. Kogan. 1965. **Mode of Thinking in Young Children.** New York: Hlot, Rinehart and Winston Inc.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 1

1. คุณพิสินี แดงวัง	นักจิตวิทยา ประจำโรงพยาบาลสมิติเวช ศรีนครินทร์
2. พญ.จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ	นายกสมาคมนักวิจัยไทยเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ผู้อำนวยการสถาบันวิทยาการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนา องค์ความรู้ (องค์การมหาชน) นายกสมาคมวิจัยไทยเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
3. คุณมาริสา วงศ์ถิรวิทย์	ผู้ช่วยผู้ว่าการ การไฟฟ้านครหลวง ฝ่ายแผนและพัฒนาองค์กร
4. คุณอภิชาติ อินทร์พงษ์พันธุ์	รองผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ด้านนโยบายและแผน
5. คุณดุสิดา ทัพวงษ์	ผู้อำนวยการฝ่ายกลยุทธ์องค์กรบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
6. คุณวชิราวรรณ อิทธิถาวร	ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการลงทุน บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
7. คุณกฤตยาพร ทัพภะทัต	ผู้ช่วยผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
8. คุณชาญวิทย์ นาคบุรี	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนรัฐวิสาหกิจ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
9. คุณจุฑารสา กาญจนสาย	ผู้อำนวยการ สำนักพัฒนารัฐวิสาหกิจ 2 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
10. คุณชูศักดิ์ อนุศักดิ์เสถียร	รองผู้ว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
11. นาวาอากาศตรี.ดร.วัฒนา มานนท์	รองผู้ว่าการฝ่ายวิชาการ สถาบันการบินพลเรือน
12. คุณกำภล กลัดสมบูรณ์	หัวหน้าแผนกบริการการศึกษา สถาบันการบินพลเรือน
13. รศ.ดร.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
14. ผศ.ดร. ปราโมทย์ กั่วเจริญ	ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

15. คุณศรีเรือน โกศัลวัฒน์	หัวหน้างานบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
16. คุณวิสุทธิ์ สุวรรณวิทย์เวช	รองกรรมการผู้จัดการฝ่ายธุรกิจใหม่และวางแผนกลยุทธ์ บริษัท เนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด
17. คุณวิน วิริยประไพกิจ	กรรมการผู้จัดการ บริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด
18. คุณวชิรศักดิ์ เจริญช่าง	ผู้จัดการ บริษัท มงคลเจริญทรัพย์
19. คุณธนะ ศิริธนชัย	กรรมการผู้จัดการบริษัท ศิริการกรุ๊ป 90 จำกัด
20. คุณวิชา จุ้ยชุม	กรรมการ รักษากรรมการผู้จัดการ บริษัท พีทีทีแท็งค์ เทอร์มินัล จำกัด
21. คุณชนม์พิเชฐ ตันติกิตติภิญโญ	ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปอาวุโส บริษัท กรุงเทพแกรนด์แปซิฟิคลีส จำกัด
22. คุณอนิลรัตน์ นิติสาโรจน์	กรรมการบริหาร บริษัท ซิโน-ไทย เอ็นจีเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด
23. คุณสุชนีย์ ทรัพย์สมบูรณ์	ผู้จัดการ บริษัทประเสริฐผลไม้ไทย
24. คุณนวมล เหรียญสมบัติ	ผู้จัดการ บริษัทซิตี้ฟาร์ม อินเตอร์ฟู้ดส์ จำกัด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 2

1. รศ.ดร.กำพล ปัญญาโกเมศ	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. ผศ.พ.ต.ท.ดร.เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3. รศ.พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์	ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. รศ.ดร.วิสาขา ภู่จินดา	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ อาจารย์ประจำ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นักวิจัย ศูนย์วิจัยแห่งชาติด้านการจัดการของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Laboratory Demonstrator Imperial College, London Research Assistant Imperial College, London
5. ดร.ปนันดา จันทร์สุกรี	รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำในสังคม Chansukree, P. 2012. Democracy, Governance, and Income Inequality: Evidence from Developing Countries, 1990-2009. Presented in the International Conference on Advancement of Development Administration 2011 held in Bangkok, Thailand, 8-10 March 2012.
6. อาจารย์อรพิน คนึงสุขเกษม	ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. ดร.จุฑารัตน์ ชมพันธุ์	ผู้ช่วยอธิการบดีด้านกิจการสังคม อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาโท การจัดการสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ ในส่วนภูมิภาค คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ บรรณาธิการวารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ปรึกษา วิทยากร และผู้ตรวจประเมินระบบมาตรฐานการจัดการคุณภาพ (ISO 9001), ระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001), ระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (OHSAS 18001), ระบบมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000), CSR-DIW
8. รศ.ดร.สมปอง ธรรมศิริรักษ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรักษาการรองผู้อำนวยการ โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 3

1.	ดร. สุวิมล อังควานิช	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2.	ดร.แตงอ่อน มั่นใจตน	สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรัฐสภา คณะกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ NIDA คณบดีคณะพัฒนาสังคม คณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้อำนวยการโครงการภาคพิเศษ สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3.	ผศ.ดร.เชาวเลิศ เลิศชโลฬาร	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4.	ผศ.ดร.รวิวรรณ เทนอิสสระ	รองผู้อำนวยการสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5.	ดร. ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์ภูมิภาคการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO Regional Center For Higher Education And Development)
6.	ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	ผู้อำนวยการสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี)
7.	นาวาอากาศตรี.ดร.วัฒนา มานนท์	รองผู้ว่าการฝ่ายวิชาการ สถาบันการบินพลเรือน
8.	รศ.ดร.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
9.	รศ.ดร.กำพล ปัญญาโกเมศ	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10. ผศ.พ.ต.ท.ดร.เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
11. รศ.พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์	ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12. รศ.ดร.วิสาขา ภู่จินดา	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์
13. ดร.ปนันดา จันทร์สุกรี	รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำในสังคม Chansukree, P. 2012. Democracy, Governance, and Income Inequality: Evidence from Developing Countries, 1990-2009. Presented in the International Conference on Advancement of Development Administration 2011 held in Bangkok, Thailand, 8-10 March 2012.
14. รศ.ดร.สมปอง ธรรมศิริรักษ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรักษาการรองผู้อำนวยการโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก
15. ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง	คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม กรรมการในคณะอนุกรรมการจัดทาวารสารไทย ของสานักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้ให้ข้อมูลประกอบการทำวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๐๙

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๕๐ งามวงศ์วาน จตุจักร กรุงเทพฯ
๑๐๙๐๐

มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน

ด้วยนางสาวกรปภา เจริญชันษา นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง“การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รศ.ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

๒. รศ.ดร.พีรพงศ์ ทิพนาค อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการทำวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างคุณภาพบัณฑิตตามที่สังคมคาดหวังต่อไป จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อมูลสัมภาษณ์และพิจารณากิจกรรมต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรพิมพ์ ถิระวัฒน์)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร
รักษาราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาอาชีวศึกษา
โทร.๐๒-๕๗๙-๗๑๔๓
โทรสาร. ๐๒-๕๗๙๐๒๐๓

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครบรอบ ๗๒ ปี แห่งการสถาปนา พ.ศ.๒๕๕๘

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๕๐ งามวงศ์วาน จตุจักร กรุงเทพฯ
๑๐๙๐๐

มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน

ด้วยนางสาวกรปภา เจริญชันษา นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง“การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมเป็นผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รศ.ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒. รศ.ดร.พีรพงศ์ ทิพนาค อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการทำวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ในการนี้ภาควิชาฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญทางด้านเครื่องมือโดยตรง จึงใครขอความอนุเคราะห์ได้โปรดตรวจแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้เพื่อนิสิตจักได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์และถูกต้องก่อนนำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรพิมพ์ ถิระวัฒน์)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร
รักษาราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาอาชีวศึกษา
โทร.๐๒-๕๗๙-๗๑๔๓
โทรสาร. ๐๒-๕๗๙๐๒๐๓

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คุณลักษณะ ผู้ประกอบการตาม แนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวเอง	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10.การให้ความสำคัญกับความคิด	11.ความสนุกสนาน ร่าเริง
1.											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-Structure interview)

เรื่องคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อสกุล .....

ตำแหน่ง .....

สังกัด .....

ตอนที่ 2 คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ลักษณะกิจกรรมเตรียมความพร้อม ตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามเรื่อง ระดับการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ

ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

1. เพศ
   - O ชาย
   - O หญิง

2. วุฒิการศึกษา
   - O ปริญญาตรี สาขา.....วิชาโท.....
   - O ปริญญาโท สาขา.....วิชาโท.....
   - O ปริญญาเอก สาขาวิชา.....

3. ประสบการณ์ทำงาน ..... ปี

4. ตำแหน่ง .....
5. สถานที่ทำงาน .....

ตอนที่ 2 ระดับการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ใ นการประกอบธุรกิจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชื่อกิจกรรม	ระดับการเตรียมความพร้อมตามคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ																								
	การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด					การให้ความสำคัญกับความคิด					ความสนุกสนานร่าเริง					ความทะเยอทะยานสูง					การไม่หยุดนิ่ง				
1. การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. การคิดแบบสร้างสรรค์																									
3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ																									
4. การแนะแนวด้านอาชีพ																									
5. การฝึกงานระยะสั้น																									
6. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ																									
7. โครงการพี่พบน้อง																									
8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ																									
9. กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล																									
10. การสอนโดยใช้กรณีศึกษา																									

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 ความเหมาะสมของกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในหลักสูตรการศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณากิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพผู้ประกอบการ ให้เขียนเครื่องหมาย √ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมกับภาคเรียนและชั้นปีที่เหมาะสม

กิจกรรม	ภาคเรียนและชั้นปีที่เหมาะสม						
	ภาค 1	ภาค 2	ภาคฤดูร้อน	ชั้นปีที่			
				1	2	3	4
1.การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ							
2.การคิดแบบสร้างสรรค์							
3.การบรรยายพิเศษทางวิชาการ							
4.การแนะแนวด้านอาชีพ							
5.การฝึกงานระยะสั้น							
6.โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ							
7.โครงการพี่พบน้อง							
8.กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ							
9.กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล							
10.การสอนโดยใช้กรณีศึกษา							

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินความเหมาะสมในการนำกิจกรรมเตรียม ความพร้อมฯ ไปปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณากิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มคุณลักษณะการคิดสร้างสรรค์ให้เขียนเครื่องหมาย √ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับคุณลักษณะการคิดสร้างสรรค์ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด
4 หมายถึง มาก
3 หมายถึง ปานกลาง
2 หมายถึง น้อย
1 หมายถึง น้อยที่สุด

กิจกรรม	กิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1.การฝึกอบรมประกอบอาชีพอิสระ					
2.การคิดแบบสร้างสรรค์					
3.การบรรยายพิเศษทางวิชาการ					
4.การแนะแนวด้านอาชีพ					
5.การฝึกงานระยะสั้น					
6.โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ					
7.โครงการพี่พบน้อง					
8.กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ					
9.กิจกรรมเปิดโลกทรรศ์ให้กว้างไกล					
10.การสอนโดยใช้กรณีศึกษา					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

1. กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์. (2545). การจัดการธุรกิจขนาดย่อม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัทเท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.
2. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.(2551).โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่. กระทรวงอุตสาหกรรม
3. กิ่งพร ทองใบ. (2549). กลยุทธ์และนโยบายเชิงธุรกิจ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
4. จริยา ตันติพงศ์อนันต์. (2549). บุคลิกภาพผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ OTOP (4-5 ดาว) ประเภทอาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
5. จันทิมา จตุพรเสถียรกุล. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจและความส้าเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการประเภทธุรกิจร้านยา คุณภาพในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
6. จินตนา บุญบงการและณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์. (2544). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
7. จุฑาทิพย์ บรรจงชีพ. (2554). การริเริ่มด้วยตนเอง กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ ภูมิความรู้ความชำนาญ และ ความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบการสถานีบริการน้ำมันประเภท Joint Venture และ Dealer Own Dealer Operate ภายใต้เครื่องหมายการค้าของบริษัทผู้จ้าหน่ายน้ำมันแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ
8. ชูเกียรติ จากใจชน. (2546). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของธุรกิจขนาดย่อม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
9. โชคชัย ชยธวัช. (2546). เถ้าแก่ CEO. กรุงเทพฯ : ซี.พี. บุ๊ค สแตนดาร์ด.ดาเวนพอร์ต, โทมัส. โอ. (2543). ทุนมนุษย์ (ศิระ โอภาสพงษ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
10. ธงชัย สันติวงศ์. (2539). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพาณิช.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

11. ธำรงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2550). ทุนมนุษย์ การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
12. นวรัตน์ ชนาพรรณ. (2550). การศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินงาน ภูมิความรู้ความชำนาญเชาวน์เชิงปฏิบัติและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารแช่งแข็งกลุ่มผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
13. นารีรัตน์ โพธิ์ไพรทอง. (2554). ภูมิความรู้ความชำนาญ กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ ลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพตามแนวการศึกษาของโครงการวิจัย GLOBE และความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจประเภทโรงแรมอิสระในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, หาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
14. นิตย์ สัมมาพันธ์. (2542). ยุทธศาสตร์การบริหารใน 3 โลกธุรกิจสู่ความสำเร็จ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.
15. ปรมาภรณ์ เอกอมรพันธ์ (2550). แรงจูงใจในตนเอง ภูมิความรู้ความชำนาญ กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจและความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตพื้นที่ประสบภัยคลื่นสึนามิ ปี พ.ศ. 2547.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
16. ปรเมษฐ เพ็ชรงาม. (2554). เชาวน์เชิงปฏิบัติ กลยุทธ์ในการด้าเนินธุรกิจ ภูมิความรู้ความชำนาญ และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมอิสระในเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์,สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
17. ปราโมทย์ เจนการ. (2523). การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้ประกอบการ. ปริญญานิพนธ์ กศม, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดส าเนา.
18. ปรีชา ทิวะหุต. (2538). คู่มือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม.กรุงเทพฯ : สมิต.
19. ปาริชาต บุณยะโรจน์. (2544). รูปแบบ ความสัมพันธ์ และการสร้างสมการทำนายลักษณะผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในธุรกิจร้านหนังสือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

20. ผกาภรณ์ เขียวฉอ้อน. (2551). คุณภาพชีวิตในการทำงานและคุณภาพการบริการของพนักงานโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะวิทยาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
21. ผาสุก พงษ์ไพจิตร และประดิษฐ์ ชาสมบัติ. (2530). การประกอบอาชีพอิสระใน ก.ท.ม. Self-Employment of Bangkok. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
22. พยอม วงศ์สารศรี. (2553). การพัฒนาทุนมนุษย์ กลไกการขับเคลื่อนขององค์การ.
23. พิชญา มัชฌิมศรัทธา. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ ทักษะการจัดหา ทรัพยากรใหม่ และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
24. ภาณี อุบลศรี. (2546). การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและวิธีการจัดการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินธุรกิจการค้าและการบริการขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะวิทยาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
25. ภาสกร แช่มประเสริฐ. (2545). การเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะวิทยาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
26. มัลลิกา ต้นสอนและฉัตยาพร เสมอใจ. (2545). กลยุทธ์ธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซเปอร์เน็ท.
27. ยุทธนา มูหมัดตาเฮด. (2554). ภูมิความรู้ความชำนาญ กลยุทธ์ทางธุรกิจ การสื่อสารวิสัยทัศน์และความส้าเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
28. รณรงค์ ศรีจันทรนนท์. (2544). รูปแบบความสัมพันธ์และการสร้างสมการทำนาย กลยุทธ์ในการ ดำเนินธุรกิจและภูมิความรู้ความชำนาญ ที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะและพลาสติกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

29. รอชิดา เฉลิมไทย. (2552). ลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทฤษฎีเชาวน์จิตอัจฉริยะ ภูมิความรู้ความชำนาญ บุคลิกผู้ประกอบการ และความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจประเภทโรงแรมแบบอิสระในเขตชะอำและเขตหัวหิน.วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยา อุตสาหกรรมและองค์การ
30. วรรณา ฉายาวัฒนะ. (2544). รูปแบบ ความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญและความสำเร็จของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะและพลาสติก ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
31. ไว จามรมาน. (2549). การสร้างและพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางที่ประสบความสำเร็จของธุรกิจเอกชนไทย: รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
32. ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2544). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา). (พิมพ์ครั้งที่ 9).กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
33. ศิริพร พันธุลี. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในคุณลักษณะงาน คุณภาพชีวิตในการทำงานและค่านิยมการบริการของพนักงานโรงแรม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะวิทยาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
34. ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). การบริหารสำนักงานแบบใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักเพชรจำรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
35. สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2552). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี 2552 และแนวโน้มปี 2553.
36. สนั่น เถาชารี. (2551). การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์อีกหนึ่งยุทธวิธีแห่งความสำเร็จขององค์กร.
37. สมยศ นาวีการ. (2538). การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: ผู้จัดการ.
38. สมยศ นาวีการ. (2551). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.
39. สลักจิต พรหมพ้วย (2552). ภูมิความรู้ความชำนาญ กลยุทธ์ทางธุรกิจ ภาวะผู้นำแบบบารมีและความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจประเภทโรงแรมอิสระในเขตชะอำและหัวหิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

40. สวัสดิการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2548). คู่มือผู้ประกอบการมืออาชีพ เล่ม 7 ธุรกิจ SMEs ON AIR. กรุงเทพฯ : ซี.พี. บุ๊ค สแตนดาร์ด.
41. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2552). สสว. ศึกษาสถานภาพ SMEs ทั่วประเทศ หวังสร้างฐานข้อมูล SMEs ที่มีประสิทธิภาพ
42. สุขุมาล ด าข า. (2554). ภูมิความรู้ความชำนาญ การรับรู้สรรถภาพแห่งตน กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
43. สุทธิ์ ศรีบูรพา. (2540). เออร์กอนอมิกส์ : วิศวกรรมมนุษย์ปัจจัย. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
44. สุนทร อุจจ์ศรี. (2544). ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด : กลยุทธ์ในการดำเนินงานและภูมิความรู้ความชำนาญของผู้ประกอบการ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
45. สุปราณี ศรีฉัตราภิมุข, และไว จามรมาน. (2544). การสร้างและพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางที่ประสบความสำเร็จของธุรกิจเอกชนไทย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สถาบันทรัพยากรมนุษย์.
46. สุลาวัณย์ ศิริค าฟู. (2550). คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการ บริการของพนักงานโรงแรมในอำเภอเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะวิทยาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
47. เสกสรร สายสีสด. (2548). เทคโนโลยีสารสนเทศกับกลยุทธ์ธุรกิจ. กรุงเทพฯ : บริษัทออลบุ๊คส์พับลิชชิ่ง จำกัด .
48. อภิสิทธิ์ ประวัติเมือง. (2544). รูปแบบความสัมพันธ์และการสร้างสมการทำนายกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจและภูมิความรู้ความชำนาญที่มีผลต่อความส้าเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในธุรกิจร้านหนังสือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

49. อรการ พุฒิภาสพาณิช. (2550). บุคลิกภาพทางอารมณ์ บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ และความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารแช่แข็งกลุ่มผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
50. อรณา ชัยสุขสังข์. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ การริเริ่มด้วยตนเองและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระในเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์,สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
51. อรรจิต พลายงาม. (2550). กลยุทธ์ทางธุรกิจ ภูมิความรู้ความชำนาญ และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ OTOP (4-5 ดาว) ประเภทธุรกิจอาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
52. ออสบอร์น, เอ. อี. (2549). คัมภีร์เจ้าของกิจการ (ณัฐยา สินตระการผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ:เอ็กซเปอร์เน็ท. (ต้นฉบับพิมพ์ปี 2005)
53. อาทิตย์ วุฒิคะโร. (มกราคม–มีนาคม 2543). อุดมศึกษากับการสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ประกอบการ. จุฬาลงกรณ์วารสาร.
54. อุบลวรรณา ภวกานันท์. (2552). โครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตวิทยาของความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมการท่องเที่ยวและที่พัก ระยะที่ 1: กลยุทธ์ในการ ดำเนินการ ภูมิความรู้ความชำนาญ และบทบาทกำกับของประเภทของการบริหารจัดการ (ความรู้และข้อมูลทางจิตวิทยาธุรกิจ/เศรษฐศาสตร์), รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สถาบันทรัพยากรมนุษย์.
55. อุบลวรรณา ภวกานันท์. (2553). ปัจจัยทางจิตวิทยาของความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมธุรกิจการท่องเที่ยวและที่พัก : ความรู้ : ระยะที่ 2 บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการภูมิความรู้ความชำนาญ และคุณลักษณะเฉพาะบุคคล* . รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สถาบันทรัพยากรมนุษย์.
56. อุมาพร โพธิ์โซ๊ะ. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ พฤติกรรมการเผชิญปัญหา และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์,สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
57. เอนก สุวรรณบัณฑิต. (2548). จิตวิทยาบริการ. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

58. ฮัลโลแรน, เจ. ดับเบิลยู. (2542). The McGraw-Hill 36-Hour : Entrepreneurship เจ้าของกิจการ (ชูศักดิ์ จงธนะพิพัฒน์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล. (ต้นฉบับพิมพ์ปี 1994)
59. Apipat Wangudom. (2001). Human Capital and Development in Thailand. Unpublished Thesis of Economics Master (English Language Program), Thammasat University, Faculty of Economics.
60. Bates, T. (1985). Entrepreneur Human Capital Endowments and Minority Business Viability. The Journal of Human Resources.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 คุณลักษณะผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากการตรวจเอกสาร

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวเอง	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อสังคม	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสนุกสนาน ร่าเริง
กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์. (2545). การจัดการธุรกิจขนาดย่อม.	✓			✓							
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2551). โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่.	✓		✓		✓		✓				
กิ่งพร ทองใบ. (2549). กลยุทธ์และนโยบายเชิงธุรกิจ.		✓					✓	✓			
จริยา ตันติพงศ์อนันต์. (2549). บุคลิกภาพผู้ประกอบการ		✓		✓							
จันทิมา จตุพรเสถียรกุล. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ			✓		✓					✓	
จินตนา บุญบงการ (2544).	✓						✓				
จุฑาทิพย์ บรรจงชีพ. (2554). การริเริ่มด้วยตนเอง กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ		✓		✓							

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวของ	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสนุกสนาน ร่าเริง
ชูเกียรติ จากใจชน. (2546). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของธุรกิจขนาดย่อม.	✓		✓	✓		✓		✓			
โชคชัย ชยธวัช. (2546). เถ้าแก่ CEO. กรุงเทพฯ	✓	✓			✓						
ธงชัย สันติวงศ์. (2539). การบริหารเชิงกลยุทธ์.				✓					✓		
ธำรงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2550). ทุนมนุษย์ การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพัฒนา.	✓		✓							✓	
นวรัตน์ ชนาพรรณ. (2550). การศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินงาน	✓		✓		✓						
นารีรัตน์ โพธิ์ไพรทอง. (2554). ภูมิความรู้ความชำนาญ กลยุทธ์การค้าเนินธุรกิจ	✓		✓						✓		
นิตย์ สัมมาพันธ์. (2542). ยุทธศาสตร์การบริหารใน 3 โลกธุรกิจสู่ความสำเร็จ	✓		✓		✓					✓	

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวเอง	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีมมตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10.การให้ความสำคัญกับความคิด	11.ความสนุกสนาน ร่าเริง
ปรมาภรณ์ เอกอมรพันธ์ (2550). แรงจูงใจในตนเอง ภูมิความรู้ความชำนาญ		✓		✓		✓					✓
ปรเมษฐ เพ็ชรงาม. (2554). เชาวน์เชิงปฏิบัติกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ		✓		✓							
ปราโมทย์ เจนการ. (2523). การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้ประกอบการ.			✓		✓			✓			
ปรีชา ทิวะหุต. (2538). คู่มือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม.			✓			✓				✓	
ปาริชาต บุณยะโรจน์. (2544). รูปแบบความสัมพันธ์ และการสร้างสมการทำนายลักษณะผู้ประกอบการ	✓		✓		✓				✓		
ผกาภรณ์ เขียวฉอ้อน. (2551). คุณภาพชีวิตในการทำงานและคุณภาพการบริการของพนักงาน	✓		✓				✓				

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวของ	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวของโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสนุกสนาน ร่าเริง
ผาสุก พงษ์ไพจิตร และประดิษฐ์ ชาสมบัติ. (2530). การประกอบอาชีพอิสระใน ก.ท.ม. Self- Employment of Bangkok.		✓	✓	✓		✓					✓
พยอม วงศ์สารศรี. (2553). การพัฒนาทุนมนุษย์ กลไกการขับเคลื่อนขององค์การ.	✓		✓	✓	✓			✓			
พิชญา มัชฌิมศรัทธา. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ			✓		✓				✓		
ภาณี อุบลศรี. (2546). การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและวิธีการจัดการระหว่างผู้ประกอบการ	✓		✓								
ภาสกร แช่มประเสริฐ. (2545). การเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ		✓	✓					✓			✓

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวเอง	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อสิ่งเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10.การให้ความสำคัญกับความคิด	11.ความสนุกสนาน ร่าเริง
มัลลิกา ต้นสอนและฉัตยาพร เสมอใจ. (2545). กลยุทธ์ธุรกิจ.		✓		✓	✓		✓				
ยุทธนา มูหมัดตาเฮด. (2554). ภูมิความรู้ความช้านาญ กลยุทธ์ทางธุรกิจ	✓	✓							✓		
รณรงค์ ศรีจันทรนนท์. (2544). รูปแบบความสัมพันธ์และการสร้างสมการท้านาย		✓	✓	✓	✓						
รอชิดา เฉลิมไทย. (2552). ลักษณะบุคลิกภาพตามแนวทฤษฎีเชาวน์จิตอัจฉริยะ	✓	✓		✓				✓			
วรรณา ฉายาวัฒนะ. (2544). รูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะผู้ประกอบการ		✓		✓			✓				✓
ไว จามรมาน. (2549). การสร้างและพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางที่ประสบความสำเร็จของธุรกิจเอกชนไทย	✓		✓		✓		✓			✓	

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวของ	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวของโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสมดุลสนาน ร่าเริง
ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2544). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา).		✓			✓			✓			
ศิริพร พันธุลี. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในคุณลักษณะงาน	✓		✓				✓				
ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). การบริหารส้านักงานแบบใหม่.		✓	✓		✓	✓					
สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.(2552).	✓			✓				✓			
สนั่น เถาชารี. (2551). การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์อีกหนึ่งยุทธวิธีแห่งความส้าเร็จขององค์กร.	✓		✓		✓	✓				✓	
สมยศ นาวีการ. (2538). การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ.		✓			✓	✓			✓		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวของ	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวของโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสนุกสนาน ร่าเริง
สมยศ นาวีการ. (2551). การบริหารเชิงกลยุทธ์.	✓			✓							
สลักจิต พรหมพ้วย (2552). ภูมิความรู้ความช้านาญ กลยุทธ์ทางธุรกิจ		✓			✓						✓
สวัสดิการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2548). คู่มือผู้ประกอบการมืออาชีพ	✓			✓							
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2552).	✓		✓		✓	✓		✓		✓	
สุขุมาล ดำขำ. (2554). ภูมิความรู้ความช้านาญการรับรู้สรรถภาพแห่งตน	✓			✓			✓				
สุทธิ์ ศรีบูรพา. (2540). เออร์กอนอมิกส์ : วิศวกรรมมนุษย์ปัจจัย.		✓			✓						
สุนทร อุจจ์ศรี. (2544). ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	✓			✓		✓					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวของ	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวของโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสนุกสนาน ร่าเริง
สุปราณี ศรีฉัตราภิมุข, และไว จามรมาน. (2544). การสร้างและพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลาง	✓	✓		✓		✓		✓			
สุลาวัณย์ ศิริค าฟู. (2550). คุณภาพชีวิตในการท้างาน ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการบริการของพนักงานโรงแรมในอ้าเภอเมืองเชียงใหม่.		✓		✓			✓				
เสกสรร สายสีสด. (2548). เทคโนโลยีสารสนเทศกับกลยุทธ์ธุรกิจ.	✓		✓		✓			✓			
อภิสิทธิ์ ประวัติเมือง. (2544). รูปแบบความสัมพันธ์และการสร้างสมการท้านายกลยุทธ์		✓		✓		✓			✓		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวของ	2. การเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสนุกสนาน ร่าเริง
อรการ พุฒิภาสพาณิช. (2550). บุคลิกภาพทางอารมณ์ บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ	✓	✓		✓							✓
อรณา ชัยสุขสังข์. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความช้านาญ			✓			✓			✓		
อรรจิต พลายงาม. (2550). กลยุทธ์ทางธุรกิจ ภูมิความรู้ความช้านาญ		✓			✓		✓		✓		
ออสบอร์น, เอ. อี. (2549). คัมภีร์เจ้าของกิจการ		✓									✓
อาทิตย์ วุฒิคะโร. (มกราคม–มีนาคม 2543). อุดมศึกษากับการสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ประกอบการ.	✓			✓		✓				✓	
อุบลวรรณา ภวกานันท์. (2552). โครงการวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตวิทยาของความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมการท่องเที่ยวและที่พัก	✓	✓		✓			✓				

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. การสร้างความเป็นตัวเอง	2. การเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	3. การไม่หยุดนิ่ง	4. การกำหนดตัวเองโดยกิจกรรม	5. ความทะเยอทะยานสูง	6. การรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเสียง	7. การปฏิบัติต่อสิ่งที่เสมือนจริงให้เป็นจริง	8. การเป็นคนมีเมตตา	9. การรู้จักแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จ	10. การให้ความสำคัญกับความคิด	11. ความสนุกสนาน ร่าเริง
อุบลวรรณา ภวกานันท์. (2553). ปัจจัยทางจิตวิทยาของความสำเร็จในการประกอบการของผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดย่อมธุรกิจ		✓	✓			✓				✓	
อุมาพร โพธิ์โซ๊ะ. (2554). บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ พฤติกรรมการเผชิญปัญหา	✓		✓			✓	✓				
เอนก สุวรรณบัณฑิต. (2548). จิตวิทยาบริการ.		✓				✓	✓				
ฮัลโลแรน, เจ. ดับเบิลยู. (2542). The McGraw-Hill 36-Hour: Entrepreneurship เจ้าของกิจการ	✓		✓								✓
Apipat Wangudom. (2001). Human Capital and Development in Thailand.	✓		✓			✓	✓				
Bates, T. (1985). Entrepreneur Human Capital Endowments and Minority Business Viability. The Journal of Human Resources		✓				✓	✓				

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก จ

กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ในการประกอบธุรกิจของ ผู้ประกอบการ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ ทั้ง 10 กิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. กิจกรรมการฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระ

หลักการ

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทางเลือกในการเข้าสู่อาชีพนอกเหนือจากการเป็นพนักงานในหน่วยงานหรือสถานประกอบการในลักษณะเจ้าของกิจการซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมล้วนเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศในโลก ผู้ที่ดำเนินธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าว มีทั้งกลุ่มผู้ที่เรียนรู้ด้านธุรกิจจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในส่วนของตนเองตามธรรมชาติที่เรียกว่าการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ที่นอกเหนือจากการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของแต่ละประเทศ โดยไม่ได้เข้ารับการศึกษาหรือฝึกอบรมด้านธุรกิจที่เป็นรูปแบบเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

กิจกรรมมีจุดมุ่งหมายสร้างจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ สามารถสร้างงานให้กับตนเอง กระตุ้นให้ค้นพบศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาสู่การเป็นผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการ นำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการประกอบอาชีพโดยตรงอย่างอิสระ มีความเป็นอิสระที่จะใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า สร้างอาชีพที่มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเสริมโอกาสในการมีงานทำแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษามีทางเลือกในการประกอบอาชีพอิสระแทนการเป็นลูกจ้าง
2. กระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการค้นพบศักยภาพและความสามารถแห่งตน มีความคิดที่เป็นอิสระ และปรับเปลี่ยนค่านิยมในการทำงานที่สอดคล้องทัศนคติ บุคลิกภาพ และความต้องการของตนเอง

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมการฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระอาจจัดโดยสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกิจกรรมย่อยเสริมเพื่อสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การสัมมนาทางวิชาการในด้านการลงทุนทางธุรกิจ แนวทางการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดำเนินธุรกิจขนาดย่อม ความรู้ด้านการบริหารการจัดการ การเงิน และการผลิตสินค้าหรือบริการ โดยนายจ้างหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้บริหารสถาบันการเงิน หรือผู้เชี่ยวชาญทางธุรกิจ หรือเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงทางธุรกิจ การออกร้านจำหน่ายสินค้า ฝึกภาคปฏิบัติ การเยี่ยมชมสถานประกอบการธุรกิจที่น่าสนใจ หรือการแสดงผลงานความสำเร็จของธุรกิจขนาดย่อม โดยเชื่อมโยงกับธุรกิจที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนเพื่อเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ เข้าใจถึงขั้นตอนวิธีการตั้งแต่จุดเริ่มต้นในการทำธุรกิจ เข้าใจถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อการการเริ่มต้นและการดำเนินธุรกิจ
2. สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระ มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีในอาชีพ
3. เป็นแนวทางเตรียมความพร้อมสำหรับทางเลือกที่จะประกอบอาชีพอิสระในอนาคต

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระมีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ขั้นตอน	กิจกรรม
ขั้นที่ 1: การเตรียมการ	1. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้กับผู้เข้าร่วมรับทราบ 2. เลือกคณะทำงานจัดกิจกรรม รวมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ 3. เรียนเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและประสบการณ์ด้านธุรกิจ 4. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่ออนุมัติ พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกิจกรรม วัน เวลา สถานที่ คณะทำงานและงบประมาณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นตอน	กิจกรรม
ขั้นที่ 2: การดำเนินงาน	1. จัดกิจกรรมฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระ 2. ดำเนินงานตามรูปแบบและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม 3. การจัดกิจกรรมเสริมในรูปแบบต่างๆ
ขั้นที่ 3: การสรุปและประเมินผล	1. สรุปผลการจัดกิจกรรม ปัญหาอุปสรรค และข้อคิดเห็น เสนอแนะจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2. ประเมินผลการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมการประกอบอาชีพอิสระอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. เน้นความสมัครใจอย่างแท้จริงของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระ
2. ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรม
3. คุณลักษณะของวิทยากรและสถานประกอบการที่สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์
4. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะเป็นผู้ชี้แนะหรือให้คำปรึกษา
5. ระยะเวลาและสถานที่ที่เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรม
6. มีเกณฑ์การประเมินและติดตามผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็นระบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. กิจกรรมการคิดแบบสร้างสรรค์

หลักการ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมมีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ ใช้ทักษะการทำงานกลุ่ม วางแผนการทำงานและปฏิบัติจริงนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้การทำงานหรือการประกอบอาชีพ เป็นการเพิ่มพูนด้านการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้แข็งแรง ก่อให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ผู้เข้าร่วมมีโอกาสพัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าของการใช้ความคิดออกในรูปแบบเชิงสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. รวมกลุ่มผู้สนใจทางด้านความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ พื่อสร้างโอกาสในการแสดงออกถึงความถนัดและเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน
2. ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การจัดสรรเวลาที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางด้านการคิดของตนเองในทางที่ประโยชน์และฝึกฝนทักษะการคิดให้กับตัวเอง
3. ฝึกประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาไปสู่การเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ สร้างความมั่นใจในการคิด การแสดงออกที่ก่อให้เกิดภูมิปัญญาของตนเอง

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมการคิดแบบสร้างสรรค์ อาจจัดตั้งขึ้นเป็นลักษณะถาวรมีสมาชิกที่เป็นทางการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสถาบันการศึกษา หรือเป็นกิจกรรมในระดับคณะ/ภาควิชาที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว อาจมีกิจกรรมการเรียนเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการธุรกิจสร้างสรรค์ เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากภายนอกมาบรรยายให้ความรู้แก่สมาชิกชมรม การจัดทำหนังสือเผยแพร่ให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป การจัดสัมมนาทางการใช้ความคิดสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพิ่มพูนการคิดแบบสร้างสรรค์จากการฝึกฝนด้วยตนเองและการถ่ายทอดความรู้กับบุคคลอื่น เป็นแนวทางช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียน
2. เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การไม่หยุดนิ่ง ความสนุกสนานร่าเริง การให้ความสำคัญกับการคิดใฝ่รู้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. ทำให้เห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและการประกอบสัมมาชีพเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์ภายหลังสำเร็จการศึกษา

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการคิดแบบสร้างสรรค์มีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ผู้สนใจเข้าร่วมชมรมจัดประชุมร่วมกัน
2. อาจารย์ที่ปรึกษาชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าร่วม
3. เลือกคณะทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก
4. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่ออนุมัติ พร้อมรายละเอียด เช่น รูปแบบและวิธีการ สถานที่ ผู้เข้าร่วม และงบประมาณ

ขั้นดำเนินการ

1. การจัดตั้งชมรมการคิดแบบสร้างสรรค์
2. ดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นสรุปผลการจัดกิจกรรม

1. สรุปผลการดำเนินงานตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด
2. ประเมินผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมการคิดแบบสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. เกิดจากความคิดริเริ่มของผู้ร่วมกิจกรรมที่สนใจอย่างแท้จริง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. รูปแบบการจัดชมรมการคิดแบบสร้างสรรค์ในลักษณะมีกิจกรรมเสริมเพื่อดึงดูดความสนใจ

3. บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในฐานะเป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษา

4. ความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรม

5. มุ่งประโยชน์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่จะได้รับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การบรรยายพิเศษทางวิชาการ

หลักการ

กิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้และประสบการณ์จากการรับฟังคำบรรยายพิเศษทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ศึกษาจากหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในสิ่งที่แปลกใหม่ทางด้านวิชาการนอกเหนือจากชั้นเรียน เป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เข้ากับการทำงานมากขึ้น อาจมีการฝึกทักษะภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้อย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้

วัตถุประสงค์

1. สร้างบรรยากาศทางวิชาการที่จะทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายนอกเหนือจากผู้สอนในชั้นเรียน
2. กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของบทเรียนที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ร่วมกับวิทยากร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้เจตคติและค่านิยมที่ดีในการทำงาน

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่อาจกระทำได้ทั้งรูปแบบกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมการบรรยายพิเศษทางวิชาการเป็นกิจกรรมที่สามารถจัดให้มีขึ้นในโอกาสต่างๆ หรือจัดร่วมกับ กิจกรรมอื่น ทั้งนี้แล้วแต่จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัด อาจมีการฝึกฝนทักษะและความชำนาญหรือการฝึกภาคปฏิบัติควบคู่กันไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ที่ได้จากการรับฟังความรู้และประสบการณ์ตรงโดยวิทยากรผู้มีความรู้และประสบการณ์ทำให้เป็นการขยายความขอบเขตของความรู้ให้มีความแตกฉานมากขึ้น
2. เกิดกระบวนการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นกับวิทยากร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. เห็นคุณค่าของความรู้ที่ได้รับในชั้นเรียนที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการในการทำงาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการบรรยายพิเศษทางวิชาการมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะการจัดกิจกรรมบรรยายพิเศษทางวิชาการให้ผู้ร่วมได้รับทราบ
2. จัดตั้งคณะทำงาน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. กำหนดหัวข้อการบรรยาย และการสรรหาวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
4. จัดทำและนำเสนอโครงการ และรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับวันเวลา และสถานที่ รวมทั้งงบประมาณ
5. เรียนเชิญวิทยากร และการเตรียมงานด้านเอกสารและพิธีการ

ขั้นดำเนินการ

1. จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษทางวิชาการ
2. ดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดในการจัดกิจกรรม

ขั้นสรุปผลการจัดกิจกรรม

1. สรุปผลการจัดกิจกรรมบรรยายพิเศษทางวิชาการ
2. ประเมินผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมการบรรยายพิเศษทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักความคิดริเริ่มและการมีส่วนร่วมโดยเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ
2. มีหัวข้อบรรยายที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความสนใจและเนื้อหาสาระของการเรียน
3. คุณลักษณะของวิทยากรควรเป็นผู้ที่มีความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ มีความสามารถในการถ่ายทอด
4. กำหนดระยะเวลาและบรรยากาศที่เหมาะสมก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะเป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษา

6. การประเมินผลมีหลักเกณฑ์และครอบคลุมในทุกด้าน วิทยากร ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้จัดกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. กิจกรรมการแนะแนวด้านอาชีพ

หลักการ

รูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่อาชีพ เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานหรือสถานประกอบการ มีจุดมุ่งหมายนำเสนอข้อมูลความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงาน การเตรียมความพร้อมก่อนสมัครงาน การสัมภาษณ์ การปรับตัวให้เข้ากับงาน การค้นหาความสนใจและความถนัดสำหรับการเลือกเข้าทำงานในขององค์การภาครัฐและเอกชน หรือการประกอบธุรกิจส่วนตัว กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในด้านการวางแผนล่วงหน้าในการสมัครงาน สร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเสริมโอกาสในการมีงานทำแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา ให้สามารถวางแผนการหางานทำล่วงหน้าและเลือกงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถเฉพาะตัว
2. เปิดโอกาสให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีบทบาทและส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมงานสอดคล้องและตรงกับความต้องการ
3. ส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการในการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่ายโดยส่วนรวม
4. ฝึกฝนการทำงานร่วมกันของคณะทำงานจัดกิจกรรมในลักษณะกระบวนการกลุ่ม

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมการแนะแนวด้านอาชีพจัดโดยสถาบันการศึกษาหรือร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานจัดหาแรงงาน แรงงานจังหวัด สถานประกอบการทั่วไป ควรมีกิจกรรมย่อยเสริมเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและน่าสนใจ ได้แก่ การสัมมนาทางวิชาการให้ความรู้ตลาดแรงงาน การบรรยายพิเศษโดยนายจ้างหรือผู้บริหารสถานประกอบการ จัดนิทรรศการ เปิดคลีนิกรับปรึกษาด้านการมีงานทำ การแสดงบนเวทีเกี่ยวกับบทบาทสมมติเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนทำงาน จัดทำเอกสาร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เผยแพร่ข้อมูล เช่น ตำแหน่ง คุณสมบัติ หน้าที่ความรับผิดชอบ ระเบียบปฏิบัติของนายจ้างและลูกจ้างที่ควรทราบ รายชื่อสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดหางาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เห็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนทำงาน มีการวางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบการค้นพบความสนใจและความถนัดในการเลือกทำงานที่ตรงกับความต้องการ
2. สร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างนายจ้างและผู้ประสงค์จะเข้าทำงานก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจเข้าทำงาน
3. พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และจำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมสมัครงาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการแนะแนวด้านอาชีพมีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมให้กับผู้สนใจเข้าร่วมได้รับทราบ
2. เลือกคณะทำงานจัดกิจกรรม กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่ออนุมัติ พร้อมรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับวันเวลาสถานที่ผู้เข้าร่วมรายชื่อสถานประกอบการ และงบประมาณ

ขั้นดำเนินการ

1. จัดกิจกรรมการแนะแนวด้านอาชีพ และกิจกรรมเสริมต่างๆ
2. ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในการจัดกิจกรรม

ขั้นสรุปผลการจัดกิจกรรม

1. สรุปผลการจัดกิจกรรม ปัญหาอุปสรรค และข้อคิดเห็นเสนอแนะ
2. ประเมินผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการจัดกิจกรรมการแนะแนวด้านอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักความสมัครใจและการมีส่วนร่วมโดยเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ความหลากหลายของกิจกรรมเสริมที่จะสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้เกิดความสนใจ
3. กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน
4. คุณลักษณะของสถานประกอบการที่เข้าร่วมกิจกรรม
5. มีการกำหนดระยะเวลา และสถานที่ที่เหมาะสมสร้างบรรยากาศที่ดี
6. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะเป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. กิจกรรมการฝึกงานระยะสั้น

หลักการ

เป็นรูปแบบกิจกรรมที่จัดส่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกฝึกงานในหน่วยงานหรือสถานประกอบการ เป็นระยะเวลาสั้น อาจเกิดจากความสนใจและสมัครใจของนักศึกษาหรือเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในหลักสูตรที่ต้องมีการฝึกงานควบคู่ไปกับหลักสูตรการเรียนปกติ ทั้งนี้เพื่อให้มีความคุ้นเคยกับการปรับตัวให้เข้ากับการทำงานในหน่วยงานที่รับฝึกงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้เข้าร่วม กิจกรรม สถาบันการศึกษาและสถานที่ฝึกงาน สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก่อนเข้าทำงาน หรือเป็นแนวทางในการศึกษาสถานประกอบการเพื่อออกไปประกอบอาชีพของตัวเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมการทำงานจริง มีความรู้ความเข้าใจลักษณะและชีวิตของการทำงานภายในองค์การ การสร้างความคุ้นเคยและการปรับตัวให้เข้ากับการทำงาน
2. เสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ในอันที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากชั้นเรียนภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง ทำให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ขององค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา
3. ส่งเสริมและกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการฝึกงานที่จะเป็นการเพิ่มพูนคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับเตรียมความพร้อมก่อนทำงานหรือประกอบอาชีพ

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่อาจกระทำได้ทั้งรูปแบบกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมการฝึกงานระยะสั้น อาจจัดเป็นกิจกรรมในหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใช้ระยะเวลาไม่นาน การฝึกงานอาจกระทำได้ทั้งในภาคเรียนปกติและภาคเรียนฤดูร้อนที่ไม่กระทบกับเวลาเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประสบการณ์จริงและเป็นการเลือกสถานที่ฝึกงานตามความต้องการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ฝึกฝนให้เกิดความคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมจริง สำหรับการเตรียมความพร้อมก่อนทำงานหรือเข้าสู่อาชีพ

2. สร้างโอกาสและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ฝึกงานกับสถานประกอบการ ที่ผู้ฝึกงานสามารถแสดงความสามารถและศักยภาพเฉพาะตัวในการทำงาน เป็นแนวทางไปสู่การได้รับคัดเลือกเข้าทำงาน

3. สามารถนำความรู้ที่ได้รับในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน มีความรู้ความเข้าใจการเชื่อมโยงจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างเด่นชัดยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการฝึกงานระยะสั้นมีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้กับผู้สนใจรับทราบ
2. จัดตั้งคณะทำงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่อการอนุมัติ โดยแสดงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระยะเวลาการฝึกงาน สถานที่ฝึกงาน และรายชื่อผู้ฝึกงาน เพื่อขอรับการอนุมัติ

ขั้นดำเนินการ

1. จัดส่งนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการเป้าหมาย
2. การติดตาม ตรวจสอบผลการออกฝึกงานเป็นระยะๆ

ขั้นสรุปผลการจัดกิจกรรม

1. สรุปผลการจัดกิจกรรม ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ
2. ประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมการฝึกงานระยะสั้นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักความสมัครใจและเล็งเห็นคุณค่าของการฝึกงาน
2. การพิจารณาคุณลักษณะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและสถานที่ฝึกงานที่มีความเหมาะสม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ ขอบเขต และเป้าหมายของการฝึกงานที่ชัดเจน

4. บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรมขณะฝึกงานในสถานประกอบการ

5. มีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียน

6. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะเป็นผู้ชี้แนะหรือให้คำปรึกษา

7. มีการประเมินผลร่วมกันระหว่างสถานประกอบการ สถาบันการศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. กิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการ

หลักการ

เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการในอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อสร้างบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพทางด้านการศึกษาระหว่างผู้สอน นักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันโดยสถานประกอบการจะให้ความร่วมมือรับนักศึกษาเข้าฝึกงาน ขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาก็เรียนเชิญบุคลากรของบริษัทเข้าไปเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา รวมทั้งการที่สถาบันการศึกษาคัดเลือกและส่งอาจารย์ผู้สอนเข้ามาเรียนรู้ในสถานประกอบการ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในโลกที่เป็นจริงขณะเดียวกันสถานประกอบการก็มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง จากการประสานความร่วมมือของสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ ทำให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม
2. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบาย และการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการที่เป็นระบบ สามารถตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลความสำเร็จได้อย่างชัดเจนและที่เป็นรูปธรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถาบันการศึกษาสามารถพัฒนาระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวความคิดการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง ทำให้พัฒนาองค์ความรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2. เป็นการเพิ่มพูนคุณลักษณะด้านจิตพิสัยที่พึงประสงค์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

3. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และบุคลากรของสถานประกอบการทำให้ต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกของการทำงานปัจจุบัน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนให้กับผู้สนใจได้รับทราบ

2. จัดตั้งคณะทำงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

3. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่อขอรับการอนุมัติ โดยแสดงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระยะเวลา สถานที่ ผู้เข้าร่วมโครงการและงบประมาณ เพื่อขอรับการอนุมัติ

ขั้นดำเนินการ

1. ดำเนินการตามโครงการแลกเปลี่ยน

2. การติดตาม ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ

ขั้นสรุปผลการจัดกิจกรรม

1. สรุปผลการจัดกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยน และข้อคิดเห็นเสนอแนะ

2. ประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถานประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะและความเหมาะสมของผู้เข้าร่วมโครงการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ทุกฝ่ายมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ขอบเขต และเป้าหมายของโครงการที่ชัดเจน

3. บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมโครงการ

4. มีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม

5. มีการประเมินผลร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์การสังเกต การจัดทำรายงาน การแสดงออกของพฤติกรรม การทดสอบความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. กิจกรรมพี่พบน้อง

หลักการ

เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างรุ่นน้องที่กำลังศึกษาอยู่ปัจจุบันและรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เปิดโอกาสให้มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากการทำงานที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโลกของการทำงาน ก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันสำหรับการทำงานร่วมกันในอนาคต ความรู้และประสบการณ์จากรุ่นพี่ที่เป็นศิษย์เก่าในแต่ละสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและเข้าทำงานในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหรือประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้รุ่นน้องเกิดความสนใจและ มีแรงบันดาลใจ เกิดความมุมานะพยายามที่จะสำเร็จการศึกษาเพื่อการมีงานทำและออกไปประกอบอาชีพ

วัตถุประสงค์

1. สร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลายจากการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากรุ่นพี่มาสู่รุ่นน้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่อาชีพ
2. เพื่อสร้างแบบอย่างที่ดีสำหรับรุ่นน้องในความสำเร็จของรุ่นพี่ และปลูกฝังความรัก ความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันอันจะผลดีต่อการทำงานในอนาคต
3. กระตุ้นให้เกิดความสนใจ ค้นพบความถนัดและศักยภาพแห่งตนเพื่อประโยชน์ในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพ

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมพี่พบน้อง เป็นกิจกรรมที่ผสมผสานในลักษณะการให้ความรู้ทางด้านวิชาการและสันทนาการโดยการจัดงานสายสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง อาจมีกิจกรรมย่อยเสริม เช่น การบรรยายพิเศษหรือการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กิจกรรมทัศนศึกษาหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่รุ่นพี่ทำงานอยู่ การจัดตั้งกองทุนการศึกษาสำหรับรุ่นน้องที่เรียนดีหรือขาดแคลนทุนทรัพย์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบข้อมูลจากประสบการณ์ทำงานของรุ่นพี่ ทำให้สร้างบรรยากาศของความกระตือรือร้นที่จะสำเร็จการศึกษาและเกิดการเตรียมความพร้อมก่อนทำงาน

2. เกิดการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และจำเป็นต่อการทำงาน

3. เห็นคุณค่าของความรู้ที่ได้รับในชั้นเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมพี่พบน้องมีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ขั้นตอน	กิจกรรม
ขั้นที่ 1: การเตรียมการ	1. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมให้กับผู้เข้าร่วมรับทราบ 2. เลือกตั้งคณะทำงาน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ 3. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่ออนุมัติ พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมกิจกรรม วัน เวลา สถานที่ และงบประมาณ 4. ติดต่อประสานงานศิษย์เก่า เตรียมกำหนดการ และงานด้านเอกสารที่เกี่ยวข้อง
ขั้นที่ 2: การดำเนินงาน	1. จัดกิจกรรมพี่พบน้อง 2. ดำเนินงานตามรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม 3. จัดกิจกรรมเสริมในรูปแบบต่างๆ
ขั้นที่ 3: การสรุปและประเมินผล	1. สรุปผลการจัดกิจกรรม ปัญหาอุปสรรคและข้อคิดเห็นเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2. ประเมินผลการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมพี่พบน้องอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. เน้นด้านความรู้และประโยชน์ที่จะได้รับควบคู่กับกิจกรรมสันทนาการ
2. รูปแบบของการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะเป็นผู้ให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษา

4. ระยะเวลาและสถานที่ที่เหมาะสำหรับการจัดกิจกรรม

5. ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรม ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงเครือข่ายในอนาคต มีการใช้สื่อในรูปแบบต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ในระยะยาว เช่น จุลสารสายสัมพันธ์ทำเนียบรุ่นศิษย์เก่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ

หลักการ

เป็นวิธีการเรียนรู้นอกชั้นเรียนจากการออกไปสัมผัสกับบรรยากาศภายใต้สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานจริงของหน่วยงานหรือสถานประกอบการ ส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อันจะเป็นแนวทางที่จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดแรงบันดาลใจ มีความมุมานะพยายามในการเรียนรู้มุ่งสู่ความสำเร็จในการทำงานหรือการไปประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพิ่มพูนความรู้และทักษะเชื่อมโยงจากภาคทฤษฎีสู่วิธีการปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง
2. เสริมสร้างบรรยากาศความมีชีวิตชีวาจากรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายนอกชั้นเรียน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีโอกาสปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวคิดเชิงสร้างสรรค์และประสบการณ์กับบุคคลที่ทำงานจริง ก่อให้เกิดทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อการทำงาน
3. ฝึกฝนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะตัวสำหรับการทำงานหรือการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพผู้ประกอบการสร้างสรรค์

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่อาจกระทำได้ทั้งรูปแบบกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ มีรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลาย เช่น เป็นลักษณะการเยี่ยมชมสถานประกอบการ รวมทั้งรับฟังบรรยายพิเศษเกี่ยวกับลักษณะการทำงานโดยทั่วไปขององค์การ หรือการรับฟังบรรยายพิเศษจากวิทยากรผู้มีประสบการณ์หรือมีความเชี่ยวชาญในหัวข้อการใช้ความคิดสร้างสรรค์มาประยุกต์ในการประกอบอาชีพ นอกจากนั้น ยังมีกิจกรรมย่อยเสริมรูปแบบอื่น เช่น การฝึกทำธุรกิจเบื้องต้นโดยการแข่งขันการค้นค้าจุดเด่นทางด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้กับสินค้า และธุรกิจที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องการจะทำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่หลากหลาย อันเป็นการขยายความรู้จากชั้นเรียนภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติในการทำงานจริง

2. ค้นพบความสนใจ ความถนัด ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตัวจากการได้สัมผัสกับลักษณะและรูปแบบการทำงาน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่โลกของการทำงานหรือประกอบอาชีพ

3. เห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่างๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในตนเอง และเกิดจิตสำนึกที่รักการทำงานการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมทัศนศึกษาสถานประกอบการมีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ขั้นตอน	กิจกรรม
ขั้นที่ 1: การเตรียมการ	1. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ นโยบาย และรูปแบบการจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมรับทราบ 2. กำหนดหน่วยงานหรือสถานประกอบการตามวัตถุประสงค์ของการจัด 3. เลือกตั้งคณะทำงานจัดกิจกรรม และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ 4. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่ออนุมัติ พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และงบประมาณ 5. ติดต่อประสานงานล่วงหน้าและการนัดหมาย
ขั้นที่ 2: การดำเนินงาน	1. จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพ 2. งานด้านพิธีการและดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนด 3. จัดกิจกรรมเสริมอื่นๆ
ขั้นที่ 3: การสรุปและประเมินผล	1. สรุปผลการจัดกิจกรรมในแต่ละด้าน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ 2. ประเมินผลการจัดกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. เกิดจากความริเริ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เห็นความสำคัญของการเข้าค่ายกิจกรรมพัฒนาอาชีพ
2. ประโยชน์ที่ได้รับสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ทำให้เกิดการเรียนรู้นอกชั้นเรียน
3. บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในฐานะเป็นผู้ชี้แนะหรือให้คำปรึกษา
4. ลักษณะและประเภทของสถานประกอบการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างแท้จริง
5. ระยะเวลาที่เหมาะสมและคุ้มค่าสำหรับการจัดกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. กิจกรรมเปิดโลกทัศน์ให้กว้างไกล

หลักการ

การเปิดโลกทัศน์เป็นการพัฒนาความรู้และขยายโลกทัศน์ ให้แก่นักศึกษาเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน เราต้องรู้จักแบ่งปัน รู้จักการใช้ด้วยความเอื้ออาทร สิ่งเหล่านี้ทำให้เรามีความรักใคร่สามัคคี ปรองดองซึ่งกันและกัน โดยเน้นกิจกรรมที่มุ่งให้มีความรู้ในสาขาวิชาและวิชาชีพควบคู่กับการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ภายใต้เศรษฐกิจสร้างสรรค์มี

วัตถุประสงค์

1. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้และขยายโลกทัศน์ของนักศึกษา
2. เป็นแนวทางพัฒนาและปลูกฝังการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์กับภูมิปัญญาทางด้านๆ ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม
3. เพิ่มพูนศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ คุณสมบัติเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมเปิดโลกทัศน์ให้กว้างไกลมีแนวทางการจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งการเรียนรู้ตามหลักสูตรและการศึกษาการเรียนรู้ในกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา และการเรียนรู้ผ่านทางระบบเครือข่ายสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจมีการกำหนดประเภทและจำนวนกิจกรรม หรือระยะเวลาการเข้าร่วม กำหนดจำนวนกิจกรรมขั้นต่ำ กิจกรรมที่เข้าร่วมโดยตรงหรือเลือกเข้าร่วมโดยความสมัครใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ฝึกทักษะ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ให้กว้างไกล และทันกับยุคสมัยสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. เป็นแบบอย่างแนวทางการเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับบุคลิก ค่านิยม ตามความสนใจและความถนัดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมเปิดโลกทัศน์ให้กว้างไกลมีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1: การเตรียมการ

1. จัดประชุมชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ รูปแบบและวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับผู้สนใจรับทราบ

2. เลือกคณะทำงานสำหรับการบริหารกิจกรรม รวมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

3. จัดทำและนำเสนอโครงการเพื่ออนุมัติ โดยแสดงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระยะเวลาสถานที่ผู้เข้าร่วมโครงการและงบประมาณ เพื่อขอรับการอนุมัติ

ขั้นที่ 2: การดำเนินงาน

1. ผู้เข้าร่วมคัดเลือกกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่กำหนด

2. ดำเนินการตามโครงการจัดกิจกรรม

3. จัดทำรายงานตามที่กำหนดและได้รับมอบหมาย

4. ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินเป็นระยะๆ

ขั้นที่ 3: การสรุปและประเมินผล

1. สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคลในแต่ละด้าน และข้อคิดเห็นเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ

2. ประเมินผลการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การออกแบบสอบถาม การสังเกตการมีส่วนร่วม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการจัดกิจกรรมเปิดโลกทัศน์ให้กว้างไกลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาความรู้ของนักศึกษาอย่างเป็นระบบและอยู่บนพื้นฐานความสมัครใจของผู้เข้าร่วมเป็นสำคัญ
2. ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ลักษณะและรูปแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง
4. บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมโครงการ
5. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะเป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษา
6. มีการกำหนดของเขตของระยะเวลาการเข้าร่วมแต่ละกิจกรรมที่เหมาะสม
7. มีหลักเกณฑ์ วิธีการประเมินผลและติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10. กิจกรรมการสอนโดยใช้กรณีศึกษา

หลักการ

เป็นการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่ใช้กระบวนการกลุ่มในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อกระตุ้นให้มีการสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา เพื่อค้นหาคำตอบในเรื่องที่ศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ ภายใต้การให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นการฝึกฝนการใช้ทักษะในการทำงานร่วมกันการติดต่อสื่อสาร การวางแผน การจัดการ และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน สามารถอภิปรายหรือใช้เหตุผลชี้แจงความคิดเห็นและซักถามประเด็นที่ยังไม่เข้าใจได้อย่างอิสระ เพื่อช่วยให้เข้าใจสภาพการณ์ของกรณีศึกษาได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจต่างๆเพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้มีความเข้มข้นจากการนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาศึกษา เป็นการชี้นำจากภาคทฤษฎีสู่วิธีการ
2. ฝึกฝนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคุ้นเคยกับการตัดสินใจในสถานการณ์ของปัญหาที่มีความหลากหลายอันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

ลักษณะกิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่อาจกระทำได้ทั้งรูปแบบกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นรูปแบบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่บนพื้นฐานในหลักการของความเป็นเหตุและผล สามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น การยกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน การสอนโดยลงไปศึกษาในพื้นที่ปฏิบัติงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของปัญหา การจัดการกับปัญหาอย่างมีแบบแผน มีวิธีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนและอยู่ในกรอบของเหตุผล

2. ความสามารถในการใช้กระบวนการกลุ่มจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3. ก่อให้เกิดความคุ้นเคยกับการตัดสินใจในสถานการณ์ของปัญหาที่มีความหลากหลายและซับซ้อนอันเป็นการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมการสอนโดยกรณีศึกษามีขั้นตอนการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1: การเตรียมการ

1. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้กับผู้เข้าร่วมรับทราบ
2. มอบหมายให้ค้นคว้ากรณีศึกษาสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอน
3. คัดเลือกกรณีศึกษาตัวอย่าง
4. นำเสนอหัวข้อกรณีศึกษาเพื่ออนุมัติ พร้อมรายละเอียดเนื้อหาสาระ แนวทางและวิธีการวิเคราะห์ปัญหา

ขั้นที่ 2: การดำเนินงาน

1. จัดกิจกรรมการสอนโดยใช้กรณีศึกษา
2. นำเสนอกรณีศึกษาตามรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3: การสรุปและประเมินผล

1. สรุปผลการการเคราะห์กรณีศึกษาของแต่ละกลุ่ม ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์ และข้อคิดเห็นเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินผลการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมการสอนโดยกรณีศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. หัวข้อกรณีศึกษาควรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เทคนิคและรูปแบบการนำเสนอของผู้ร่วมกิจกรรม ควรเป็นวิธีการใหม่ๆ ที่น่าสนใจ

3. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยชี้แนะหรือให้ข้อวิจารณ์ โดยยึดหลักความมีเหตุและผล

4. ระยะเวลาที่เหมาะสำหรับการนำเสนอกรณีศึกษาของแต่ละกลุ่ม

5. กรอบการประเมินผลที่ชัดเจน ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ คุณลักษณะของผู้นำเสนอ การมีส่วนร่วมของสมาชิก เทคนิคและวิธีการวิเคราะห์ วิธีนำเสนอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวกรปภา เจริญชันษา
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2535 บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินการธนาคาร) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ประกันภัย) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	24/136 ถนนรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์